Poštnina plačana v gotovini.

Leto XIX., št. 271

Ljubljana, torek 22. novembra 1938

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon št. 3122 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7. telefon št. 2455. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Anglija in Francija

Navzlic optimizmu vodilnih državnikov štirih velesil po monakovski konferenci glede bodoče ureditve medsebojnih odnošajev, to urejanje še vedno ni toliko napredovalo, da bi se moglo govoriti o novem položaju v Evropi. Italijansko-nemško in angleško-francosko sodelovanje sta slej ko prej edini realni osnovi za polaganje mostov med obema skupinama velesil. Angleško-nemška izjava z dne 30. septembra in preteklo sredo uveljavljeni angleško-italijanski sporazum, ki jima smemo v bodočem razvoju odnošajev med velesilami pripisovati nedvomno zelo velik pomen, še vedno puščata ob strani Francijo. Brez vključitve Francije v nove sporazume pa ni mogoče govoriti o novi ureditvi odnošajev med vsemi evropskimi velesilami

Ako primerjamo notranjo strnjenost obeh osi, Rim-Berlin in Pariz-London, opazimo znatno razliko. Dočim kažeta Italija in Nemčija jasne načrte glede nadaljnjega evropskega razvoja, tolikšne podrobnosti v angleško-francoskem sodelovanju še ni. Dasi nobeden izmed odgovornih državnikov v Franciji in Angliji niti za hip ne pomišlja o nujnosti in konkretni potrebi sodelovanja med Parizom in Londonom, kakor to kažejo prav letošnji številni medsebojni obiski, vendar še vedno ni mogoče trditi, da bi bila ta zveza prešla splošne meje načelnega sporazuma. Prav najnovejši mednarodni razvoj je dovolj zgovorno pokazal, da se angleško-francosko sodelovanje doslej še ni dovolj jasno manifestiralo v posameznih konkretnih evropskih vprašanjih.

Spričo tega je razumljivo, ako se vsakemu novemu sestanku angleških in francoskih državnikov posveča velika pozornost ne le v angleški in francoski javnosti, temveč tudi v vsej ostali Evropi in seveda še posebej v središčih ostalih dveh velesil. To velja tudi za najnovejši obisk angleških državnikov v Parizu v dneh od 23. do 25. t. m., ki zasluži glede na sedanji položaj odnošajev med evropskimi velesilami še posebno pažnjo.

Pobuda za obisk angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina in zunanjega ministra lorda Halifaxa v Parizu je prišla to pot od francoske strani. Francoski ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet sta bila namreč v poslednjih šestih mesecih trikrat v Londonu; zato se res zdi vsem naravno, ako pridejo enkrat tudi angleški državniki v Pariz. Po uradni francoski napovedi obisk angleških državnikov v Parizu ne bo imel strogo delovnega značaja, kajti Chamberlaina in Halifaxa spremljata tudi njuni soprogi, program obiska pa je sestavljen tako, da bo bivanje obeh angleških državnikov v francoski prestolnici združeno z mnogimi svečanostmi. Seveda pa s tem ni rečeno, da bi med posameznimi prireditvami uradnega značaja ne bilo dovolj časa za politične razgovore, ki bodo nedvomno navezani na obisk.

Predmetov za take razgovore nudi že sedanji mednarodni položaj več ko dovolj. Vprašanje je le, ali se bodo tudi to pot angleški in francoski državniki omejili samo na izmenjavo misli o raznih perečih vprašanjih z zaključkom o »popolni solidarnosti v vseh načelnih vprašanjih, ki zanimajo odnošaje med obema državama in ki zadevajo njune skupne interese«, ali pa bodo storili še korak dalje in se podrobno sporazumeli tudi o skupni taktiki v nekaterih perečih vprašanjih. Tako podrobnejše razčiščenje stališč se zdi zlasti Parizu nadvse potrebno, kajti Francozi se zavedajo, da je diplomatska pobuda spet enkrat v rokah Anglije, pa si hočejo biti zato na jasnem, kakšni so prav za prav nadaljnji cilji Chamberlainove politike. V neposredni zvezi s tem vprašanjem je vprašanje nadaljnjih odnošajev med evropskimi velesilami, na katerem je Francija živo interesirana tako v pogledu angleške politike nasproti Italiji kakor nasproti Nemčiji.

Uveljavljenje angleško-italijanskega sporazuma postavlja nadalje znova v ospredje špansko vprašanje, ki je odločilnega pomena za ureditev francosko-italijanskih odnošajev. Samo popoln sporazum obeh zapadnih velesil v tej točki bi mogel odstraniti morebitna francoska sumničenja na račun Anglije v nadaljnjem razvoju te mučne zadeve, ki se zdi glavna ovira za francosko-italijanski sporazum. Vzporedno s tem se za obe zapadni velesili kaže potreba, da vistosmerita svojo splošno sredozemsko politiko, kajti splošni sporazum obeh zapadnih velesil z Italijo predpostavlja sporazum vseh treh držav v Sredozemlju. Tak širši sporazum je seveda nemogoč, ako si niti Anglija in Francija nista edini med seboj.

Vprašanje ureditve odnošajev z Nemčijo bo nedvomno obrnilo pozornost angleških in francoskih državnikov tudi na kolonialno vprašanje. Tudi tu bo nadaljnji razvoj v veliki meri odvisen od tega, ali se bosta Anglija in Francija najprej sami sporazumeli, ker bosta mogli ravno v tem primeru zastopati skupno stališče z uspehom.

Kakor vidimo, je torej dovolj posameznih vprašanj, o katerih se francoski in angleški državniki v podrobnostih doslej še niso sporazumeli. Ali bosta Francija in Anglija to pot svojo mednarodno povezanost še bolj utrdili kakor doslej, bo odvisno predvsem od nadaljnjih Chamberlainovih evropskih načrtov, zlasti pa od možnosti njihovega uresničenja.

POGODBA O DEFINITIVNI MEJI MED NEMČIJO IN ČEŠKOSLOVAŠKO

Podpisana je bila v nedeljo v Berlinu — Nemčija dobi še 60 čeških občin s 50.000 prebivalci — Po še nepotrjenih vesteh bo tudi Češka dobila nazaj 40 občin

Praga, 21. novembra. h. Uradno poročajo: **»Med Češkoslovaško in nemško vlado je bila sklenjena pogodba o definitivni določitvi državne meje med Nemčijo in Češko. Pogodba je bila podpisana v nedeljo 20. t. m. v nemškem zunanjem ministrstvu v Berlinu.** Istočasno je bila podpisana tudi pogodba s katero se urejajo vprašanje državljanstva in pravica opcije ter zaščita narodnih manjšin v obeh državah. **Izpraznitev odnosno zasedba ozemlja, ki je nastala potrebna s to korekturo začasne državne meje, mora biti izvršena do 24. t. m.«**

Praga, 21 novembra h Danes so se v javnosti raznesle vesti, da bo po sporazumu o definitivni razmejitvi med Češkoslovaško in Nemčijo pripadlo Nemčiji 60 občin s pretežno češkim prebivalstvom. Razlogi so bili predvsem gospodarskega značaja, ker so te občine tako tesno povezane z nemškim ozemljem, ki ga je Nemčija že zavzela, da se iz njega ne dajo izločiti. Podrobnih poročil in zanesljivih podatkov o vsebini pogodbe, ki je bila včeraj podpisana v Berlinu, doslej še ni bilo moče dobiti, zato se je prebivalstva polotilo veliko vznemirjenje. Zvečer pa so se razširile vesti, da **ne gre samo za priključitev novega ozemlja od Češkoslovaške k Nemčiji, temveč tudi za povratek približno enako velikega ozemlja s kakimi 40 občinami od Nemčije k Češkoslovaški, tako da bi definitivna razmejitev predstavljala nekako izmenjavo, s katero bi se odpravile najhujše gospodarske in prometne težave, povzročene po začasni razmejitvi.** Javnost s silno nestrpnostjo pričakuje avtentičnih poročil o zaključni razmejitvi.

London, 21. novembra. h. Večerni listi poročajo, **da je bil včeraj v Berlinu sklenjen sporazum med Češkoslovaško in Nemčijo glede korekture prvotno določene začasne meje. Po tej korekturi mora Češkoslovaška odstopiti Nemčiji nadaljnjih 60 čeških občin s skupno 50.000 prebivalci. Nemčija bo te občine zasedla do četrtka zvečer.**

Vodna zveza med Severnim in Črnim morjem

Pogodba med Nemčijo in ČSR o kanalu Dunav—Odra in avtomobilski cesti Berlin—Dunaj

Praga, 21. novembra. h. V soboto je bila v Berlinu sklenjena pogodba med Nemčijo in Češkoslovaško o zgraditvi moderne avtomobilske ceste, ki bo vezala Nemčijo preko češkoslovaškega ozemlja z bivšo Avstrijo. Cesta bo šla iz Berlina preko Vratislave na Dunaj Druga pogodba se nanaša na zgraditev prekopa med Dunavom in Odro. Za Češkoslovaško je obe pogodbi podpisal prometni minister general Husarek in sopodpisal češkoslovaški poslanik Mastny, z nemške strani pa ministerialni svetnik von Ritter in generalni inspektor nemških avtomobilskih cest inž. Tot. S tem bo Češkoslovaška vključena v nemško prometno omrežje.

Prekop med Dunavom in Odro je na češkoslovaškem ozemlju gradila Češkoslovaška in bo ta del prekopa njena last, na nemškem ozemlju pa bo gradnja v rokah nemških tvrdk. Prekop se bo gradil na podlagi načrta, ki je bil izdelan že svoječasno v Avstriji, ki pa je bil pozneje s strani Češkoslovaške izpopolnjen. Točna smer prekopa še ni določena. Po enem načrtu bo šel prekop od izliva Morave proti Dunaju, imel pa bi odcep na Hodonin, tako da bi se pri Devinu združil z Dunavom. Po drugem načrtu bi šel prekop naravnost na Devin.

Avtomobilska cesta bo na češkoslovaškem ozemlju dolga 65 km. Ta cesta bo tudi na češkoslovaškem ozemlju last Nemčije in jo bodo upravljali ter nadzirali nemški organi, Češkoslovaška pa jo bo smela uporabljati. Na češkoslovaškem ozemlju bodo to cesto gradile češkoslovaške tvrdke z domačim delavstvom in le v primeru, da ne bo dovolj delovnih moči, bodo pri tej gradnji zaposlili tudi nemške strokovnjake in nemško delavstvo.

Nemške visoke šole v ČSR

Berlin, 21 novembra h. Vprašanje višjih nemških šol v ČSR bo, kakor poroča »Berliner Tageblatt«, urejeno na ta način, da bodo vse dosedanje nemške visoke šole v ČSR ostale začasno v dosedanji obliki

Zanimanje v Berlinu za dogodke v Pragi

Berlin, 21. novembra. h. Za volitve novega prezidenta češkoslovaške republike vlada v tukajšnjih političnih krogih veliko zanimanje. Zakone, ki jih je sprejela praška poslanska zbornica, smatrajo za srečno zaključeno poravnavo med vsemi tremi narodi, ki tvorijo češkoslovaško republiko. Ti zakoni bodo po sodbi berlinskih krogov temelj za nadaljnjo zgraditev države in pomenijo pričetek novega razdobja državnega življenja češkoslovaške republike po logičnem notranjem razvoju češkoslovaške državne tvorevine.

Nova napetost zaradi Karpatske Ukrajine

Neprestani vpadi teroristov iz Madžarke in Poljske Zbiranje vojske ob mejah — Odločna nemška svarila

Bratislava, 21. nov. o. Položaj na ukrajinskih mejah se je nenadno izredno poslabšal. Že ves čas so imeli obmejni organi mnogo opravka s poljskimi in madžarskimi teroristi, ki so vdirali preko meje in povzročali razne incidente v ukrajinskih obmejnih krajih, sedaj pa se je pričelo po zanesljivih informacijah zbirati na meji Karpatske Ukrajine tudi aktivno poljsko in madžarsko vojaštvo Ta okoliščina je položaj še poslabšala, ker se širijo glasovi, da nameravata Poljska in Madžarska zasesti Karpatsko Ukrajino in Evropo tako postaviti pred novo izvršeno dejstvo

Chust, 21. nov. h. V začasni prestolnici Karpatske Ukrajine so bile danes velike manifestacije, pri katerih je sodelovalo vse prebivalstvo. Zborovalci so se odločno izjavljali za avtonomno ukrajinsko vlado in za obstoj Podkarpatske Ukrajine v okviru češkoslovaške republike. Vesti madžarskega tiska o nemirih so izmišljotine agentov obeh odpadnikov Brodija in Fencika. Pač pa je res, da je prišlo na ozemlju, ki so ga zasedli Madžari, do krvavih demonstracij proti madžarskemu režimu. Take demonstracije so bile zlasti v Mukačevu, Užhorodu, Dravcah in Baranjincih, kjer so zavzele tak obseg, da je moralo proti demonstrantom nastopiti vojaštvo. Pri spopadih je bilo mnogo ljudi ranjenih, aretirali pa so blizu 900 ljudi.

Z ozirom na trditve madžarskega tiska, da je 81 občin Karpatske Ukrajine poslalo Budimpešti, Berlinu in Rimu prošnje, v katerih zahtevajo plebiscit in priključitev k Madžarski, je karpatsko-ukrajinska vlada izvršila preiskavo ter ugotovila, da so te vesti zasnovane na falzifikatih. Nobena izmed občin, ki jih navajajo madžarska poročila, ni poslala kake peticije v omenjenem smislu, pač pa je veliko število teh občin poslalo spomenice vsem štirim velesilam s prošnjo, naj odločno nastopijo proti neprestanim madžarskim in poljskim terorističnim akcijam. Član razmejitvene komisije Dolinaj je danes odpotoval v Budimpešto, kjer bo predložil madžarski vladi uradne dokaze o falsificiranih izjavah ukrajinskih občin.

Berlin, 21. novembra. h. Kampanjo poljskega tiska proti Karpatski Ukrajini slej ko prej v Nemčiji odločno odklanjajo in zavračajo. V berlinskih krogih opozarjajo na razdeljene vloge madžarske in poljske propagande, ki nastopata izmenoma v Berlinu in Rimu, ter obsojajo tako postopanje. Praški dopisnik »Angriffa« poroča iz Užhoroda, da so **madžarske oblasti proti nezadovoljnemu prebivalstvu nastopile s tanki, dočim vlada v češkoslovaškem delu Karpatske Ukrajine popoln mir.** Poskusi madžarskih in poljskih teroristov, da bi izzvali nemire in nerede, so bili že v kali zadušeni. Dopisnik naglaša disciplinirano ukrajinskega prebivalstva, ki je trdno odločeno z vsemi silami braniti neodvisnost Karpatske Ukrajine in odločno odklanja vsako misel, da bi se Karpatska Ukrajina pridružila Madžarski.

Essen, 21. nov. br. V javnosti je zbudil mnogo pozornosti članek v »Essener Nationalzeitung«, glasilu maršala Göringa. Pod naslovom »To dopušča Budimpešta?« izraža članek začudenje, ker je madžarska policija zabranila simpatijske manifestacije pred nemškim poslaništvom v Budimpešti Pisec polemizira nato s sobotnim govorom bivšega podkarpatskega ministra Fencika v madžarskem radiu v katerem se je zavzemal za aneksijo Karpatske Ukrajine po Madžarski in Poljski. Fencik je rekel, da ima zagotovilo merodajnih madžarskih krogov, da bo Madžarska čim prej izsilila zaželeno odločitev ter uresnitila zahtevo po skupni meji Madžarske s Poljsko

Dalje navaja »Essener Nationalzeitung« trditev nekega budimpeštanskega lista, da je pri Madžarih mnogo bolj ukoreninjena idija zgodovinskih madžarskih mej, kakor pa načelo narodnosti in narodne samoodločbe »Essener Nationalzeitung« sklepa iz tega, da hoče Madžarska uveljaviti svoje stare revizionistične težnje Madžarskemu tisku očita pretiran šovinizem in odločno zavrača trditve Fencika, da je nemški tisk nasedel raznim manevrom čeških krogov »Essener Nationalzeitung« zaključuje svoja izvajanja: Fencik, čigar narodnost je zelo dvomljiva, bi storil mnogo bolje, če bi se od Nemcev učil, kakor pa da jim hoče dajati nepotrebne nauke.

Razmere v zasedenem ozemlju

Chust 21 nov. AA. V pokrajinah južno od demarkacijske črte, ki so v madžarski posesti, so se cene življenjskim potrebščinam znatno dvignile. Prebivalstvo se pritožuje, da madžarski vojaki rekvirirajo vse, ne plačajo pa ničesar, temveč dajejo le rekvizicijske bone. Madžarski orožniki postopajo zlasti s kolonisti zelo nasilno, odvzemajo jim zemljo ter jih brez sredstev pošiljajo na mejo. V Užhorodu so bili vsi karpatsko-ukrajinski uradniki takoj odpuščeni. Posebno nasilno nastopajo tudi madžarski častniki. V Mukačevu so pijani oficirji popolnoma uničili instalacije in upravo v restavraciji hotela »Zvezde«.

Patriotizem ukrajinskih delavcev

Chust, 21. nov. AA. ČTK: Vlada Karpatske Ukrajine je razpisala nagrado 30.000 Kč za tiste, ki bi ujeli teroriste, ki se skrivajo po gozdovih. To nagrado so sedaj dobili delavci, ki so v zadnjih dneh v gozdovih ujeli 6 teroristov v pokrajini Volove, ki pa so nagrado že drugi dan vrnili vladi, češ da naj denar uporabi za narodno obrambo.

Ukrajinski Sokol

Chust, 21. novembra. h. Karpatsko-ukrajinska vlada je odobrila osnovanje polvojaške organizacije pod imenom Sič (Sokol(. Člani te organizacije lahko nosijo uniform. in orožje. Sedež organizacije bo v Chustu. Ta organizacija bo neke vrste narodna straža v podporo orožništva in vojaštva, pri obrambi državne meje in pri zatiranju poljskega in madžarskega terorizma.

Manifestacije na Slovaškem

Bratislava, 21. nov. AA. (ČTK) Včeraj je bil navdušeno proslavljen dan slovaškega narodnega zedinjenja. Po vsej Slovaški, v mestih in vaseh, je prebivalstvo manifestiralo za slovaško edinstvo ter pozdravljalo govornike iz vrst bivših strank, ki so se sedaj zedinile. Govorniki so v svojih govorih izražali nado za srečnejšo bodočnost Slovaške in vse Češkoslovaške. V Bratislavi je bila velika proslava, na kateri je govoril posl. Karl Sidor.

Nj. Vis. knez Pavle prispel včeraj v London

Na potu v London je posetil v Curihu Nj. Vel. kraljico Marijo

Curih, 21. nov. AA Nj. Vis. knez namestnik Pavle je prispel snoči ob 20. v Curih in obiskal v sanatoriju Nj. Vel. kraljico Marijo, pri kateri je bil dve uri, nakar je nadaljeval pot v London.

Nj. Vel. kraljica Marija je na poti popolnega ozdravljenja, ker je nedavno izvršena operacija žolčnih kamnov in kroničnega vnetja slepiča povsem uspela. Zato zdravniki ne bodo več izdajali poročil.

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je odpotoval iz Curiha ob 22. Na postajo sta ga spremila poslanika dr. Ivan Subotić in generalni konzul Milan Savić. V spremstvu kneza namestnika je dvorni minister Milan Antić.

London, 21. nov. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta prispela ob 13.15 v Dover ter takoj nadaljevala pot v London, kamor sta došla ob 15.30. Sprejel ju je vojvoda Kentski v spremstvu Kentske vojvodinje. Gosta sta se odpeljala v Buckinghamsko palačo, kjer bosta stanovala za svojega bivanja v Londonu. Jugoslovenski poslanik Kasidolac je sprejel kneza namestnika že v Dovru ter ga spremil do Londona.

Kralj Karol pri Lebrunu

Iz Pariza sta rumunski kralj in prestolonaslednik odpotovala v Nemčijo

Pariz, 21. nov. h. Rumunski kralj Karol in prestolonaslednik Mihael sta bila snoči gosta predsednika republike Lebruna, ki jima je priredil banket v Elizejski palači. Banketu so prisostvovali člani vlade, predstavniki vojske in mnogi drugi odličniki.

Včeraj in danes je imel kralj Karol daljše razgovore z min. predsednikom Daladierom in zunanjim ministrom Bonnetom. Danes sta bila kralj Karol in prestolonaslednik na lovu v Rambouilletu. Zvečer sta se vrnila v Pariz in nato odpotovala v Nemčijo.

Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, se kralj Karol za svojega bivanja v Nemčiji ne bo sestal s kancelarjem Hitlerjem. Dva dni bo na obisku pri svojem sorodniku knezu Frideriku Hohenzollernskem v Sigmaringenu, ni pa izključeno, da se bo pri tej priliki sestal z maršalom Göringom. V Berlin kralj ne bo potoval.

Chamberlain o razgovorih s kraljem Karolom

London, 21. nov. w. Na vprašanje v spodnji zbornici je min. predsednik Chamberlain odgovoril, da so bili razgovori z rumunskim kraljem Karolom zaupnega značaja ter da o tem ne more objaviti nikakih podrobnosti, lahko pa zagotovi, da so potekli v prijateljskem duhu in da je šlo za splošne interese obeh držav tako na političnem kakor na gospodarskem polju.

Comnen o razgovorih v Londonu

Bukarešta, 21. nov. AA. Zunanji minister Petrescu Comnen, ki se je snoči vrnil iz Londona v Bukarešto, je izjavil, da je še pod silnim vtiskom veličastnega sprejema, ki so ga v Londonu priredili rumunskemu kralju. Izjavil je, da je o poteku razgovorov v Londonu zelo optimistično razpoložen.

Rumunska trgovinska pogajanja z Nemčijo

Bukarešta, 21. nov. AA. V tujini so se razširile vesti, da so bila prekinjena trgovinska pogajanja med Nemčijo in Rumunijo. Pristojni činitelji poudarjajo, da te vesti niso točne in da se rumunsko in nemško zastopstvo pogajata po določenem načrtu. Gre za to, da se določi tečaj nemške marke. Rumunija predlaga razmerje 41 lejev za eno marko. Nemčija želi ugodno zaključitev trgovinskih pogajanj že zaradi tega, ker se te dni mudi v Bukarešti tudi francosko trgovinsko zastopstvo.

Obisk kralja Leopolda na Nizozemskem

Amsterdam, 21. nov. h. Danes je prispel semkaj belgijski kralj Leopold v spremstvu min. predsednika in zunanjega ministra Spaaka. Belgijskemu kralju je bil prirejen veličasten sprejem. Na kolodvoru ga je pozdravila kraljica Viljemina s člani vlade in mnogimi drugimi odličniki. V svečanem sprevodu sta se kralj in kraljica s svojim spremstvom nato odpeljala v kraljevi dvorec. Razgovorom, ki se bodo nanašali na politična in gospodarska vprašanja, pripisujejo v političnih krogih veliko važnost.

Prevoz trupla norveške kraljice v Oslo

London, 22. nov d. Truplo pokojne norveške kraljice Maud, ki je umrla včeraj zjutraj v neki londonski kliniki zaradi vnetja slepiča, bodo prepeljali v sredo z angleško križarko na Norveško. Križarko bodo spremljali štirje rušilci. Kralja Jurija bo zastopal pri pogrebu eden izmed njegovih bratov.

Italija in Sueški prekop

Rim, 21. nov. h. Italijanski tisk je pričel veliko kampanjo proti upravi Sueškega prekopa. Listi naglašajo, da je Italija na drugem mestu držav, ki najbolj uporabljajo ta prekop in ki na ta način tudi največ prispevajo za njegovo vzdrževanje. Kljub temu pa še nima svojega zastopnika v upravi. Zato bo Italija zahtevala, da se družba spremeni v splošno mednarodno podjetje, v katerem morajo biti zastopane vse pomorske države, zlasti pa velesile.

Veličasten pogreb Kemala Atatürka

Pogrebnim svečanostim v Ankari so prisostvovale poleg mnogoštevilnih tujih zastopstev ogromne množice

Ankara, 21. nov. w. Čeprav so bili že vsi dnevi žalosti v Turčiji en sam dokaz ljubezni in spoštovanja do pokojnega ustanovitelja moderne Turčije, je šele današnji pogreb Kemala Atatürka v Ankari pokazal, kako silno žaluje turški narod za svojim zaslužnim voditeljem. Včeraj ves dan in vso preteklo noč so romale mimo mrtvaškega odra nepregledne množice, ki jih cenijo nad milijon, vso noč pa so še neprestano prihajali posebni vlaki, cele kolone avtobusov, avtomobilov in drugih vozil in cele procesije pešcev od vseh strani v prestolnico, da se je prebivalstvo Ankare preko noči podesetorilo. Že v zgodnjih jutranjih urah so bile vse ulice prenatlačene in ljudje so se vzpenjali celo na strehe in drevesa, tako da se je pripetila cela vrsta nesreč, pri katerih je 20 ljudi izgubilo življenje. Zaradi silnih množic so morali prvotni program svečanosti spremeniti v toliko, da pogrebni sprevod ni krenil po najbližji ulici do etnografskega muzeja, marveč je šel po vseh glavnih ulicah mesta, da se je mogla vsa zbrana množica še zadnjič pokloniti svojemu velikemu voditelju. Ljudje so jokali tako glasno, da je včasih jok zadušil celo žalne koračnice številnih godb v sprevodu.

Pogrebne svečanosti so se pričele ob 10. dopoldne. Pogrebni sprevod je krenil izpred palače narodne skupščine.

Pogreba so se udeležila odposlanstva iz vseh krajev sveta. Na čelu pogrebnega sprevoda je jezdil general Fasredi Aikaj, generalni inšpektor turške vojske, nato pa je eden izmed generalov nosil odlikovanja in druge kolajne Kemala Atatürka. Za krsto so šli sestra Kemala Atatürka, predsednik republike Ismet Ineni, tuja odposlanstva, min. predsednik Dželal Bajar z vsemi člani vlade, načelnik generalnega štaba maršal Čakmak s svojim generalnim štabom, člani velike narodne skupščine in diplomatski zbor. Krsto s truplom Kemala Atatürka so položili začasno v etnografski muzej, dokler ne zgrade mavzoleja. Na vsej poti je bila ob strani zbrana ogromna množica, med katero so mnogi poklekali, ko so peljali krsto mimo. Na vseh hišah so bile razobešene zastave na pol droga. V sprevodu so nosili več tisoč vencev. Ko so krsto prenesli v muzej, so krožila v zraku številna letala, iz topov pa so izstrelili častne strele.

Pogrebnim svečanostim so prisostvovale delegacije Afganistana, Albanije, Nemčije, Belgije, Kitajske, Danske, Egipta, Španije, Estonske, Zedinjenih držav, Finske, Francije, Velike Britanije, Grčije, Madžarske, Irana, Iraka, Italije, Japonske, Letonske, Litve, Norveške, Nizozemske, Poljske, Rumunije, Rusije, Švedske, Švice, Češkoslovaške in Jugoslavije.

Komemoracija v Beogradu

Beograd, 21. nov. p. Nacionalni odbor tiska Balkanske zveze je priredil dopoldne svečano komemoracijo za pokojnim prezidentom turške republike in velikim prijateljem našega naroda Kemalom Atatürkom. Žalna prireditev je bila v prostorih novinarskega udruženja. Poleg velikega števila naših novinarjev so se je udeležili vse osebje turškega poslaništva pod vodstvom poslanika Ali Hajdarja, poslaniki ostalih balkanskih držav, finančni minister Dušan Letica, načelnik generalnega štaba general Simonović v družbi več drugih generalov, večje število višjih uradnikov zunanjega ministrstva, zastopniki narodne skupščine in senata, Jugoslovenskega novinarskega udruženja in drugih delegacij.

Spominski govor je imel predsednik odbora Milan Jovanović, ki je obeležil socialne in gospodarske razmere v starem otomanskem carstvu ter veliko delo za obnovo turškega naroda, ki ga je započel pokojni prezident Kemal Atatürk. Tajnik Andjelković je prečital izjavo, ki jo je ob tej priliki podal predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

Dan pogreba prezidenta turške republike je potekel tudi v Beogradu v znamenju splošnega žalovanja. Na vseh državnih pa tudi na mnogih zasebnih poslopjih so bile zastave dvignjene na pol droga.

Predsednik vlade ob pogrebu Atatürka

Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je dal danes zastopniku agencije Avale naslednjo izjavo:

V trenutku pogreba posmrtnih ostankov našega velikega prijatelja in tvorca nove Turčije Kemala Atatürka pošiljam v imenu vlade in vsega jugoslovenskega ljudstva prijateljskemu in zavezniškemu turškemu narodu izraze najglobljega sočutja ob izgubi, ki ga je zadela. Kemal Atatürk je bil eden izmed največjih ljudi današnjega časa. V njegovi osebi so se združevale vse najbolj vzvišene lastnosti pravega viteza in velikega človeka. V najtežjih trenutkih turške zgodovine je Atatürk obranil ogroženi obstanek svoje domovine in zatem položil trdne temelje za korenite reforme vsega družabnega, političnega in gospodarskega življenja nove Turčije. Ta preobrazba se je izvršila pod njegovo upravo s tolikšnim uspehom, da predstavlja danes moderna Turčija važnega činitelja v zboru naprednih svetovnih držav. Atatürk je gojil do naše države čustva trdnega in dragocenega prijateljstva. Ta plemenita čustva je imelo tudi jugoslovensko ljudstvo do očeta nove Turčije, kakor tudi do njegovega hrabrega naroda. Ko se v mislih z globoko pieteto klanjamo nad odrom velikega pokojnika, pošiljamo predsedniku turške republike Ismetu Ineniju in vsemu turškemu narodu izraze svojih globokih simpatij, prijateljstva in želja, da bi vzvišeno delo Kemala Atatürka še naprej živelo v dobro vsega človeštva.

Angleški obisk v Parizu

Chamberlain in Halifax bosta odpotovala v Francijo jutri zjutraj

London, 21. nov. o. V nasprotju z raznimi demantiji, ki so se razširili v nekaterih oficioznih listih potrjujejo dobro poučeni, da bosta Chamberlain in Halifax pri obisku v Parizu vendarle načela kolonialno vprašanje. Še pred tem bosta imela nedvomno nekaj razgovorov s Pirowom, da bi zvedela za Hitlerjeve stvarne zahteve. Splošno presojajo omenjeni krogi položaj v zvezi z nemško kolonialno akcijo zelo pesimistično.

Chamberlaina in Halifaxa, ki bosta odpotovala iz Londona v sredo zjutraj, bosta spremljala stalni državni podtajnik v Foreign officeu Cadogan in Strang.

Diplomatski urednik Reuterja piše, da bodo v bližnjih angleško-francoskih razgovorih obravnavali vprašanje obrambe. Razgovori v Parizu bodo nudili priliko za zamenjavo obvestil o korakih, ki so jih podvzeli za odstranitev nedostatkov, ki so se pokazali za češkoslovaške krize. Ker min. predsednika Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa ne bodo spremljali vojaški strokovnjaki, se zdi, da bodo o vprašanjih obrambe razpravljali na splošno, preden bi prišlo do reševanja tehničnih vprašanj. To bo po ureditvi češkoslovaškega vprašanja prva priložnost za podobne razprave s francoskimi ministri glede položaja v Evropi. Gotovo je tudi, da bodo v Parizu govorili o Španiji.

»Times« pišejo: Glavna točka razgovorov bodo odnosi do Italije, zlasti pa vprašanje Španije. V tem trenutku pošilja barcelonska vlada čez mejo tuje prostovoljce. Angleški načrt, ki vsebuje priznanje pravic vojujočih se strank, bo mogel v veljavo šele stopiti, kadar bo primerno število prostovoljcev zapustilo Francovo ozemlje. »Manchester Guardian« pravi, da bodo razgovori na podlagi nekega splošnega načrta, da pa kolonialno vprašanje ne bo prišlo na vrsto, ker je bilo odstavljeno z dnevnega reda menda zaradi posledic vojaškega značaja, ki bi jih kolonialno vprašanje izzvalo.

Izpopolnitev letalskega sodelovanja

London, 21. nov. o. Londonski listi objavljajo nove informacije o Chamberlainovih in Halifaxovih razgovorih v Parizu. Eno izmed glavnih vprašanj bo nedvomno letalska oborožitev Francije. Angleška državnika bosta skušala pridobiti Francijo, da bi pričela nabavljati vojna letala tudi v tujini, ker francoska proizvodnja letal ne napreduje dovolj naglo. Za Anglijo je naglo ojačenje francoskih letalskih sil izredno velikega pomena. Chamberlain in Halifax bosta skušala pospešiti tudi gradnjo letalskih oporišč v severovzhodni Franciji, ki naj bi služile v primeru potrebe za oporišča angleškim vojnim letalom, francoski ministri pa bodo zahtevali od angleških državnikov pojasnila, zakaj je Anglija v zadnjem času namestu bombnikov pričela graditi predvsem lovska letala, s čimer je prekršila sporazum, ki je bil sklenjen med zastopniki francoskega in angleškega letalstva pred nekaj meseci v Londonu.

Göringov zaupnik v Londonu

London, 21. novembra. h. Davi je prispel semkaj z letalom iz Berlina nemški generalni major Bodenschatz, adjutant maršala Göringa in načelnik nemškega letalskega ministrstva. Takoj po svojem prihodu je odšel v nemško poslaništvo, dopoldne in popoldne pa je bil v zunanjem ministrstvu, kjer je imel razgovore z višjimi uradniki ministrstva in tudi z zunanjim ministrom lordom Halifaxom. V londonskih diplomatskih krogih je nenadni prihod Göringovega zaupnika izzval veliko pozornost in ga spravljajo v zvezo s sestankom angleških in francoskih državnikov v Parizu. Pred obiskom angleškega kralja v Parizu se je mudil v Londonu Hitlerjev zaupnik kapetan Wiedemann, pred obiskom Chamberlaina in Halifaxa pa zaupnik Göringa generalni major Bodenschatz. V uradnih londonskih in berlinskih krogih izjavljajo, da je ta obisk docela zasebnega značaja. Generalni major Bodenschatz je nocoj zapustil London in odpotoval nazaj v Berlin. Na nemškem poslaništvu odklanjajo o tem obisku vsako pojasnilo.

Zadnje zasedanje italijanskega parlamenta

Rim, 21. nov. AA. Dosedanji italijanski parlament bo zaključil zasedanje dne 30. t. m. Ta dan bo imel sedanji parlament svojo zadnjo sejo, njegovo mesto pa bo prevzel korporativni parlament, ki se bo sestal 23. marca 1939, na dan 20 letnice ustanovitve prvih odsekov fašistične stranke. Senat se bo sestal 20. decembra.

Revizija trgovinske pogodbe z Anglijo

London, 21. nov. o. »Evenings Standard« poroča, da bo britansko-jugoslovanska trgovinska pogodba v kratkem revidirana. Revizija se bo vršila na pobudo jugoslovenske vlade, ki bi rada ojačila jugoslovenski trgovinski promet z Anglijo.

53 žrtev avtomobilske nesreče

Rim, 21. nov. o. Snoči so je pripetila na cesti Rim—Castelli Romani huda prometna nesreča. Dva avtobusa sta trčila sredi poti s tako silo, da sta se popolnoma razbila. 53 potnikov je bilo huje in lažje poškodovanih.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Beležke

Volilni proglas JNS

Zagrebški »Jutarnji list« prinaša poročilo o [illegible] volilnem shodu JNS, ki je bil v nedeljo v Sarajevu. Glavna govornika sta bila predsednik stranke Peter Živković in podpredsednik Jovan Banjanin. Predsednik Živković je pri tej priliki prečital volilni proglas JNS.

Kandidatura JNS za brežiški srez

V nedeljski številki smo objavili pregled kandidatur JNS in pristašev socialno-demokratske stranke v srezih dravske banovine. Po neljubi pogreški je pri tem izpadel brežiški srez. V tem srezu kandidira g. **Fran Trupej**, posestnik in župan v Sevnici, kot njegov namestnik g. **Alojz Soba**, posestnik in trgovec v Zdolah pri Brežicah.

Minister Kabalin o unitarizmu

V nedeljo je imel v Iloku daljši volilni govor minister trgovine inž. Kabalin, ki je po poročilu »Vremena« ostro kritiziral nasprotnike unitarizma in načela narodnega edinstva ter zastopnike plemenske in verske politike. Nato je nadaljeval: »Danes je JRZ najboljša in najbolj dosledna zastopnica in pobornica unitaristične politike. Jugoslavija je bila ustanovljena in zgrajena na načelu narodnega edinstva ter je njen obstoj zajamčen samo, če se bo tudi v bodoče zvesto držala tega načela.«

Senator dr. Kulovec o volilnem programu

Senator dr. Fran Kulovec, ki kandidira na listi JRZ v novomeškem srezu, je imel v nedeljo v Novem mestu shod mladine JRZ. O njegovem govoru poroča »Slovenec«:

»Dr. Kulovec je orisal ves politični razvoj v naši državi od l. 1920 dalje. Vso našo borbo za pravice slovenskega naroda, ki smo jo od tega leta bojevali v okviru bivše SLS, je razkril pred našo mladino. Pomudil se je pri programu, ki smo si ga postavili za cilj v naši SLS in katerega tudi sedaj, ko smo organizirani v JRZ, v polni meri vzdržujemo. Krepko je poudaril, da je naša zvestoba napram državi prav tolikšna, kot je zvestoba napram lastnemu narodu.«

V nadaljnjih izvajanjih je dr. Kulovec trdil, da so bili pristaši JNS vedno za centralizem, iz načelnih in egoističnih razlogov. Rekel je tudi, da mačkovstvo pri nas Slovencih nima nobenega smisla in da je zato »vsak, kdor je za mačkovstvo, proti slovenstvu, proti našim političnim ciljem. Naš voditelj je in more biti samo dr. Anton Korošec in nihče drugi!«

Banjanin o Trumbiću

Na nedeljskem shodu JNS v Sarajevu je govoril tudi podpredsednik JNS g. Jovan Banjanin. Po poročilu »Jutarnjega lista« se je g. Banjanin v uvodu toplo spomnil preminulega državnika dr. Ante Trumbića in med drugim dejal o njem:

»Kot član Jugoslovenskega odbora sem imel med svetovno vojno priliko intimno sodelovati s pokojnim dr. Trumbićem in zato vem, kako je služil ideji ustvaritve naše današnje države. Politično življenje, ki se je po vojni nepravilno razvijalo, naju je žal ločilo. Kljub temu pa moram s tega mesta izraziti najglobljo zahvalo in hvaležnost jugoslovenskih nacionalistov hrvatskemu politiku in državniku na dan njegovega pogreba v prepričanju, da nikdar ne smemo pozabiti na njegove zasluge.« Po teh besedah so vsi zborovalci vstali ter trikrat vzkliknili spominu dr. Trumbića »Slava!«

Kardinal Innitzer se bo umaknil v samostan

»Pariser Tageszeitung« poroča z Dunaja, da se kardinal in nadškof dr. Innitzer bavi z zelo dalekosežnimi načrti. Po božiču se misli odpraviti v Rim na osebni referat k papežu. Iz Rima se ne misli več vrniti na Dunaj, temveč bo ostal v Italiji ter vstopil v neki tamošnji samostan.

Nemčija in ameriška svetovna razstava

Evropski in ameriški listi so te dni poročali, da Nemčija ne bo sodelovala na velikih mednarodnih razstavah, ki bosta prihodnje leto v San Franciscu in dve leti kasneje v New Yorku. Ker so nekateri listi spravljajo to nemško odločitev v zvezo z odtujitvijo, ki se je pokazala med Nemčijo in Zedinjenimi državami zaradi judovskega problema, je nemško veleposlaništvo v Washingtonu objavilo, da je Nemška odločitev padla že mnogo poprej. Na razstavi v San Franciscu Nemčija zato ne bo sodelovala, ker pariška mednarodna komisija za svetovne razstave tej razstavi ni priznala svetovnega značaja. Sodelovanje na njujorški razstavi pa je Nemčija odklonila iz finančnih razlogov.

Dokumenti o aferi generala Gajde

Nedavno smo zabeležili, da nameravajo na Češkem obnoviti proces proti bivšemu načelniku čsl. generalnega štaba generalu Gajdi, ki je bil pred leti obsojen in degradiran zaradi veleizdaje. Včerajšnja »Politika« poroča sedaj iz Prage, da so po vesteh nekaterih listov brez sledu izginili dokumenti, ki bi tvorili glavni dokaz za rehabilitacijo generala Gajde. Uvedena preiskava še ni mogla dognati, kakšna usoda je dokumente doletela.

Volitve v Društvu slušateljev juridične fakultete

V nedeljski številki smo poročali o občnem zboru Društva slušateljev juridične fakultete na ljubljanski univerzi in o izidu običajnih volitev. Včeraj je novi odbor prevzel vodstvo društvenih poslov. Kakor nam poročajo, je bilo ob tej priliki ugotovljeno, da je bilo pri volitvah oddanih blizu 30 glasovnic več, kakor pa je bilo glasovalcev. Zaradi tega so bile vse volilne listine z glasovnicami vred oddane rektoratu, ki bo imel sedaj odločati, ali naj se volitve potrde, ali pa odredo nove.

Pred dvajsetimi leti

Iz „Slov. Naroda“ 20. novembra 1918

Američani na Slovenskem

Narodni svet razglaša: Po avtentičnih nam došlih poročilih so ameriške čete že v Krminu in na slovenski meji.

Naše čete zasedajo Celovec?

Celovške »Freie Stimmen« poročajo: Na zborovanju meščanske brambe z dne 15. t. m. je poročal deželni odbornik dr. Angerer o možnosti, da jugoslovenske čete zasedejo Celovec in ozemlje do Št. Vida. Tudi ni izključena zasedba Beljaka. Nato je izvajal, da bo koroški deželni zastop podal sicer oster protest proti morebitnemu jugoslovenskemu prodiranju, toda kakih obrambnih ukrepov ne bo storil, držeč se načela, da se nova nemško-avstrijska država ne vojuje in se ne bo vojevala, marveč pričakuje svojo pravico od mirovne konference.

V zvezi s tem poročajo: Jugoslovenske čete so doslej zasedle Žitaro ves in Borovlje, toda iz Borovelj so se drugi dan že umaknile.

Avstrijski vojvode

Bivši vrhovni poveljnik avstroogrske vojske, nadvojvoda Friderik, ki ima na vesti vse one strahote, ki jih je počenjalo avstrijsko vojaštvo, je na novo dokazal svojo barbarsko in divjaško čud. V Budimpešti je prišel v roke demokratom list Friderikov ki ga je leta pisal nedavno bivšemu cesarju Karlu: »Vse se da še rešiti. Odredi, da bodo ustreljeni vsi oni, ki so proti monarhiji. Uporabi moja sredstva. Še se dobi vojaštvo, ki te bo poslušalo in ki bo uvedlo železni red. Narode je treba držati v strahu, ne pa bati se jih. Ako me boš poslušal, se bo dalo še vse rešiti: prestol, dinastija in Avstrija. Toda treba je delati brezobzirno.«

Takega mnenja je tedaj stari generalissimus, ki si je pridobil milijone s tem, da je vojake hranil s posušeno zelenjavo. Njegov sorodnik, madžarski nadvojvoda Jožef pa je očividno že obupal nad usodo Habsburžanov. Zaprosil je notranje ministrstvo za dovoljenje, da sme svoje ime spremeniti in postati plebejec. Izbral si je ime Jožef Alcsut, po kraju kjer ima veliko posestvo.

Proč z izzivanjem!

Izzivalno se blešči z nemškega gledališča še vedno nemški napis in nemški lepaki še vedno kaze stene ljubljanskih ulic. Kdo jih nalepija? Kdo opravlja ta nečedni posel? Kdo vzdržuje to šmiro danes, ko ni tu več nemških častnikov z njihovimi damami in »damicami«? Treba si bo obiskovalce ogledati, da zvemo, kdo podpira to nemško zadevo. Vsi vemo, da je Kranjska hranilnica vsa leta pokrivala primanjkljaje tega gledališča, ki se je tako vzdrževalo le s podporo zabite nezavednosti nekaterih ljubljanskih krogov. Dovolj je tega, proč z izzivanjem!

Pamet je boljša ko žamet

Narodna vlada se popolnoma zaveda položaja, v katerem je naš narod. Dvoje je, kar povzroča največje skrbi: preskrba z denarjem in preskrba z živili. Bivša Avstrija je pustila za seboj le prazne blagajne in prazna skladišča. Mogočne plasti v narodu pa žive v prepričanju, da je sedaj konec vojne in da zato povsod rastejo rožice, kjer je poprej poganjalo pomanjkanje. Tudi nastopajo krogi, ki so sploh z vsem nezadovoljni, in ki menijo, da izpolnjujejo vse svoje državljanske dolžnosti, če pišejo anonimne dopisnice in polnijo kavarne z domačim svojim nezadovoljstvom. Kaj jim mar finance, kaj se brigajo oni za prehrano! Važnejše ko vse drugo so jim ljubljanski ulični napisi, najnujnejši pred vsem nesrečni cesarjev spomenik na Slovenskem trgu. Vlada naj se za ta spomenik bolj briga, nego za denar, ki ga potrebuje za podpore in plače! Ulični napisi so pomenljivejši od živil, ki jih v nezadostni meri le s težavo dobivamo. Nebroj tablic hočejo imeti, kje pa se naj te tablice dobe, kdo naj jih izgotovi, o tem ni nikakega nasveta. Nič ne de, stare tablice se morajo takoj odstraniti in če nastane potem zmeda nad zmedo, to pa je tem gospodom postranska stvar. In ubogi cesarjev spomenik, izdelan po domačem umetniku! Nanj streljajo, nos so mu odbili in sedaj se energično zahteva, naj ga mestna uprava odstrani. Ravno isto se zahteva za spomenik v Zvezdi. Potem bo pa svet rešen! Mestna uprava danes nima niti toliko delavcev, da bi beraško aprovizacijsko blago spravila vsak dan sproti s kolodvorov! Gospodje vsega tega ne premislijo in le dalje hujskajo k dejanjem, ki nas lahko pred vsem svetom osramote, posebno pa pred Wilsonom v najslabšo luč postavijo!

—r.

Dalmatinci sprejemajo v velikih množicah in z največjimi častmi zemske ostanke dr. Trumbića

Split, 21. nov. o. Furgon s truplom pokojnega dr. Trumbića je prispel v Knin davi ob 3.30. Kljub nočni uri se je zbrala iz vse okolice ogromna množica ljudi, ki je izkazala velikemu pokojniku poslednje časti in spoštovanje. Krsto so prenesli v cerkev in postavili na mrtvaški oder. Po zadušnici je ob 5. furgon v spremstvu več osebnih avtomobilov krenil dalje v Vrliko, kjer je pokojnega dr. Trumbića sprejela množica ljudi s prižganimi svečami. V Sinj je truplo pokojnika prispelo ob 7.30. V sprevod se je tam zvrstilo na tisoče ljudi iz vse sinjske krajine. Tudi tu so krsto prenesli v cerkev. Župan dr. Smolić je imel kratek govor. Po zadušnici je pevski zbor zapel več žalostink, nakar je množica v dolgem sprevodu spremila pokojnika do mestne meje.

Tako so se vrstili sprejemi še po vseh krajih prav do Splita. V Solinu so se zbrali ob 10. dopoldne tudi vsi poslanci iz Dalmacije, ves splitski odbor za pogreb in ogromna množica kmečkega ljudstva. V velikem sprevodu je vsa ta množica spremljala krsto s truplom pokojnika v Split. Pred mestno hišo so krsto položili na mrtvaški oder. Govorilo je več govornikov, med njimi bivši poslanec Kaliterna. Krsto so nato prenesli v peristil in položili na velik katafalk pred stolnico. Vse mesto je v črnih zastavah. Ob 13. so pričele defilirati mimo pokojnika množice ljudstva, kar je trajalo vse do poznega večera.

Jan Bata v Nemčiji zopet aretiran

Dunaj, 21. novembra. w. Znani češki industrijec Jan Bata je bil danes pri prekoračenju češko-nemške meje ponovno aretiran, kakor se zatrjuje, tokrat zaradi tihotapstva deviz. V spremstvu svojega sina se je Jan Bata davi pripeljal v Litomerice. Na meji so njegov avtomobil pregledali nemški carinski organi. Bata je navedel, da potuje samo za kratek čas v Litomerice, ker mora tam pri svoji podružnici nujno urediti neke posle. Res se je kmalu spet vrnil na mejo. Nemškim carinskim organom se je njegovo vedenje zdelo sumljivo in so zaradi tega natančno preiskali avtomobil. Pri tem so baje našli 164.000 angleških funtov, ki jih je skušal prepeljati na Češko. Zaradi tega so ga aretirali skupno s sinom.

Vatikanov zastopnik v Londonu

Rim, 21. nov. h. Med Vatikanom in angleško vlado je bil sklenjen dogovor, po katerem bo Vatikan v bodoče imel v Londonu svojega apostolskega delegata, ki bo vzdrževal zveze z angleško vlado. Za apostolskega delegata bo imenovan rektor angleškega kolegija v Rimu msgr. William Goodfrey.

»Daily Telegraph« trdi, da bo za prvega papeškega legata imenovan msgr. William Godfrey, sedanji direktor britanskega kolegija v Rimu. Papeški legat bo imel vse diplomatske pravice, a ne bo pripadal diplomatskemu zboru.

Tri smrtne žrtve železniške nesreče

Beograd, 21. nov. p. Na železniški progi Beograd — Subotica se je snoči onstran Zemuna pripetila velika železniška nesreča. Na progi je bilo zaposleno večje število delavcev. Še ob pravem času so se umaknili tovornemu vlaku, ki je prihajal z beograjske strani, trije izmed njih pa so stopili na drugi tir, po katerem je z druge strani pribrzel subotiški brzec, ki ga zaradi megle nihče ni opazil in zaradi ropota tovornega vlaka tudi ne čul. Brzec je vse tri delavce povozil do smrti. Med žrtvami je tudi Slovenec Janez Pečnik. Pečnik in njegov tovariš Grujić sta zapustila ženi in več otrok.

Premestitve v poštni službi

Beograd, 21. nov. p. V poštni so bili premeščeni: inspektor Ivan Čof s pošte Ljubljana II. na direkcijo, Josip Jakše z direkcije na pošto Ljubljana II., Ivan Rabič s pošte Ljubljana III. na pošto Ljubljana I. in višji kontrolor Tomaž Vidmar s pošte Ljubljana I. na pošto Ljubljana III.

Šahovski veleturnir na Holandskem

Amsterdam, 21. novembra. V nedeljo zvečer je bilo v Bredi igrano 10. kolo turnirja. Do prekinitve sta bili končani dve partiji: dr. Euwe je remiziral z dr. Aljehinom, Keres pa s Flohrom. Prekinjeni sta bili partiji Capablanca—Fine in Reshevsky—Botvinnik. Vendar se je še ponoči, na vožnji iz Brede v Amsterdam, Capablanca prepričal, da partije proti Fineu kljub majhni prednosti ne more dobiti ter je zato dal remis. — Stanje je bilo pred dovršitvijo prekinjenih partij, ki se odigrajo nocoj, sledeče: Fine 6½ (1), Keres 6 (1), Capablanca 5, Botvinnik 4½ (2), dr. Aljehin 4½ (1), dr. Euwe 3 in pol, Reshevsky 3 (3), Flohr 3.

Sestanek gen. štabov držav Balkanske zveze

Beograd, 21. nov. o. Šefi generalnih štabov držav Balkanske zveze se bodo sestali 28. t. m. v Atenah. Njihovi konferenci pripisujejo balkanski vojaški in politični krogi velik pomen.

Predsednik vlade pri patriarhu

Beograd, 21. novembra. AA. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je danes s svojo gospo v spremstvu šefa kabineta dr. Protića obiskal patrijarha Gavrila in mu čestital krstno slavo.

Nov velik senatorij pri Nišu

Niš, 21. novembra. V Knez-selu v neposredni bližini Niša so položili danes na svečan način temeljni kamen za novi veliki delavski sanatorij, v katerem se bodo zbirali delavci, ki so bolni na pljučih. Sanatorij bo nosil ime kneza namestnika Pavla. To važno zdravstveno socialno ustanovo gradi osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Svečanosti se je udeležila velika množica ljudstva iz okoliških občin. Sanatorij bo stal na lepi razgledni točki blizu Niša.

Na slovesnosti polaganja temeljnega kamna je bil tudi kraljev zastopnik polkovnik Zdravko Miletić, vlado pa je zastopal minister za socialno politiko Dragiša Cvetković.

Vremenska napoved

Zemunska: Postopno pooblačenje v vsej državi, ponekod dež. Nekoliko vedro še v [illegible] krajih.

Zagrebška: [illegible] oblačno, ponekod deževno, [illegible] v [illegible] ture.

Dunajska: [illegible] oblačno v južnih [illegible] milo vreme, v [illegible] z jugovzhoda, [illegible] padcem temperature.

Naši kraji in ljudje

Do zadnjega zvest svoji grudi

Tolminski učitelji se spominjajo tovariša Kende

Tolmin, 20. novembra

Iz »Jutra« smo zvedeli goriški učitelji, da je dne 5. t. m. umrl naš tovariš Matija **Kenda**, šolski upravitelj v pokoju, ki je po vojni služboval izven svoje ožje domovine, odkoder ga je pregnala vojna vihra. Matija Kenda je bil rojen l. 1862. v Gabrijah pri Tolminu. Maturiral je v Kopru l. 1881. Služboval je prva leta v Kobaridu, pozneje v Sedlu in l. 1890. je bil premeščen kot nadučitelj v Volče pri Tolminu, kjer je služboval do vojne.

Pokojni Matija je bil eden najboljših učiteljev na Tolminskem, bil je blage narvi in kremenitega značaja. Vsi tovariši so ga ljubili. Povsod, kjer je služboval, je užival pri ljudstvu ugled in spoštovanje, posebno pa v Volčah, kjer je nepretrgoma služboval skoraj 25 let. Da je bil res mož na mestu je dokaz, da so ga tovariši izvolili za predsednika učiteljskega društva za tolminski okraj in kot učiteljskega zastopnika pri okrajnem šolskem svetu v Tolminu, kjer je z vso vnemo zastopal interese svojih tovarišev.

Doživel je seveda, kakor vsak učitelj, marsikatero razočaranje. Najhujši udarec pa je ta vrli mož in oče štirih otrok doživel v teku svetovne vojne. Ko je Italija v maju l. 1915. napovedala Avstriji vojno, je Matija hotel ostati na svojem mestu v Volčah, čeprav je ta vas stala v neposredni bližini bivše državne meje. Spominjam se, da je prišel k meni kot najbližjemu stanovskemu sosedu in mi je odločno izjavil, da se ne umakne iz Volč, naj se zgodi kar hoče. Prigovarjal sem mu, naj se vsaj začasno umakne preko Soče v Tolmin in naj spravi vso svojo opravo in družino v šolsko poslopje, kjer je bilo dovolj prostora, ker je bil pouk prekinjen že 13. maja zaradi bližajoče se vojne napovedi. Ponovno je izjavil, da se ne umakne iz Volč. Kmetje so se pravočasno umaknili v zaledje, le sedem gospodarjev, župnik in naš ubogi tovariš Matija so ostali na mestu.

Dne 23. maja so prišli tolminski orožniki v Volče in ukazali, da morajo takoj vsi ostali prebivalci nemudno zapustiti Volče. Ubogi kmetje so naložili najpotrebnejše blago na vozove, naš ubogi Matija pa svoje otročičke, ker drugega ni mogel vzeti s seboj razen najpotrebnejše obleke. Prvi dan so prišli do Slapu pri Sv. Luciji in so tamkaj prenočili. Drugi dan je hotel iti Matija v Volče, da bi vsaj še nekaj perila rešil. Ko je prišel na trg pri Sv. Luciji, je stala tam dolga vrsta domačinov, da bo nosila municijo na goro Krn. Nadporočnik je takoj prijel ubogega Matijo ter ga postavil v vrsto, da bo tudi on nosil strelivo na Krn. Za ubogega Matijo se je zavzel orožniški stražmojster ter ga rešil iz te hude zadrege. Matija se je vrnil na Slap k svoji družini žalosten in razočaran. Vsa njegova oprava z blagom je bila izgubljena in praznih rok se je preselil na Kranjsko... Dragi Matija! Tolminski tovariši te ohranimo v blagem spominu in izražamo tvojim preostalim iskreno sožalje!

Mlada mati — žrtev zločina?

Preiskava o smrti viničarke Angele Ferkove

Maribor, 21. novembra

V mariborski splošni bolnišnici je nenadno umrla 27 letna viničarka Angela Ferkova, ki so jo pred dnevi reševalci prepeljali v mariborsko porodnišnico, kjer je rodila otroka. Ker se ni več zavedla, so jo oddali v splošno bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili vnetje možganske mrene. Kljub skrbni negi in prizadevanju zdravnikov je Ferkova umrla.

Ker je obstojal sum, da je smrt nastopila kot posledica kriminalnega dejanja, je državno tožilstvo odredilo obdukcijo njenega trupla. Obdukcija je bila včeraj popoldne na mestnem pokopališču na Pobrežju. Truplo je raztelesil sodni zdravnik dr. Zorjan ob navzočnosti preiskovalnega sodnika dr. Rebule. Ugotovili so, da je Ferkova umrla na posledicah vnetja možganske mrene, ki je nastalo najbrž zaradi udarcev ali nesrečnega padca. Lobanja je bila namreč nad levim ušesom počena, počila je pa tudi na drugih krajih. Ni izključeno, da je kdo Ferkovo udaril, možno pa je tudi, da je nerodno padla. Zanimivo je, da na koži niso bile vidne nikake krvne podplutbe.

Dostojanstvena proslava Jugoslavije

bo novinarski koncert 1. decembra na Taboru

Ljubljana, 21. novembra

Jeseni 1937. je stanovska organizacija novinarjev v Sloveniji, ljubljanska sekcija Jugoslovenskega novinarskega udruženja, priredila svojo razstavo na velesejmu. Ob 30 letnem jubileju obstoja lastne organizacije, ob 140 letnici, odkar so izšle prve Vodnikove »Lublanske novize« so stopili slovenski novinarji pred javnost in pokazali sadove svojega dela.

Razstava je dokazala, v koliki meri je bil ves razvoj slovenskega narodnega preporoda in z njim v zvezi zavidljiv vzpon kulturne naobrazbe našega človeka navezan na tiho delo slovenskih novinarjev. Mogočne naklade našega tiska, milijonski izvodi slovenskih dnevnikov in tednikov so v prošlem in tekočem stoletju pohitevali v krajne zatoke naše domovine in po svoji pestri vsebini nudili rodovom v najtežjih dneh nepogrešljivo oporo za življenje. Slovenski novinarji so bili možje, ki so od početka svojega udejstvovanja vselej nesebično prijeli za pero ter v ljubezni do naroda ni rodne zemlje v veliki meri pripomogli, da je naša materina beseda ostala neomajna, da se je naš človek, kulturno in politično vzgojen uspešno upiral škodljivim vplivom potujčevanja.

V svobodni Jugoslaviji so stopil novinarji z novimi nalogami na plan. Življenje je potegnilo vsakogar v silnem tempu za seboj in v uredništvih se grmadi delo, ki terja vsak dan celega človeka. In ko se stikajo niti vsakovrstnih dogodkov od blizu in daleč vsak dan ob uredniški mizi, ko je treba v najkrajšem času zadostiti duševni hrani deset in desettisočev čitateljev, utegne novinar mimogrede le enkrat v letu misliti nase.

Praznik prvega decembra je dan, ko stopajo naši novinarji pred javnost. Kakor običajno doslej, so tudi za letos izbrali pester koncertni program s sodelovanjem ge. Bravničarjeve, Heybalove, Jerajeve, Kogejeve, Majdičeve in g. Šimenca. Pevski zbor Grafike in vojaška godba bosta dopolnila spored, ki bo v polni meri vreden praznika našega Zedinjenja. Po koncertu bo vse stanove združil v prijetni zabavi ples ob spremljevanju dveh prvovrstnih godb.

Štirje lepi filmi za planince

Gledali smo jih v soboto zvečer v Ljubljani

Posnetek iz filma predstavlja Berninsko gorovje z lednikom Rosegom

Ljubljana, 21. novembra

Preteklo soboto je SPD v Frančiškanski dvorani imelo že svoje drugo predavanje v letošnji sezoni, to pot v okviru tečaja za gorske vodnike. Dvorana je bila kljub neprimerni uri (ob 18.) dobro zasedena. Posebno živahna (sem in tja celo preveč) je bila številna mladina, ki je gosto zasedla balkone. Predavanje, ki je bilo v glavnem namenjeno v Ljubljani zbranim gorskim vodnikom, je nudilo tudi ostalim poslušalcem, ki ljubijo gore in naravo, mnogo užitka. Ob štirih ozkotračnih filmih so trije predavatelji prijetno tolmačili posamezne slike.

Večer je s kratkim nagovorom otvoril v imenu SPD g. dr. Mrak, ki je najprej na splošno obrazložil važnost težkega poklica gorskega vodnika — ki dandanes ni več samo vodnik po gorah, temveč tudi tolmač raznih naravnih pojavov v gorah in po potrebi tudi prvi reševalec in zdravnik — nato pa pojasnjeval tudi prizore s prvega filma o visoki šoli švicarskih vodnikov. Film je prikazoval, kako se izbirajo novinci za ta poklic, kako nato odhajajo na prvo turo in kako se slednjič v visokih gorah izobrazujejo v delu v skali in ledu. Seveda je režiser za svoje posnetke izbral tudi najlepše gorske predele v Švici, ki so daleč na okoli znani po svoji slikovitosti.

V drugem filmu s še lepšimi slikami iz divne Švice je bilo nato podrobno prikazano delo in spretnost gorskega vodnika na poti v gore z večnim snegom in ledom. Posamezne slike je zelo nazorno pojasnjeval g. inž. Avčin. Glavni del teh posnetkov je bil posnet v berninski skupini, eni najmogočnejših v švicarskih Alpah.

Tretji trak, ki je v prvem delu žal že slab, je pojasnjeval postanek Alp, od prvih početkov zemlje preko ledeniške dobe do današnjih dni. Predavatelj je ob njem v glavnih obrisih podal pregled postanka naših gora ter tolmačil razne naravne tvorbe v gorah, predvsem na ledenikih. Za zaključek so zavrteli še pester film iz življenja v zimski Švici. Brez besede in brez godbe je ta dolga vrsta krasnih posnetkov na svežem snegu na smučeh v planinah zvabila poslušilce v čarobni svet bele opojnosti, kakršnega si le more želeti vsak smučar in prijatelj zimske narave. Bila je le še želja vseh, da bi takšen film zavrteli čimprej tudi sami v naravi v najlepših gorah v svetu — naših domačih.

Na cesti pa je takrat ležala še mokra megla...

Štrigova zvezana z Ljutomerom

Štrigova, 21. novembra.

Ko se je pred leti priključila Štrigova k ljutomerskemu srezu, so takratni odločujoči činitelji takoj začeli misliti tudi na gospodarsko pripojitev tega kraja. Tako so začeli predvsem razmišljati o prepotrebni dobri cesti, ki naj veže Štrigovo z Ljutomerom, zlasti še, ker je v tem času pripadel štrigovski okoliš upravno in davčno pod Ljutomer. V teku časa sta se odcepila še od Čakovca davčna in katastrska uprava in slednjič je pripadel ta del tudi sodno k ljutomerskemu sodišču. Tako se je torej ta del Medjimurja z vsemi upravnimi posli priključil ljutomerskemu srezu in s tem tudi dravski banovini. Važnost nove ceste med Ljutomerom in Štrigovo je bila vedno večja. Leta 1934 je prišlo do realizacije tega načrta. Meseca marca so se začela dela, ki se bodo letos dovršila, tako da bo ta cesta otvorjena letos 4. decembra, s čimer bodo vsi kraji ob tej cesti mnogo pridobili, zlasti pa Ljutomer in Štrigova.

Dolenjske Toplice z okolico dobe elektriko

Dol. Toplice, 21. novembra

Kako veliko zanimanje vlada med prebivalci topliške okolice za elektrifikacijo tudi tega dela Dolenjske je pokazal sestanek, ki se je vršil v petek v Dol. Toplicah. Sestanka so se udeležili zastopniki vseh vasi občine Toplice ter še iz Jurke vasi, Straže, Valte vasi in Rumanje vasi.

Zastopnik deželnih elektrarn je poročal, da je v proračunu za napeljavo elektrike iz Novega mesta do Toplic znesek 900.000 din. Glavne stroške krije banovina, ostale stroške pa morajo kriti s svojim prispevkom občina Toplice in interesirane vasi, ter odpade na davkoplačevalca na čiste direktne davke 300%, ki se odplačuje na letne obroke. Nadalje je priporočal, da občina takoj oskrbi primerno vsoto in jo nakaže deželnim elektrarnam, da bodo takoj naročili potrebni električni material in pričeli z delom v zgodnji spomladi, tako da bo do časa kopališke sezije elektrika že svetila. V prvi etapi bi prišle na vrsto poleg zdravilišča Toplic vse vasi na levem bregu Sušice. V nadaljnjih letih pa ostale vasi, ko se bo elektrifikacija nadaljevala od te strani proti Beli Krajini. Povedal je dalje, da bo morala občina Toplice prispevati znesek 270.000. Oglasili so se razni govorniki, med njimi zdravnik dr. Konvalinka, domači župnik in drugi, ki so razpravljali o najbolj perečem vprašanju, o vplačilu občini pripadlega zneska. Končno se je sestavil poseben odbor iz zastopnikov posameznih vasi, ki naj bi rešil vsa denarna vprašanja. Verjetno je, da bo tudi kopališka uprava odvzela banovinski električni tok, ker so lastne električne naprave že v tako slabem stanju, da mora misliti na napravo novih, kar pa bi bilo združeno z velikimi izdatki.

Regulacija nevarnega potoka

Soteska, 21. novembra

Pri Loški vasi blizu Soteske na Dolenjskem je potok Crkavnik, ki pogosto prestopa bregove in poplavi vse travnike in njive. O regulaciji tega potoka je bilo že več let govora. Preteklo poletje so pričeli z deli, ki se zdaj bližajo koncu. Potok so deloma precej poglobili, deloma mu naredili novo in širšo strugo, do izliva v Krko, tako da bo v bodoče poplava obdelovalne zemlje nemogoča. Z regulacijo potoka se bo dvignila vrednost zemljišča ter se zboljšala tudi živinska krma. Z regulacijo potoka je ustreženo revnim lastnikom tamkajšnjega zemljišča in onim, ki so prejeli po razlastitvi Auerspergovega veleposestva v last posamezne parcele.

Slinavka in parkljevka na Dolenjskem

Novo mesto, 19. novembra

Naglo širjenje živinske kužne bolezni slinavke in parkljevke na Dolenjskem je spravilo naše kmete v obup. Najprej so ugotovili to nevarno kužno bolezen na Pluski na Mirni pri Trebnjem, a danes se je pojavila v največji občini Šmihel-Stopiče in sicer v vasi Težka voda, ki leži v neposredni bližini Novega mesta. Orožniki so takoj zastražili vse hleve, kjer se je pojavila kužna bolezen, obenem je bilo ukrenjeno vse potrebno, da se bolezen ne razširi. V vasi so okuženi štirje hlevi, obolelo pa je na slinavki in parkljevki deset goved in tri ovce. Prebivalci vasi so davi začeli razkuževati hleve in vse objekte, kamor ima živina dostop. Tudi državna cesta Novo mesto—Karlovac je bila razkužena. Vzrok širjenju nevarne kužne bolezni je nezadostna kontrola hrvatskih živinskih transportov, ki pasirajo naše kraje. Vsi živinski sejmi v novomeškem srezu so do nadaljnjega prepovedani.

Slovo priljubljenega učitelja

Moravče, 17. novembra.

Z moravške šole je bil premeščen učitelj Konrad Kotnik k Sv. Križu nad Litijo. Prišel je v Moravče kot učitelj novinec pred 10 leti in takoj začel delovati v raznih društvih. Veliko ljubezen je posvetil zlasti Sokolu, kjer je opravljal funkcije prosvetarja, podnačelnika in vaditelja dece. Kot nadarjen glasbenik je reorganiziral pevski zbor, ki je z velikim uspehom nastopal doma, a tudi na prireditvah sokolskih prosvetnih okrožij. Zrežiral je mnogo iger in spevoiger, sam naredil krasne kulise in končno letos napravil tudi načrt za društveni prapor. Pri vsem tem je bil agilen tudi v telovadnici, kjer ga bo sedaj močno pogrešalo tako članstvo kakor deca.

Na predvečer odhoda, v soboto mu je godbeni odsek Sokola priredil ob veliki udeležbi občinstva podoknico. Ob tej priliki mu je starosta Toman po prisrčnem nagovoru izročil v spomin bronasti kip zmagovalca. V nedeljo pa ga je spremljalo k Sv. Križu 40 kolesarjev z delno godbo. Vzbujali so na vsej poti splošno pozornost.

Konradu Kotniku želimo v novem kraju mnogo uspehov. Moravčani.

ARTIN

sredstvo za čiščenje! Zadostuje vzeti 1—2 zrnci. 2 kom. din 1.50; 12 kom. din 8.—; 60 kom. din 27.—.

Reg. S. br. 31.888-38

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Na sledi za roparji iz Zavin

Orožniki iščejo potepuha Unučiča

Zagorje, 21. novembra.

Čitateljem »Jutra« je še v spominu nočni vlom in rop, ki so ga 27. oktobra izvršili trije maskirani potepuhi pri Jožefi Drnovškovi v Zavinah. Vdrli so pri zadnjih hišnih vratih in prišli v hišo, kjer so najprej zvezali sina, nato pa napadli mater in pretaknili vse omare, a so dobili le okrog 700 din gotovine, zlato verižico in zapestno uro in dve hranilni knjižici. Naposled so Drnovškovo prisilili, da je šla klicat soseda, ki naj bi vrnil 1.000 din, katere mu je bil nedavno prej posodil sin Janez. Ne da bi ta tisočak dobili, so jo vsi trije s prejšnjim plenom odkurili od hiše.

Orožniki so imeli težko službo s poizvedovanjem. Naposled so le ugotovili, da se je roparska trojica vračala preko Šklendrovskega mostu in odšla po zasavski cesti do Renk. Orožniki so zbrali marsikatere podrobnosti, vendar jim še ni uspelo razkrinkati zločince. Ker pa taki potepuhi hodijo iz kraja v kraj in ker imajo na orožniških stanicah posebne razvidnice takih tipov, se večkrat le ujame kak sumljivec. Tako so zdaj orožniki v Žalcu aretirali 28-letnega Jožeta Horvata, ki je po opisu prizadetih sličen enemu izmed treh vlomilcev.

V soboto popoldne so Jožeta izročili zagorskim orožnikom. Soočili so ga z Janezom Drnovškom. Horvat je odločno tajil, da bi bil zraven pri ropanju, vendar ga nesrečne pumparice spravljajo v zadrego in mu pri zagovoru nekoliko mešajo štreno. Janez Drnovšek sicer tudi ne more s popolno gotovostjo trditi, da je Horvat pravi, pač pa zatrjuje, da je močno podoben enemu izmed njih, ki so bili maskirani. Po zaslišanju so Horvata izročili v litijske zapore, kamor najbrž pride kmalu še drugi osumljenec. Naši orožniki so se zanimali za opis nekega Unučiča, ki je v krškem okolišu izvršil zadnje čase več tatvin. Zdaj so dobili Unučičevo sliko. Ko so jo pokazali Janezu Drnovšku, je takoj odločno potrdil, da je ta bil zraven pri napadu. Kje se zdaj potika Unučič, ni znano. Pred meseci je pobegnil iz zaporov in zdaj se skriva s svojimi pajdaši po zgledu svojega prednika Urbanča, in krade, kjer le more. Verjetno bo bližnja zima nekatere takšne tičke prignala v roke pravice in podeželsko prebivalstvo si bo oddahnilo.

Jesenice grade moderno zavetišče

Temeljni kamen so vzidali v nedeljo

Jesenice, 21. novembra

Jeseniška mestna občina se je polnih 10 let pripravljala na zidavo nujno potrebnega ubožnega zavetišča, v katerem naj bi imeli revni, onemogli meščani na stara leta prijeten dom in vso oskrbo. Mestni ubožci so zdaj že razkropljeni po drugih krajih v raznih zavetiščih, za katere je mestna občina dajala precej več kakor bi plačevala v lastnem zavetišču. Po dolgoletnih pripravah je zadeva zdaj že toliko dozorela, da se je preteklo nedeljo slovesno vzidal in blagoslovil temeljni kamen in da bo mogočno poslopje lahko že prihodnjo jesen slovesno izročeno plemenitemu namenu.

Že prejšnji občinski odbor je vsako leto vstavil v proračun znatne postavke za zidavo mestnega ubožnega zavetišča. Iz nabranih znatnih letnih presežkov prejšnjega in sedanjega občinskega odbora in v okviru bodočih letnih občinskih proračunov so se in se še bodo zbrala zadostna sredstva za mogočno stavbo, ki bo v srečo ubogih, v kras mestu in v ponos vsem tistim, ki so in še bodo pri tem sodelovali.

Mestno zavetišče se gradi kakih 200 m stran od državne ceste na zgornjem koncu Šrajevih njiv, ob vznožju hriba, na tako zvanih Pisarjah, v senci stoletnih dreves. Ta prostor je eden najlepših na Jesenicah. Tu je dosti solnca, čistega zraka in miru, ker je precej stran od ceste in železnice. Do stavbišča so zgradili široko cesto, ki ima več odcepov na levo in desno. Načrte in proračune je napravil inž. arh. Jože Platner iz Ljubljane. Stavba bo 51 m dolga ter 14 odnosno 10 m široka. Deloma bo enonadstropna in vsa podkletena. Imela bo centralno kurjavo, WC, kopalnice in prhe s toplo in mrzlo vodo.

Na levem traktu bodo stanovanja za sestre-oskrbnice, kuhinja, skupna obednica, čakalnica, ambulanca in bolniški sobi za moške in ženske. Sredi stavbe bo kapelica. V glavnem delu stavbe bo 24 sob z eno, dvema in največ s štirimi posteljami. Skupno bo50 postelj. Posebej bo večja družabna soba za dnevne razgovore. Vsa stavba z notranjo opremo bo stala okoli poldrugi milijon dinarjev.

Blagoslovitev temeljnega kamna je bila za Jesenice lep dogodek. Ob dohodni cesti so plapolale zastave in na stavbišču se je vila ogromna državna zastava. Prikorakali so gasilci z Jesenic in Hrušice ter Krekova godba. Navzočni so bili skoraj vsi občinski odborniki z županom na čelu. Prišli so tudi predstavniki oblastev, KID, projektant ter zastopniki telesnovzgojnih, narodnih, prosvetnih in stanovskih društev. Na govorniški oder je stopil mestni župan in načelnik občinskega socialnega odseka Peter Arnež, ki je pozdravil predstavnike oblastev, nakar je orisal priprave za stavbo, v kateri bodo preživljali jesen življenja oni, katerim usoda ni naklonila lastnih domov, ne bivanja v krogu svojcev. Blagoslovitev kamna je ob lepem nagovoru izvršil mestni župnik Anton Kastelic. V temeljni kamen je bila vzidana spominska listina, katere besedilo je g. Arnež prečital vsem prisotnim. Z dograditvijo zavetišča bo jeseniška občina dovršila res lepo socialno nalogo. Vsi, ki bodo uživali ugodnosti te ustanove, se bodo hvaležno spominjali vseh, ki so se zanjo potrudili.

Naše vseučilišče se izpopolnjuje

Zgradba Zavoda za strojništvo — Hidrodinamični laboratorij

Ljubljana, 21. novembra

Že lansko leto in tudi letošnje leto se je v dnevnikih večkrat razpravljalo o nujni potrebi razširjenja nekaterih oddelkov na ljubljanski univerzi, zlasti strojniškega s potrebnimi laboratoriji, v katerih bi se raziskavali najrazličnejši problemi in ustvarjali znanstveni izsledki. Take laboratorije imajo vsi visokošolski zavodi drugih držav. Začela se je energična in smotrna akcija, naj bi Zavod za strojništvo dobil primerno poslopje. Strojna tehnika je vendar ena izmed najpotrebnejših strok, ker si brez nje ne moremo misliti niti najprimitivnejše industrije in gospodarske delavnosti. Strojniški oddelek na našem vseučilišču ni popoln, temveč le sestaven del skupnega strojno-elektrotehničnega oddelka. Dijaki morajo študirati le po dve leti na tem oddelku, ostali študij pa morajo dovršiti na tujih univerzah ali pa se posvetiti le elektrotehnični stroki. Zavod za strojništvo na naši univerzi ima namreč le dve majhni, tesni sobi. Zategadelj se je predstojnik tega zavoda, g. univ. prof. inž. Feliks Lobe z vso vnemo posvetil ustvaritvi in izpopolnitvi Zavoda za strojništvo. Tudi vse njemu podrejeno osebje je vse poletje pripravljalo ogromne načrte od štirih zjutraj do pozne ure zvečer, da je v tako kratkem času izvršilo vse podrobnosti v teh načrtih. Šele pred nekaj meseci so jih predložili ministrstvu, ki jih je končno odobrilo in odprlo kredit osmih milijonov dinarjev.

Že prejšnji teden so delavci stavbenega podjetja Justa Gabrijelčiča, ki je prevzelo to zgradbo za 2,275.140 dinarjev vsa zemeljska, zidarska, betonska in železobetonska dela, začeli kopati jame za temelje in kletne prostore. Poslopje Zavoda za strojništvo bo stalo ob Aškerčevi cesti in ob podaljšku Murnikove ulice nasproti staremu poslopju tehnike. Ob Aškerčevi cesti bo to poslopje dolgo 39 metrov, ob Murnikovi ulici pa 42 metrov. Zazidana ploskev znaša 990 kvadratnih metrov. Poslopje bo dvonadstropno z visokim pritličjem. Kot popolnoma ločeno bo prizidana v ozadju ob Murnikovi ulici kotlarna z dvema kotloma. Parno pogonsko silo bodo rabili za pogon kaloričnih pogonskih strojev, predvsem parne turbine. V pritličju ob Murnikovi ulici bo nastanjen laboratorij za parne batne stroje, parne turbine in lahkovnemljive stroje. V tri metre globoki kleti bodo delavnice in sicer za varjenje, za izdelovanje lesenih livarskih izdelkov, za obdelavo pločevine in laboratorij za kalorične raziskave. Vhod v poslopje bo ob Aškerčevi cesti na vogalu, za vhodom bo prostorna veža. Ob Aškerčevi cesti bo v pritličju laboratorij za mehansko tehnologijo, ki bo opremljen z mnogimi obdelovalnimi stroji, kakor rezkalnimi, s stružnimi, brusilnimi in vrtalnimi napravami, s skobelnikom in drugim.

V prvem nadstropju o bAškerčevi ulici bodo risalnice, predavalnice, knjižnica in profesorske sobe. Ob Murnikovi ulici bo centralna knjižnica s čitalnico, laboratorij za znanstveno raziskavanje in za tehnološke meritve, sobe za profesorja in asistenta za mehansko tehnologijo in fotografsko temnico. V drugem nadstropju bodo laboratoriji za strojne dele in dvigala, za tehnologijo vlaknastih tvarin, za centralne kurjave, prezračevanje in več profesorskih sob.

Poslopje zavoda za strojništvo mora biti dograjeno v 320 dneh od 7. t. m. dalje. Porabilo se bo okrog 5 in pol milijona za stavbena dela, ostanek dva in pol pa bo za opremo laboratorijev. Stavba bo zidana v ogrodnem sistemu, stene med stebri bodo v glavnem ob ulicah izpopolnjevala le velika okna, kar daje pročeljem izrazit poudarek moderne stavbe.

Za hidrodinamični laboratorij strojnega zavoda je namenjena parcela ob Gradaščici in ob Gundulićevi ulici. Ta parcela ima obliko zagozde in meji na igrišče športnega kluba »Jadran«. Tod bo zgrajen tudi hidrotehnični laboratorij gradbenega oddelka tehnične fakultete, ki zaenkrat že uspešno deluje. Hidrodinamični laboratorij bo imel dva glavna trakta. V prvem, 27 metrov dolgem in 8 metrov širokem traktu bo raziskovališče za vodne toke, v drugem, 23 metrov dolgem in 14 metrov širokem traktu pa bo raziskovališče za zračne toke. Oba trakta bosta medsebojno zvezana z vmesnim poslopjem, dolgim 18 in širokim 9 metrov, ki bo imelo vse potrebne stranske prostore in preizkuševališče za merilne aparate. Merilni kanal za merjenje brzomerilnih aparatov bo priključen na to preizkuševališče. Kanal bo 51 metrov dolg in 4 metre širok. Gradbeni stroški so preračunani na približno tri milijone dinarjev.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Domače vesti

Zemljepis in narodopisje

Neko potno poročilo o Češkoslovaški v »Paris Soir« vsebuje med drugim tudi tale znameniti stavek: »Bližamo se češkoslovaško-bolgarski meji pri Bratislavi.« Ta pariški reporter je na vsak način plamenica znanosti političnega zemljepisja, zato je uredništvo ravno njega poslalo na lice mesta. Tudi se nihče ni upal članka popraviti. Ko je stvar taka, se ne čudimo poročilu »Českega Slova«, da so v Parizu prepričani, da prebivalstvo Sudetov govori ukrajinski jezik.

K temu čisto mirno še pristavimo ugotovitve Američana Guntherja, ki je izdal knjigo, »Tako sem videl Evropo« in je ž njo vzbudil veliko pozornost. Mož našteva med narodnimi manjšinami Jugoslavije Slovence, Hrvate, Bosance, Črnogorce itd. Na Poljskem pa je isti pisec ugotovil kot narodne manjšine Galičane, Ukrajince, Maloruse, Rusine in še nekaj drugih.

* **Odlikovanja ameriških Slovencev.** Za svojo požrtvovalno kulturno delo so bili odlikovani najvidnejši člani odbora Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu in sicer predsednik **Anton Grdina** z redom jugoslovanske krone III. razreda, podpredsednik **Mile Marinković** in tajnik **Jože Grdina** z redom jugoslovanske krone IV. razreda, blagajničarka **Marion Kuhar** pa z redom sv. Save IV. razreda. Poleg teh je bila pa z redom sv. Save IV. razreda odlikovana tudi **Marie Prisland**, glavna predsednica Slovenske ženske zveze v Ameriki. Zaslužnim kulturnim delavkam in delavcem tudi naše čestitke!

* **Jubilej »Triglava«, društva Slovencev v Kragujevcu.** Marljivo društvo naših rojakov v Kragujevcu »Triglav« bo 26. t. m. slavilo v hotelu »Makedoniji« v Kragujevcu 10letnico svojega delovanja. Proslavni spored ima naslednje točke: Pozdravni govor, vokalni koncert pevskega odseka »Triglava«, zabava in ples. Vabilo, ki ga je odbor »Triglava« razposlal, naglaša: Vaš obisk bo priznanje za naše težavno delo, ki ga vršimo že eno desetletje na kulturnem področju, združujoč tukajšnje Slovence z dragimi Šumadinci v prospeh in napredek naše ljube domovine. Marljivemu društvu in požrtvovalnim njegovim članom čestitamo ob desetletnici vzornega delovanja.

Pri motnjah v prebavi, napihnjenosti, vzpehanju in zgagi, povzročeni po trdi stolici, je najbolje vzeti zvečer pol čaše naravne **»Franz Josefove«** grenčice in zjutraj na tešč želodec isto količino. Prava **»Franz-Josefova«** voda se je vedno izkazala za popolnoma zanesljivo sredstvo za iztrebljanje črevesja.

Ogl. reg. S. br. 15. 485-35

* **Kongres rezervnih aviatikov.** Dajte nam priložnost, da bomo vedno sposobni braniti jugoslovensko nebo! — to je poziv naših rezervnih letalcev, ki so se v nedeljo zbrali v Beogradu na prvem kongresu svojega združenja. Kongres je otvoril predsednik beograjske sekcije združenja, vpokojeni polkovnik Kosta Miletić, ki je bil prvi komandant srbske aviacije. Ves kongres je bil posvečen načrtom za izpopolnitev strokovne izobrazbe. Naslednji dan se je delegacija rezervnih letalcev napotila na Oplenac, da se v imenu združenja pokloni na grobu kralja Aleksandra.

Za vse ljudi, ob vsakem času

MOTOHOVA KAVA

Vodnikov trg 5, tel. št. 2577; Krekov trg 11, tel. št. 2348.

* **Zborovanje lekarnarjev iz vse države.** V nedeljo je bila v Zagrebu glavna skupščina vseh naših lekarniških zbornic in se je zborovanja udeležilo nad 200 lekarnarjev. Zborovalci so sprejeli resolucijo, s katero zahtevajo tudi ustanovitev samostojnih farmacevtskih fakultet. Predlagali so tudi, naj se ustanovi pri ministrstvu socialne politike in narodnega narodnega zdravja lekarniški odsek, ki naj ga vodijo lekarnarji sami. Tak odsek je nekdaj že posloval, a je bil potem v veliko škodo lekarniškega poklica ukinjen

Gospodinje! Za Vaše perilo uporabljajte odlični domači izdelek »OVEN« terpentinovo milo, ki bo tudi Vas prav gotovo vsestransko zadovoljilo.

* **Od 3. do 4. decembra izlet v Trst—Gorico.** Prijave sprejema Okornova izletna pisarna, Ljubljana, hotel Slon.

* **Zdaj je čas,** da si preuredite svoje knjigovodstvo po novem edino praktičnem in preglednem »SOFRA« sistemu. Zahtevajte ponudbe, Sofra, Maribor.

* **Predsednik apelacijskega sodišča** g. dr. Vladimir Golia do vštevši 2. decembra ne bo sprejemal strank, ker je službeno odsoten.

* **Letošnje božične počitnice.** Iz vrst staršev smo prejeli: Lani so bile božične počitnice na naših šolah močno skrajšane in naša šolska mladina je imela malo možnosti za udejstvovanje v zimskem sportu in posebno v smučanju, ki je po vsej pravici postalo pri nas najbolj priljubljena sportna panoga. Seveda je bil s tem prikrajšan tudi naš zimski tujski promet ter so bile v številnih naših zimsko-sportnih postojankah rezervacije iz tega razloga odpovedane. Zato so naša sportna mladina in naši tujskoprometni krogi že ponovno izrazili željo, da bi se božične počitnice na naših šolah primerno podaljšale ter da bi se na ta način naši mladini nudila možnost za intenzivnejše udejstvovanje v zdravem zimskem sportu, obenem pa bi se našim zimskim turističnim krajem omogočila močnejša zimska sezona, ki je velikega pomena za naše gospodarstvo. V tem smislu sta tudi Tujskoprometni zvezi »Putnik« v Ljubljani in Mariboru pri pristojnih prosvetnih oblastvih pokrenili potrebne korake, da bi se ugodilo tej splošni želji in potrebi v interesu našega narodnega smučarskega sporta in v korist našega zimskega tujskega prometa. Prepričani smo, da bodo odločujoči činitelji s pravilnim razumevanjem obravnavali vprašanje letošnjih božičnih počitnic na naših šolah.

Za 1. december — za dvajsetletnico naše države

kupujte in čitajte izredno zanimivo knjigo:

Dr. PRVISLAV GRISOGONO,

UJEDINJENA JUGOSLAVIJA

(od plemena i regionalnih koncepcija do nacionalne države).

160 str. velike 8⁰, z 2 geografskima kartama. Cena vez. izvodu Din 60.

Dobiva se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

* **Novi grobovi.** V Ljubljani je umrla gospa Karolina **Habbétova**, vdova po delovodji Tobačne tovarne. Zadnjo pot bo nastopila jutri ob 14 izpred mrliške veže na Vidovdanski cesti. — V ljubljanski bolnišnici je umrl v visoki starosti g. Andrej **Černe**, zidarski mojster. K večnemu počitku ga bodo spremili danes ob 16. izpred bolnišnične mrtvašnice. — Nadalje je umrl v ljubljanski bolnišnici v 66 letu g. Jurij **Terpotitz**. Pokopali ga bodo danes popoldne. — V Šmartnem ob Paki je preminil g. Martin **Koderman**, železničar v pok. in posestnik. Pokopali ga bodo danes ob 10. dopoldne na domačem pokopališču. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje.

* **Bitoljski župan je umrl.** V starosti 63 let je umrl predsednik bitoljske občine Dragić Paunović, ki je bil nekdaj upravnik bitoljske policije. Paunović je bil doma iz župskega Aleksandrovca, v Beogradu je dovršil realko, študiral na slik. akademiji, a je študije opustil ter se posvetil upravni službi. Ko je bil leta 1913. Bitolj osvobojen, je Paunović tam nastopil službo kot policijski uradnik. Po svetovni vojni se je spet vrnil na službo v Bitolj. Ko je bil upokojen, se je v Bitolju vdomačil in pri prvih občinskih volitvah l. 1920. je bil izvoljen za župana. Za napredek mesta je imel velike zasluge. Po njegovi zaslugi je Bitolj že l. 1924. dobil električno razsvetljavo, nekaj let pozneje pa je bila ustanovljena trgovska akademija. Župan Paunović je posvetil tudi vso skrb ureditvi francoskega in nemškega vojaškega pokopališča. Priljubljen in spoštovan je bil med vsemi sloji prebivalstva.

Lepe in negovane lase dosežete z uporabo FORVIL-HAIR-OIL — olja za lase. Dobi se v parfumeriji **»NADA«**, Frančiškanska ulica, Ljubljana.

* **Le do konca tega tedna** je čas prijave za Putnikov izlet na Oplenac. Zahtevajte prospekte in informacije v vseh biljetarnah Putnika.

* **Medmurski in prekmurski sezonski delavci na tujem.** Vsako leto gre mnogo sezonskih delavcev iz Medmurja in Prekmurja v Francijo in Nemčijo, nekateri pa dobijo sezonski delavci v Vojvodini in Slavoniji. Zaslužek v Nemčiji znaša v našem denarju od 430 do 770 din, pri akordnem delu pa zaslužijo delavci tudi do 1200 din na mesec. Povprečni zaslužki v Franciji so znašali lani in letos 400 do 750 din. V Nemčiji je bilo nad 3000, v Franciji okrog 3200, v Vojvodini in Slavoniji pa okrog 2500 sezonskih delavcev in delavk. Sezonski delavci so poslali domov lepe prihranke. V Nemčiji je večina sezonskih delavcev podpisala delovne pogodbe do konca leta 1939. Kdor je hotel, bo lahko pogodbo tudi podaljšal. Oni delavci, ki so letos delali v Vojvodini in Slavoniji, niso bili zadovoljni z zaslužkom, ki je znašal komaj 300 din na mesec. Prihodnje leto bodo skušali dobiti delo v Franciji ali Nemčiji.

* **Proces v Petrinju je preložen.** Tudi v soboto je več prič, med njimi celo nekaj takih, ki so jih navedli zagovorniki, močno obremenjavalo trgovca Djakovića in čevljarja Eremija, ki sta obtožena dveh umorov in požiga. Nastopili so tudi organi zavarovalne družbe, pri kateri je Djaković nekaj tednov pred strašnim zločinom zvišal zavarovalnino na svojo hišo in zavaroval tudi svojo ženo Milko. Kakor znano je bila obtožena tudi Djakovićeva sestra Marija Mrdjenovićeva, ker je baje zapletena v zločinski naklep. Obtoženka pa je istega dne, ko se je začela razprava, rodila otroka. Začasno so jo izločili iz procesa, zdaj pa nameravajo njeno zadevo združiti spet z obtožnico, ki je bila naperjena proti Djakoviću in Eremiju. Zaslišati bo treba tudi nekaj novih prič in tako je bila zdaj razprava preložena na dan 2 decembra. Do takrat bo obtožena Mrdjenovićeva že sposobna prisostvovati razpravi.

Iz Ljubljane

u— **Vsem društvom in organizacijam v Ljubljani.** Mestno poglavarstvo v Ljubljani sklicuje sestanek glede proslave 20letnice kraljevine Jugoslavije dne 1. decembra. Sestanek bo v četrtek 24. t. m. ob 18. v veliki magistratni dvorani. Mestno poglavarstvo vabi s tem zastopnike vseh narodnih, prosvetnih, bojevniških, telesno vzgojnih in gasilskih društev, da se važnega sestanka zanesljivo udeleže. Posebna vabila ne bodo razposlana.

u— **Danes bo predaval pod okriljem Prirodoslovnega društva** ob 18.15 v mineraloški predavalnici univerze g. univ. doc. dr. Božo Škerlj o »rasah izven Evrope«. Predavanje bo v 30 diapozitivih pokazalo obširno revijo ljudi, od najgrših do najlepših in zasluži, da ga v obilnem številu posetite.

NOVINARSKI KONCERT

Sodelovali bodo: ge. Bravničarjeva, Heybalova, Jerajeva, Kogejeva, Majdičeva, g. Šimenc, vojaška godba in pevski zbor Grafike.

PO KONCERTU

PLES

Z 2 GODBAMA

1. DECEMBRA NA TABORU

OB 20. URI

u— **Pedagoško društvo priredi v soboto** ob 18. v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi drugo letošnje redno predavanje. To pot bo predaval g. univ. prof. dr. Karel Ozvald o temi: »Glavni viri srednješolskih neuspehov«. Po predavanju se bo vršil redni občni zbor Pedagoškega društva. Društvo vabi k obilni udeležbi!

OBJAVA.

24. t. m. ustavljamo ZAČASNO avtobusno progo

Ljubljana—Stična—Žužemberk—Kočevje in nazaj.

»JADRAN«, avtobusno podjetje d. d., Ljubljana

u— **Angleško društvo v Ljubljani** sporoča svojim članom, da bo prisostvoval čajevemu večeru v sredo dne 23. t. m. tudi univ. prof. John A. Zwetina iz Chicaga USA, ki bo pri tej priliki imel tudi priložnostno predavanje o ameriški ustavi.

u— **Predavanje v društvu »Pravnik«.** Jutrišnjo sredo ob 18. uri bo v dvorani štev. 79 justične palače g. univ. profesor dr. in dr. h. c. Metod Dolenc predaval o temi »Kvalifikacija lovske tatvine po finančnem zakonu 1938-39«.

u— *Predavanja ljubljanske Sadjarske in vrtnarske podružnice* se bodo vršila še ves ta mesec, ker se prične tečaj o zelenjarstvu še-le 5 decembra. Prihodnje predavanje bo v sredo dne 23. novembra t. l. kakor običajno ob *19. (sedmi) uri zvečer* v kemični dvorani na I. drž. realni gimnaziji (realki) v Vegovi ulici. Predaval bo g. nadzornik Josip Štrekelj o »zimski povrtnini«. Članstvo in gostje vabljeni. Vstop prost.

PRISTOPAJTE K JČ LIGI!

Vesela, zabavna burka pri kateri se boste nasmejali do solz!

VZORNI SOPROG

Heinz Rühmann v glavni vlogi. Predstave ob 16., 19. in 21. uri. **KINO UNION — Tel. 22-21**

u— **Vzgoja matere,** tečaj Splošnega ženskega društva, se začne v četrtek, 24. tega meseca z zdravniškim predavanjem ge. **dr. Božene Merljakove: Otroške bolezni.** Letošnjo jesen in zimo se bodo vršila ta predavanja na mestni ženski realni gimnaziji na Bleiweisovi cesti, vsakokrat točno ob 20. uri povečini ob četrtkih. Za enkrat so še predvidena sledeča predavanja: Materina skrb za narodno vzgojo. — Vzgoja otrokovega značaja. — Kaj mora vedeti mati o duševnem razvoju zdravega in bolnega otroka. — Položaj in vzgoja deklet. — Mati se vzgaja ob otroku. — Otrokove pravice (s social. vidika). — Pravice očeta in matere (s pravnega stališča). — Otrok v predšolski dobi (medicinsko). — Našim družinam manjka očeta. — Kako olajša poklicna posvetovalnica staršem odločitev pri izberi poklica. — Mladinsko čtivo. — Poleg Pedagoškega društva, ki stoji Splošnemu ženskemu društvu dobrohotno na strani, je pridobil odbor še nekatere ugledne zdravnike, zdravnice in vzgojitelje za predavanja.

Iz Celja

e— *Nemški minister za telesno vzgojo* von Tschammer und Osten je potoval na povratku iz Jugoslavije v Nemčijo v soboto ob 15. z brzim vlakom skozi Celje. V Celju je za hip stopil iz vagona, nato pa je nadaljeval vožnjo proti Mariboru.

e— *Pred gradnjo poslopja Pokojninskega zavoda.* Stara »Krona« na Krekovi cesti je v glavnem že porušena. Podiranje starega poslopja je izvršila mestna občina v lastni režiji. Podrli bodo tudi sosedno mitničarsko hišico. Na vsem tem zemljišču bo zgradil Pokojninski zavod v Ljubljani moderno trinadstropno poslopje, v katerem bo 9 dvosobnih, troje trisobnih stanovanj in troje garsonijer. V soboto se je sestala v Celju komisija, v kateri so bili zastopniki Pokojninskega zavoda in mestne občine. Komisija je razpravljala o gradnji novega poslopja, ki ga bo začel Pokojninski zavod graditi nekako v treh tednih.

Danes ob 16., 19. in 21. uri francoski filmski umotvor odlikovan na razstavi v Benetkah

VELIKA ILUZIJA

KINO SLOGA tel. 27-30 (La grande illusion) **JEAN GABIN — DITA PARLO**

Nenadkriljivo filmsko delo francoske genijalnosti, kulture in tradicije. Slavospev človečanstvu vseh ljudi!

u— **Po treh tednih spet nekaj dežja** je prinesel včerajšnji vremenski preobrat. Zadnji izdatnejši dež je bil 29 oktobra, od 1. novembra dalje pa sploh ni bilo zabeležbe vrednih padavin. Tako suhega listopada, kakršen je bil doslej letošnji, že dolgo ni bilo. Prve dneve novembra se je po redni jutranji megli v teku dopoldneva še razjasnilo, nebo in sonce je toplo prigrevalo. Čim dalje proti sredi meseca je postajala običajna jesenska megla zmerom gostejša in težja, pogled na nebo je bil Ljubljančanom kar po več dni zastrt. Ko je v planinah vladalo najlepše vreme, je v Ljubljani pod meglenim debelim morjem postajalo vsak dan hladnejše in živo srebro se je močno približalo ledišču. Komaj dve, tri stopnje razlike je bilo med jutranjimi in opoldanskimi temperaturami, ponoči je jelo zadnje dni že zmrzovati. Nedelja je bila prav hladna, popoldne je postajalo po tleh vedno bolj mokro, iz megle je začel pršiti rahel dež. Znak, da je v dolgotrajno, suho vremensko področje, z dolinskimi meglami in jasnim nebom po višavju, posegel vlažen oceanski zrak. Včeraj zjutraj je postajalo topleje, parkrat je potengnil močan dež. Odjuga je preprečila, da ni že to pot naletaval sneg, ki je bil pred dnevi pobelil planine precej nizko.

u— **Pazite na zdravje, v zraku je zdaj pravo leglo boleznim!** Nenaden vremenski preokret je prinesel seboj razne nadloge za dihalne organe. Prej suha megla je čez noč postala odvratno vlažna, iz nje se izceja vlaga na tla. Znano je, da se nad obsežnimi mesti nabira v megli vse polno bacilov, ki jih megleni delci zadržujejo v sebi. Tri tedne je bilo zdaj prilike dovolj, da se je v debeli sivi strehi nad nami nakopičilo na milijone bacilov, ki jih je odjuga z vlažnim odcejanjem prenesla na tla. Po asfaltu nabrana vlaga sili v zrak in občutljivi ljudje, bacilonosci in vsi, ki so podvrženi obolenju dihalnih organov, le prehitro podležejo vnetju. Prehladi, angina in influenca so zmerom spremljevalci naglih vremenskih prevratov pomladi in jeseni, zato je vsakomur priporočati, da v takšnih dneh pridno izpira usta in grlo. Starši, poučite svoje otroke o tem in mnogo družinskih tegob si boste prihranili. Ajbež, žajbelj in galun so priporočijivo sredstvo za takšno razkuževanje.

e— *Ljubljanska opera* bo vprizorila danes ob 20. v celjskem gledališču Gotovčevo komično opero v 3 dejanjih »Ero z onega sveta« pod dirigentstvom g. ravnatelja Mirka Poliča. Glavne partije bodo peli ge. Heybalova in Kogejeva ter gg. Francl. Križaj in Janko. Predstava je za abonma.

e— *Vremenska hišica.* Občina je nameravala zgraditi na prostoru med kolodvorom in hotelom »Pošto« vremensko hišico z modernimi aparati. Ta načrt pa so opustili in bodo sedaj namestili naročene moderne aparate na vogalu na severni strani kolodvorskega poslopja. Postajališče za avtobuse nameravajo premestiti izpred kolodvora v Kolenčevo ulico za »Putnikov« paviljon in odstraniti javni nasad ob Kolenčevi ulici, da bi tako pridobili čim več prostora za avtobuse.

e— *Iz delovanja Celjskega šahovskega kluba.* Takoj po mrtvi šahovski sezoni v poletnih počitnicah je delovanje šahovskega kluba zopet oživelo. V septembru, oktobru in prvi polovici novembra je bilo 5 brzoturnirjev, ki se jih je udeležilo 49 šahistov. Klub je tudi igral revanžno tekmo z UJNŽB v Mariboru. Igralo je moštvo B na 9 deskah in zmagalo s $6^1/_2 : 2^1/_2$. Tretje moštvo odnosno moštvo B II je igralo proti šahovski sekciji Stermecki in prav tako zmagalo. Gosp. Grašer je pozval klubskega prvaka g. Modica na match, ki bo gotovo zelo zanimiv. V začetku oktobra se je začel splošen turnir, ki je dostopen vsakemu članu. Igralec, ki bo dosegel vsaj 50% dosegljivih točk, se bo lahko udeležil glavnega turnirja, ki se bo začel najbrž okrog božiča. Splošnega turnirja se udeležuje 14 igralcev, po večini nove moči. Največ točk je dosegel doslej talentirani g. Detiček iz Šmarja, ki v 11 partijah razen enega remija ni oddal nobene točke. Za njim se je plasiral mnogo obetajoči novinec g. Rupar, ki je dobil v 12 partijah 9 točk. Pravico udeležbe na glavnem turnirju so si doslej priborili gg. Csörgö, Detiček, Pešič, Rupar in Vozlič. Turnir postaja od večera do večera zanimivejši. Še večji šahovski razvoj pa ovirajo neprikladni prostori.

e— *Andrejev sejem.* V Celju bo 30. t. m. samo kramarski sejem. Sejma živine zaradi slinavke ne bo.

Ljubimec žena Robert TAYLOR in kraljica plesa Eleanor POWELL v simfoniji iz pravljičnega sveta plesa in glasbe (Broadway Melodies 1938)

Melodije sveta

KINO MATICA — Tel. 21-24

Danes ob 16., 19. in 21. uri.

Pošta v soškem zaledju 1918

Spomini na razsulo avstrijske armade

Ko se ob 20letnici velikega prevrata obnavljajo spomini na takratne dogodke, utegne marsikoga zanimati kako je bilo s pošto v soškem zaledju usodnega leta 1918. Do kobaridske bitke smo v soškem zaledju službujoče poštne uradnice spadale v ožji vojni pas. V našem uradu pod Čavnom smo bile tri uradnice, ki smo izmenoma vršile 12 in 24 ur brzojavno službo za vojsko in to poleg redne poštne službe. Bile smo nekaj časa militarizirane ter smo prejemale »etapni relutum« (oficirsko doklado) po 3 krone in 20 vinarjev dnevno ter tudi prehrano. Plača je bila za tiste čase res imenitna, toda služba skrajno naporna. Potem je prišel italijanski umik čez Pijavo. Ta je bila daleč, izzveneli so zvoki godb, spremljajočih regimente na fronto, prenehalo je treskanje bomb z aeroplanov in reglanje strojnic, ki so obstreljevale letala. Gospodarila je revščina in hripa, posebno vojaštvo je umiralo. Dnevno je pel še edini preostali zvon faranom, med tem ko so odvažali vojake kar na trenskih vozeh, s plahtami pokrite, ter so neoblečene metali v skupne grobove.

Tisto jesen pred našim osvobojenjem so bili dnevi tako sončni kakor letos. Nekaj skrivnostnega je šumelo v akordih burje, ki je na jesen brila preko naših polj in gričev. Saj je bilo gorja in bede že dovolj. Nič več ni ječal Doberdob, ne sestreljena pobočja Sabotina, Sv. Gore in Sv. Mihaela, nešteti tisoči so si želeli domov, Mir! Mir! Majsko deklaracijo smo tudi vse tri uradnice složno in navdušeno podpisale, kljub grožnji z disciplinsko preiskavo. Tiste zlate jesenske dni smo že vedele, da od vzhoda prihaja svoboda. Poslednji izvodi »Slovenskega Naroda« in »Slovenca« so prišli 29. oktobra 1918. v ondotne kraje in navdušeni smo prebirali članke o pobratimstvu Slovencev, ki so manifestirali v Zvezdi. In že so tudi prišli iz Ljubljane udeleženci teh manifestacij, ovenčeni s trobojnico. Nadele smo si jo tudi me. Zdaj je bilo treba začeti takoj slovensko uradovati. Podvomil je eden ali drugi, pa smo brž dokazale, da bo šlo.

Dne 1. novembra 1918. se oglasi brzojav: »Tu Postojna«. Po belem traku so pričeli teči znaki: »Okrožnica iz Ljubljane«... itd. Na moj vzklik sta priskočili tovarišici, pristopili so pismonoše in razjokali smo se vsi, ko sem prebirala in pisala prvo slovensko poštno okrožnico. Ko je prebivalstvo zvedelo, da uradujemo tudi z direkcijo v slovenščini, se je silno navdušilo. Dva dni smo se oglašali med seboj, celo Gorica se je oglasila. A potem je nenadno vse zamrlo. Trume čet so se vračale s fronte. Strašen je bil občutek, da smo popolnoma nezaščiteni izpostavljeni nepreglednim množicam razpadle armade. Podri se je most, nismo imeli nekaj dni avtozveze proti Postojni, žice so bile vse potrgane. Urad smo morali izprazniti in zavarovati državno last'nino.

Tedanji župnik okoliške fare nas je organiziral. Ustanovili smo narodno stražo in smo 4. novembra proslavili osvobojenje. Cesta je bila noč in dan polna razbrzdane vojske, a mi smo navzlic temu korakali za svojo trobojnico in manifestirali za svobodo in mir. Marsikomu je pa bilo vendar tesno pri srcu, saj smo vedeli, da je treba kakšnemu nadutežu med vojaštvom le vzklika ali povelja, pa bi nas do zadnjega pobili ... Ali tudi to je imelo svoj konec, uplahnil je val vračajočih se čet. Zadnji so povedali, da so italijanske čete pri Ločniku v Podgori in celo že v Gorici. Zlato solnce je toplo božalo naše griče in grelo oba očaka Nanos in Čaven, ko je v tesnobno tišino zažvižgal avto in so se izza vogala pokazale zlato oportane čepice.

»Podestá, podestá!« — Nihče ni razumel, česa želijo. Po dolgem se je za silo našel tolmač, ki je poiskal župana, kateremu je bilo treba vse raztolmačiti. Drugi dan so prišle čete z devizo: »Andiamo a nostri confini!« Kje so te meje, ni vedel takrat nihče, niti oni, niti mi. Vedeli smo samo, da je za nas dosanjan in pokopan sen o zedinjenju. Zaradi zbiranja podpisov so sledile preiskave. Polagoma so prihajale tudi dobrote: pomaranče, fige, po malem riž in celo tradicionalni makaroni. Plesi in prireditve... Promet pa je počival. Naše ljudstvo ni imelo svojcev v novih mejah, trgovci še nobenih zvez, meja proti vzhodu pa je bila zaprta. Po skoraj dveh mesecih so pričeli prihajati redki italijanski časopisi in še bolj redka pisma na vojake. Za nekaj dni je zaživela nekdanja živahnost v poštnem uradu in to ob priliki izmenjave denarja. Življenje in ljudje so bili iztirjeni, treba je bilo iskati novih potov v novih razmerah.

M. P. M.

Mogočen občinski dom v Tržiču

Palača je bila otvorjena z veliko parado

Že prejšnja občinska uprava je kupila bivšo Mally-Dembergerjevo čevljarsko tovarno na glavnem trgu v Tržiču z namenom, da preuredi poslopje za občinske uradne prostore in tudi za druge urade. Sedanja uprava je to delo izvršila, seveda v precej večjem obsegu in z znatno višjimi stroški. Po načrtih arhitekta Valentinčiča je zrasel iz neznatnega poslopja občinski dom, kakršna nima nobena občina v dravski banovini. Obračunov še ni, ker še vsa dela niso gotova; če smemo verjeti poročilu v »Slovencu« bodo znašali vsi stroški okrog tri milijone dinarjev. Impozanten je pogled na poslopje in oba stranska trakta s konca dvorišča, veliko lepši kakor pa pogled na fasado na Glavnem trgu, katero krasi stari portal in nesimetrično zidani balkon.

Če gledaš stavbo z glavnega trga, ne bi prisodil, da je tako ogromna in da ima toliko prostorov. Najbolj reprezentativni med njimi so prostori, v katerih je nastanjen občinski urad v I. nadstropju. Obsegajo pet lepih, prostornih sob: pisarno občinskega urada, pisarno za občinskega delovodjo in blagajnika, sprejemno sobo predsednika, posvetovalnico in arhiv. Vse sobe so novo opremljene; zelo okusna je posvetovalnica, soba predsednika pa je naravnost razkošna in se more meriti s sprejemno sobo bančnega ravnatelja ali industrijskega kapitana; tudi pisarna delovodje je tako imenitna, kakor sprejemnica kabinetnega šefa v ministrstvu. Najdragocenejši parketi, lepe preproge in zavese, krasen mobiljar in slike krasijo te sobane, zvečer pa se ti prostori kopljejo v morju luči iz lestencev in stenskih svečnikov.

Poleg občinskega urada je nameščena žandarmerijska stanica, ki obsega pisarno, sobo za orožnike, kuhinjo in shrambo ter komandirjevo stanovanje. V desnem traktu pa je nameščeno sodišče, ki obsega 6 sob ter zapore in stanovanje za ječarja,

e— *Smrt stare Celjanke.* Včeraj zjutraj je umrla na Slomškovem trgu 9 v visoki starosti 90 let zasebnica ga. Elizabeta Korošceva, roj. Sovretova, mati ravnatelja Celjske mestne hranilnice g. Mihe Korošca in cerkovnika celjske župne cerkve, g. Valentina Korošca. Pogreb bo danes ob 16. iz mrtvašnice na okoliškem pokopališču. Pokojni bodi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— *Glede meščanske šole v Vojniku nam pišejo:* Že od leta 1922 imamo Vojničani ta prekoristni zavod, ki blagodejno vpliva na izobrazbo, katere izboljšanje se že vidno opaža med tukajšnjim prebivalstvom. Seveda pa bi bili uspehi še mnogo boljši, če bi bil učiteljski zbor vedno popoln. Razmere so bile prejšnja leta znosljivejše, a zdaj poučujejo v štirih razredih 120 učencev le 3 učitelji z ravnateljem vred. Danes je pač dovolj mladih profesorjev in učiteljev, ki si želijo vsaj skromnega zaslužka. Vojniško meščansko šolo vzdržuje pet šolskih občin z znatnimi bremeni. Otroci hodijo po dve uri daleč, pouk pa imajo le par učnih ur, ker ni učiteljev. Upamo, da bo banovinsko šolsko oblastvo ta nedostatek odpravilo ter poslalo zaskrbljenim staršem, vkaželjnim učencem in težko plačujočim davkoplačevalcem potrebne učitelje, za kar bomo vsi hvaležni.

Iz Maribora

a— **Sokolska proslava 1. decembra.** Matični Sokol proslavi letošnji praznik vedinjenja na svečan način. Na predvečer dne 30. novembra bo velika telovadna akademija v Sokolskem domu. Dne 1. decembra ob 11. pa bo proslava z razvitjem naraščajskega prapora. Zvečer je skupno z udruženjem rezervnih častnikov Zvezo vojnih dobrovoljcev, Zvezo Maistrovih borcev in Udruženjem vojnih invalidov slavnostni ples v vseh prostorih Sokolskega doma v Unionu.

a— **Verdijeva »Aida« prvič v Mariboru.** Ta največastnejša Verdijeva opera ni bila še nikdar uprizorjena na našem mariborskem odru, saj se je ta misel zdel pretesna. Odločitev pa je padla ob spominu 20letnice našega osvobojenja in 13 letnici rojstva njenega še vedno zmagovitega skladatelja. Premiera bo predvidoma v začetku decembra. Gledališka uprava je v svrho čim lepše predstave nabavila popolnoma nove obleke ter omislila povsem novo scenerijo. Gledališki zbor je pomnožen z izbranimi mariborskimi pevci iz raznih pevskih društev, zlasti iz vrst naših vrlih Nanosovcev.

a— **Maribor in naši prvi motorni vlaki.** Po dolgotrajnem prizadevanju naših tujskoprometnih in gospodarskih krogov je stavila sedaj železniška uprava za Slovenijo na razpolago dva motorna vlaka, ki prideta v promet predvidoma že tekoči mesec. V gospodarskem in tujskoprometnem interesu našega obmejnega ozemlja bi bilo, da bi vozil drugi motorni vlak iz Ljubljane preko Celja v Maribor in odtod po Dravski dolini do Prevalj. Drugi motorni vlak naj bi odhajal iz Maribora zgodaj zjutraj, tako da bi imel od Maribora naprej po Dravski dolini več postankov in bi bil potnikom omogočen obisk važnih turističnih in zimskosportnih postojank, kakor so na primer Sv. Lovrenc in Ribnica na Pohorju ter Rimski vrelec. Vozni red obeh motornih vlakov naj bi se ob upoštevanju obmejnih interesov določil na ta način, da bi imela vlaka v obeh smereh, zjutraj in zvečer, zvezo v Zidanem mostu, tako da bi bila podana tudi možnost zveze med Mariborom in Zagrebom, odnosno Dravsko dolino in obratno.

a— **Novo vodstvo slovenskih gozdovnikov.** Na nedeljskem občnem zboru lige naših gozdovnikov, o katerem smo na kratko poročali že v včerajšnji številki, je bilo izvoljeno sledeče novo vodstvo: dr. Vilko Marin starosta, dr. Stanko Tomažič podstarosta, Franjo Klojčnik vrhovni načelnik. Člani vrhovnega vodstva: ga. Baranova, Doležalova, Golčeva, inž. Cijan, prof. Cestnik, Matelič, J. Sušnik, J. Vrisk, D. Vodeb, F. Orel, J. Šajna. Nadzornika: inž. St. Murko in inž. M. Vodeb. Načelnik razsodišča dr. H. Velker.

a— **Nova postojanka Rdečega križa.** V nedeljo popoldne je bil v Brezju pri Pobrežju ustanovni občni zbor Rdečega križa. Govorili so predsednik sreskega odbora RK v Mariboru dr. Jančič, pobreški župan in drugi. Pri volitvah je bil izvoljen prvi odbor z g. Skerličem na čelu.

a— **O tem in onem.** Motorno kolo znamke »Standard« so našli pred Špacekovo gostilno na Aleksandrovi cesti. Motorno kolo ima ev. št. 2—736-38. — Izpred nekega lokala v Frankopanovi ulici so odpeljali kolo mehaniku Lenartu Nipiču iz Makarjeve ulice 76. Kolo ima ev. številko 126871. -- Na vogalu Gajeve in dr. Rosinove ulice je podrla neka kolesarka na tla inž. Bruna Zaharijo, ki se je tudi peljal na kolesu. Inženjerjevo kolo se je pri tem popolnoma zvilo.

a— **Obsojen.** Mali kazenski senat je obsodil 30letnega kovaškega delavca Tita Wagnerja iz Majšperka na 3 mesece strogega zapora in izgubo častnih državljanskih pravic za dobo 2 let, ker je odnesel od novembra 1937 do 5. februarja t. l. posestniku Antonu Horvatu iz Majšperka 600 litrov vina in razne poljske pridelke v skupni vrednosti preko 2000 dinarjev.

obstoječe iz dveh sob s kopalnico. Te dni se seli sodišče v svoje nove prostore.

Izven teh uradnih prostorov je v stavbi še dvanajst stanovanj z 2 do 5 sobami, z vsemi pritiklinami. Vsa stanovanja so parketirana, dvoje od njih ima tudi kopalnico. Dalje je v pritličju 8 lokalov, 4 na ulico in 4 na dvorišče. Tu je tudi obsežna pokrita tržnica, tlakovana z asfaltom, kamor se bo odslej preselil ves tržni promet, ki se je vršil doslej na ulici na glavnem trgu. Na koncu dvorišča so urejena tudi javna stranišča.

V nedeljo 13. t. m. je bila slovesna otvoritev doma pod pokroviteljstvom in v navzočnosti g. bana. Ves Tržič je bil v zastavah. Poleg bana so se udeležili slovesnosti sreski načelnik g. Lipovšek, predstojniki vseh uradov, povabljeni industrijci, celotni občinski odbor in vsi podjetniki, ki so gradili in olepševali stavbo; na trgu pa je bila zbrana šolska mladina osnovne in meščanske šole, gasilske čete iz Tržiča in okolice, fantovski in dekliški odsek ter še nekatera druga društva. Po blagoslovitvi doma, katero je opravil tržiški župnik g. Vovk je govoril predsednik občine g. Janez Majeršič nato pa g. ban. Po govorih so društva odkorakala, navzoči odličniki pa so si ogledali stavbo. Po ogledu je bil banket v hotelu »Pošti«. Občinska uprava je povabila 60 gostov.

a— **Pobreške novice.** Na pobreškem sokolskem telovadišču je sedaj živahno vrvenje. Vrli sokolski kulukarji prinašajo les, opeko, tramovje za novi Sokolski dom, ki bo imel 19 m dolgo in 10 m široko dvorano. Služila bo za telovadnico, pa tudi za odrske in druge prireditve. S pomočjo številnih dobrotnikov je bilo mogoče pričeti z uresničenjem dolgoletnega načrta pobreškega Sokolskega društva. Vrli Pobrežani so prispevali svoj delež, pobreška občina je dala brezplačno na razpolago 50 kub. metrov gramoza, košaška in ormoška opekarna pa sta prispevali večjo količino opeke. Te dni dokončujejo zavedni pobreški Sokoli kulukarji del stavbe, kjer bo nova telovadnica. Prostor za ostali del stavbe je že rezerviran in se bo ob ugodni priliki priključil današnji stavbi. Zidarska dela je prevzela tvrdka inž. Jelenec in Šlajmer. Pobreškim Sokolom želimo, da bi letošnje silvestrovo že lahko obhajali v novem Sokolskem domu.

a— *Največji zvon v Jugoslaviji* so včeraj popoldne prepeljali v Maribor in ga bodo te dni potegnili v zvonik frančiškanske cerkve. Zvon je vlila tvrdka inž. Bühl v Račah in tehta 5600 do 5700 kg. Visok je 2.20 m in uglašen na globoki g, kakor največji zvon zagrebške katedrale ki pa je lažji od mariborskega. Zvon je transportirala tvrdka Beneš. Prva stavbna družba pa je pripravila vse potrebno, da bodo zvon lahko varno dvignili v frančiškanski zvonik.

Iz Jesenic

s— **Proslava državnega in sokolskega praznika.** Jeseniško sokolsko društvo bo imelo 1. decembra ob navzočnosti vseh sokolskih pripadnikov slavnostno sejo. Deca bo prevedena v naraščaj, naraščaj pa v članstvo in bo podana svečana zaobljuba novega članstva. Zvečer bo slavnostna akademija z izbranimi telovadnimi, glasbenimi in pevskimi točkami, govori, deklamacijami in z živo sliko.

s— **Ravnateljstvu državnih železnic.** Sporazumno z železniško upravo in jeseniško mestno občino grade med hotelom »Triglav« in postajnim poslopjem ob Gosposvetski cesti 2 m širok hodnik za pešce. Naprava tega hodnika je bila nujno potrebna iz pro[illegible] in estetskih ozirov. Žal pa se ta hodnik ne more izvršiti v vsej dolžini, ker to ovira majhno in za ta okoliš neprimerno poslopje, ki služi kot shramba za železniško orodje. Nujno potrebno je, da se to mračno poslopje odstrani, ker ovira podaljšanje hodnika in zapira razgled po kolodvoru, najbolj pa ob zunanji cestni strani, kjer je osebni promet največji. Ugledni naslov bo za napredek mestne občine in za nemoten razvoj prometa napravil veliko uslugo, če odstrani to barako, ki dela samo napotje.

Iz Zagorja

z— **Koncert rudarske godbe** je v soboto zvečer obiskalo vse premalo ljubiteljev glasbe. Pogrešali smo zlasti obrtnike, ki imajo vedno poslovne zveze z Društvom za varstvo otrok, da bi podprli akcijo dobrodelnega koncerta, katerega dobiček je bil namenjen revnim otrokom za božičnico. Koncert je bil v Sokolskem domu. Udeležence je pozdravil predsednik društva za varstvo otrok g. Lojze Kolenc, ki je orisal socialno delo v teku zadnjih 7 let. Ko je bila v dolini najhujša kriza je društvo nudilo zaromašni mladini vso podporo. Treba bo skrbeti za razvoj naše mladine v vseh pogledih. Mnogo otrok je zaradi slabe hrane in nege podvrženih tuberkuloznim obolenjem. Društvo mora z oblastvi in drugimi organizacijami vred najti gmotna sredstva in zbuditi razumevanje za zaščito telesno in duševno trpečih otrok. Zahvalil se je članom rudarske godbe, posebej še njihovemu kapelniku Srečku Godini, ki vsi skupaj pravilno razumevajo, kako potrebna so sredstva za ublaževanje bede. Sledilo je 12 točk sporeda, ki je občinstvu ugajal, da je burno nagrajalo vrle godbenike, ki so v kratkem času naštudirali precej težavnih in lepih komadov.

z— *Neprostovoljna kopel motociklista.* V Podkraju delajo nov betonski most. Ves promet je usmerjen po občinski cesti, za pešce je v bližini napravljen zasilni most. V četrtek je privozil po banovinski cesti neki motociklist in skušal z motorjem po zasilnem mostiču priti preko potoka Medije. Ko je vozač že dospel na sredo mostička, se je ena od položenih desk vzdignila in mož je z motornim kolesom vred štrbunknil v potok. Ves premočen se je s pomočjo drugih izkobacal iz neljube kopeli. Ko je pa hotel pognati motor, mu je stroj odpovedal. Kolo so morali v bližnji Turkovi delavnici popraviti, da se je lahko vozač spet odpeljal dalje.

z— **Dela na cesti v Skedenju.** Medtem ko so drugod nova dela v zastoju, se pri nas opaža živahno gibanje. Če je kje kakšna potreba, se takoj izvrši. Na občinski deski poziva županstvo 22 oseb, ki naj se zglasijo v delavski obleki in z dokumenti pri gradbenem vodstvu ceste na Slačniku. Sicer delo še več let ne bo dovršeno, vendar se zdaj v lepem vremenu da še mnogo napraviti. Ljudje so veseli zaposlitve in so je tudi potrebni, le škoda, da že prej niso dobili zaslužka.

Iz Novega mesta

Sokolsko društvo Novo mesto priredi jutri v sredo 23. t. m. ob 20. uri v svojem domu predavanje »Najnovejši manjšinski problem«. Predaval bo predavatelj ZKJ g. dr. Vrčon Branko.

★

ŽALEC. Še vedno se oglašajo častilci pokojnega Janeza Hausenbichlerja, ki smo mu 30. oktobra letos odkrili spominsko ploščo v Žalcu. Tako nam piše iz Beograda Anton Kocuvan, bivši trgovec v Celju a žalski rojak, ki mu je bil oče bivši pokojni nadučitelj Ivan Kocuvan v Žalcu, med drugim tole: »Tudi podpisani sem se udeležil v duhu 100letnice v spomin velikega dobrotnika Savinjske doline in prvega gojitelja žlahtne savinjske rože Janeza Hausenbichlerja. Imel je leta 1878. 12 dečkov, med katerimi sem bil tudi jaz, in nas peljal na lojtrskem vozu na sv. birmo v Griže, da nas je škof Stepischnegg birmal. Bil je torej moj birmanski boter, ko sem bil 12 let star, in se torej prav dobro spominjam svojega velikega dobrotnika! Bratu Ferdu je bil leta 1877 krstni boter«. Na dopisnici g. Kocuvan je prilepljen izrezek iz hranilne knjižice beograjskega častilca, ki ima izviren podpis Janeza Hausenbichlerja iz leta 1887.

Vaskani in ostani član Vodnikove družbe!

Gospodarstvo

Češkoslovaška ni izgubila značaja industrijske izvozne države

Češkoslovaško - jugoslovenska gospodarska zbornica v Pragi je razposlala na interesente dopis, iz katerega posnemamo: Teritorialne izpremembe Češkoslovaške so se vzele v tujini na znanje kot izguba dozdajšnjega industrijskega značaja Češkoslovaške. Dejansko pa s spremembo mej niso nastale izpremembe v gospodarski strukturi države. Izvozne industrijske panoge bodo mogle dobavljati vse blago, ki so ga dobavljale doslej v dozdajšnjem obsegu.

Tudi praška trgovinska in obrtna zbornica je poslala gospodarskim korporacijam v Jugoslavijo dopis, ki pravi, da Češkoslovaška po odstopitvi ozemlja Nemčiji in Poljski ni izgubila interesa za vzajemno izmenjavo blaga z vsemi državami, s katerimi je doslej vzdrževala intenzivne gospodarske odnošaje. Češkoslovaška bo imela tudi v bodoče značaj države z eksportno industrijo in bo lahko nadalje izvažala proizvode, ki jih izvaža že desetletja po vsem svetu. To velja predvsem za blago znane tradicionalno dobre kakovosti. Zato prosi praška zbornica naše gospodarske organizacije, naj priporočajo svojim članom in trgovskim krogom, da ne prekinejo poslovnih zvez s češkoslovaškimi dobavitelji. Praška zbornica (Opchodní a živnostenská komora v Praze) prosi vse interesente, da se z zaupanjem obrnejo na njo za informacije o češkoslovaških producentih in izvoznikih. Zbornica bo našim interesentom rade volje in brezplačno omogočila zvezo z v poštev prihajajočimi češkoslovaškimi tvrdkami.

Okrnjeni Češkoslovaški ostane 65% železarske industrije

Češkoslovaški državni statistični urad objavlja prve podatke o češkoslovaški železarski in jeklarski industriji na okrnjenem področju države. Objavljene številke kažejo, da je Češkoslovaška z odstopom ozemlja Nemčiji in Poljski **izgubila le dobro tretjino svoje železarske in jeklarske industrije,** medtem ko so prvotno nekateri inozemski listi zatrjevali, da bo izguba mnogo večja. Industrija železa in jekla, ki je ostala na teritoriju češkoslovaške republike zadostuje ne samo za potrebe češkoslovaškega gospodarstva temveč tudi za izvozno industrijo, zlasti, ker je dana možnost produkcijske naprave še povečati. Po produkcijski kapaciteti celotne železarske industrije je Češkoslovaška po podatkih državnega statističnega urada izgubila približno 35%.

Produkcijske številke za oktober so seveda manjše, ker je v tem mesecu produkcija železarskih obratov zaradi velikih dogodkov in negotovosti nazadovala. Navzlic temu je znašala v oktobru produkcija surovega železa na področju okrnjene republike 59.135 ton nasproti 104.000 tonam v septembru, to je preden je Češkoslovaška odstopila sudetsko ozemlje Nemčiji in tješinsko ozemlje Poljski. Produkcija surovega jekla pa je znašala v oktobru 84.174 ton nasproti 160.000 tonam v septembru. Po odstopu sudetskega in tješinskega ozemlja je torej produkcija surovega železa nazadovala za 45%, produkcija surovega jekla pa za 48%. Razmeroma majhna produkcija glede na kapaciteto železarske industrije, ki je ostala na področju Češkoslovaške republike, pa ni samo posledica negotovosti, ki je vladala v oktobru glede razmejitve in likvidacije spora z Nemčijo in Poljsko, temveč tudi posledica okolnosti, da so v tem mesecu odpadla vsa vojaška naročila.

Stanje češkoslovaške steklarske industrije

Tudi na področju steklarske industrije dejanske izgube niso tako velike, čeprav je bila doslej steklarska industrija ena najvažnejših produkcijskih panog v sudetskem ozemlju. V starih mejah Češkoslovaške republike je bilo 76 industrijskih obratov za votlo in brušeno steklo s 17.800 delavci. V novih mejah pa je ostalo še 41 takih podjetij z 8.250 delavci. Od petih tvornic za ploščato steklo je ostala v Češkoslovaški ena tvornica. Od dvanajst obratov za izdelovanje jablonskega stekla pa sta ostala Češkoslovaški v novih mejah dva obrata. Nadalje je Češkoslovaška izgubila pet podjetij za izdelovanje stekla za steklenice, tri podjetja za izdelovanje zrcalnega stekla in dve podjetji za optično steklo. Od 408 obrtnih obratov za brušenje stekla in rafinerij je ostalo Češkoslovaški 15 obratov.

Od celotnega števila 159 peči za steklarsko industrijo je ostalo v okrnjeni republiki 72 peči, od celotnega delavstva, ki je prej znašalo 30.670, pa je ostalo 9.460. K temu je še prišteti 12.000 delavcev, ki so zaposleni v steklarski domači industriji na področju Češkoslovaške.

Po številu zaposlenih delavcev je torej Češkoslovaška izgubila dve tretjini steklarske industrije. Pri vsem tem pa je treba upoštevati, da je bila steklarska industrija na prejšnjem teritoriju Češkoslovaške znatno predimenzionirana, saj je bilo na teritoriju okrnjene republike od 72 peči v obratu le 18 peči. Tako ima Češkoslovaška možnost znatno povečati produkcijo v preostalih obratih, če se povoljno reši vprašanje surovin. Češkoslovaška bo lahko nadalje izvažala votlo steklo in kvalitativno brušeno steklo, in sicer v letni vrednosti do 180 milijonov Kč, vrhu tega pa še za 80 do 100 milijonov Kč izdelkov steklarske hišne industrije. Uvažati pa bo morala za okrog 100 milijonov stekla in surovin, tako da bo v pogledu zunanje trgovine na tem področju še vedno aktivna. Treba bo le rešiti vprašanje surovin ter obstoječa podjetja reorganizirati in primerno opremiti.

Velik pomen ameriške trgovinske pogodbe

Pretekli četrtek je bila v Washingtonu podpisana angleško-ameriška trgovinska pogodba, ki predstavlja važen mejnik v mednarodni trgovinski politiki in je pomembna ne samo za obe prizadeti državi, temveč v veliki meri tudi za ostale države, ki trgujejo z Anglijo in Ameriko. Pogajanja so se formalno pričela že pred enim letom, vendar so se zaradi kompliciranega in obsežnega gradiva zelo zavlekla. Čeprav se niso izpolnila vsa, deloma pretirana pričakovanja, vendar gre pri tem za izredno dalekosežno pogodbo, ki se nanaša samo glede ameriških koncesij na nič manj nego 600 carinskih postavk. Pomen te pogodbe pa še podčrtava okolnost, da je bila **istočasno podpisana nova trgovinska pogodba med Zedinjenimi državami in Kanado** in da veljajo olajšave, dogovorjene med Anglijo in Ameriko, tudi za angleške kolonije.

V trgovinski pogodbi so carinske olajšave seveda po možnosti omejene na tarifne podpostavke tako, da bodo prinesle korist predvsem pogodbenima strankama. Navzlic temu pa bodo carinske olajšave prišle v prid tudi državam, ki uživajo v prometu z Anglijo in Ameriko največje ugodnosti. Na to okolnost je že pred meseci opozoril na blejskem zboru Centrale industrijskih korporacij naš ameriški poslanik g. Fotić, ki je dejal, da bo ta pogodba, ki je bila že takrat v glavnem pripravljena, **prinesla tudi nam nove možnosti za plasiranje naših proizvodov v Zedinjenih državah.** To je za nas tem važnejše, ker je danes Amerika skoro edini svobodni trg, ki ne pozna kompenzacij, kontingentov in kliringov.

Pogodba bo veljala od 1. januarja 1939 naprej za dobo **treh let** in je torej dolgoročnega značaja. Odpovedna doba pa znaša 6 mesecev in se nanaša le na tarifni del pogodbe. Pogodba sicer ne vsebuje nobenih določb glede **relacije med dolarjem in funtom,** vendar je vnešena klavzula za primer, da bi se ta relacija spremenila v takšni meri, da bi vplivala na trgovinske interese ene obeh držav. Če v takem primeru ne pride v 30 dneh do novega sporazuma odnosno spremembe pogodbe, se pogodba lahko odpove z rokom 30 dni.

Angleške carinske koncesije se nanašajo glede na strukturo ameriškega izvoza v Anglijo, predvsem na kmetijske pridelke, kakor pšenico, sadje, mast, šunko, tobak in les. Te koncesije obsegajo deloma redukcije, drugod pa je sedanja carina vezana. Nadalnje carinske olajšave, ki jih je priznala Anglija, se tičejo industrijskih izdelkov. Angleške carinske koncesije se **nanašajo na 65% celotnega angleškega uvoza** iz Zedinjenih držav; tako se nanaša znižanje carin na 11% angleškega uvoza iz Amerike, pogodbeno vezanje carin na 15%, garancije glede carinske prosti na 22% in ostale koncesije na 17% celotnega angleškega uvoza iz Zedinjenih držav.

Tudi ameriške koncesije se **tičejo 65% ameriškega uvoza iz Anglije** (preko 600 pozicij). Od tega odpade na znižanje ameriških carin 27.5% in 24% na garancije glede carinske prostosti.

Pogodba vsebuje še dodatke, od katerih je eden nanaša na medsebojno garancijo glede dostopa do določenih surovin (tu sta mišljena predvsem cin in kavčuk, kjer ima Anglija nekak svetovni monopol). Ukrepi proti dumpingu se bodo izvajali le po predhodni izjavi druge pogodbene države.

Gospodarske vesti

= **Zveza nabavljalnih zadrug državnih uradnikov bo gradila tvornice.** Kakor poročajo iz Beograda, je Zveza nabavljalnih zadrug državnih uradnikov sklenila prihodnje leto zgraditi večji mlin, silo s kapaciteto 500 vagonov (400 vagonov pšenice in 100 vagonov turščice), moderno sušilnico za turščico (s kapaciteto 100 vagonov za 24 ur) in moderno tvornico makaronov.

= **Ustanovitev nove delniške družbe za trgovino s tujino.** V Beogradu se je ustanovila nova delniška družba pod naslovom Delniška družba za trgovino z inozemstvom. Glavnica znaša pol milijona dinarjev in je podeljena na 5000 delnic po 100 din. Poveča se lahko na milijon dinarjev. Svrha družbe je: vodstvo agenturskih, komisionarskih, izvozniških in uvozniških poslov, nakupovanje in prodaja vsakovrstnega blaga na lastni račun in v komisiji in prevoz blaga s tovornimi avtomobili.

= **Povečanje delniške glavnice.** Upravni odbor Domače industrije zaves in preprog, d. d. v Beogradu, je sklenil povečati delniško glavnico za milijon na dva milijona din z izdanjem novih 1000 delnic po 1000 din. Na račun stroškov in takse se bodo plačali pri vpisu 3% od vplačane vsote, odnosno 30 din na delnico.

= **Zamenjava češkoslovaških kron na ozemlju, ki so ga zasedli Madžari.** Poročali smo že, da je madžarska vlada določila, da se imajo češkoslovaške krone v zasedenem ozemlju zamenjati po tečaju 7 Kč za 1 pengo, kar ustreza tečaju 14.28 penga za 100 Kč. Zamenjava se vrši po tečaju, ki je za prebivalstvo zasedenega ozemlja ugodnejši, kajti doslej so notirale češkoslovaške krone v Budimpešti 12 pengov za 100 Kč. Zamenjava bo zaključena 19. novembra.

Borze

21. novembra.

Na ljubljanski borzi so se angleški funti trgovali v privatnem kliringu po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v funtih šterlingih istotako po 288 in v grških bonih po 35.7650. Nemški klirinški čeki so se trgovali v Ljubljani neizpremenjeno po 14.30. Enako ceno so imeli v Zagrebu in Beogradu.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda spet okrepila in se zaključila po 463 (v Beogradu po 466.50 — 167). Izmed državnih papirjev je zabeležil promet še 7% Blair po 91. Dalje so se trgovale Trbovlje po 185.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2398.16—2412.76 Berlin 1766.02 — 1779.90, Bruselj 745.95 — 751.01, Curih 996.45 — 1003.52, London 207.06 — 209.12, New York 4383.50 —4419.82, Pariz 115.67 — 117.11, Praga 150.93 — 152.04, Trst 231.45 — 234.53.

Curih. Beograd 10, Pariz 11.64, London 20.8450, New York 442.10, Bruselj 74.8750 Milan 23.30, Amsterdam 240.5750, Berlin 177.20, Stockholm 107.25, Oslo 104.60, Kobenhavn 92.90, Praga 15.15, Varšava 83, Budimpešta 87.50, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 463 — 465, 4% sever. agrarne 59 bl. 4% agrarne 59 — 60, 6% dalm. agrarne 86 — 88, 6% begluške 89 — 90, 7% stabiliz. 97 bl., 7% invest. 97.50 — 99, 7% Seligman 98.50 — 100, 7% Blair 90 — 91.90, 8% Blair 93.50 — 96; delnice: PAB 220 — 225, Narodna banka 7350 den., Narodna šumska 20 bl., Gutmann 46 — 52, Šečerana Osijek 75 — 100, Isis 26 den., Trbovlje 181 — 185, Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 466.50 — 467.25 (466.50 — 467), 4% sever. agrarne 58.25 — 59, 4% agrarne 60 — 60.75 (60.25), 6% dalm. agrarne 88.25 — 88.50 (88.50 — 88.75), 6% begluške 89 — 89.50 (89.50), 7% invest. 99.25 den., 7% Blair 90.25 — 90.75 (90.50), 8% Blair 96 — 97, PAB 225 — 229, Narodna banka 7420 den. (7450).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Novosadska blagovna borza** (21. t. m.). Danes borza ni poslovala.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (21. t. m.). Tendenca negotova, promet miren. **Rž:** za marc 15.83 — 15.85, za maj 16.03 — 16.05. **Turščica:** za maj 15.54 — 15.56.

+ **Chicago** (21. t. m.) Začetni tečaji: pšenica za dec. 65.50, turščica za dec. 61.75.

+ **Winnipeg** (21. t. m.) Začetni tečaij: pšenica: za marc 62.50, za okt. 58.50, za dec. 51.6250.

V PARTERJU JE DRAŽJE

Škot je velik skopuh, saj veste. Zato se redko zgodi, da gre v gledališče. Če pa že gre, vzame tudi otroke s seboj, — naj imajo tudi oni kaj od tega, če že mora drago plačati zabavo.

Tako je šel zadnjič Mr. Cheep s svojim najmlajšim gledat neko ljudsko igro. V tretjem dejanju se pri posebno napetem prizoru nagne mladi Freddy daleč čez naslonilo. Ves razburjen ga prime oče za ovratnik:

»Za boga, Freddy! Da mi ne padeš v parter! Spodaj je dva šilinga dražje!«

STEKLINA

Dreto je oklal pes. Zdravnik mu priporoča, naj gre v Pasteurjev zavod. Reče mu:

»Samo pomislite, če je bil pes stekel! Še vi boste dobili steklino in popadali druge ljudi. Zato vam še enkrat svetujem: Dobro premislite vse. Jutri se spet oglasim in dotlej se premislite!«

Ko ga drugo jutro spet obišče, ga dobi pri vnetem pisanju.

»Ali že oporoko sestavljate?« se nasmehne zdravnik. »Torej ste le prišli do prepričanja, da je zadeva resna?«

»O, ne, gospod zdravnik. Zapisujem si samo imena tistih ljudi, ki jih bom ogrizel.«

Javna dražba

V četrtek, dne 24. novembra 1938 ob 14. uri bo v Ljubljani, Tyrševa cesta 35 z nadaljevanjem na Tyrševi cesti št. 33 in na Celovški cesti št. 14, dvorišče, dražba, kjer se bo med drugimi prodajalo tudi sledeče predmete.

Vodovodne cevi, lijake, hidrante, sesalke, konzole, svečnike, razpela, ventile, nabijače, pipe, zavore, plošče za štedilnike, razne dele za vodovode, gasilske plinske in druge naprave.

Vsi ti predmeti se lahko ogledajo na dan dražbe od 9.—12. ure dopoldne.

Za jugoslovanske patente št. 10825 od 1. novembra 1933 na: **»Postopek za rafinacijo surovega bakra«;** št. 10826 od 1. novembra 1933 na: **»Postopek za disoksidacijo in čiščenje bakra«;** št. 11341 od 1. julija 1934 na: **»Postopek za pridobivanje bakra, ki je reven na kisiku«** — se iščejo kupci ali odjemalci licenc.

Cenj. ponudbe na: patentni inženjer ing. **Hinko Petrič, Ljubljana,** Beethovnova ul. 2.

Vsem, ki so poznali njegovo blago dušo, sporočamo, da je danes Vsemogočni poklical k Sebi našega predobrega strica itd.

MARTINA KODERMANA

ŽEL. V POKOJU IN POSESTNIKA,

v 75. letu starosti, pripravljenega za pot v večnost.

K večnemu počitku ga bomo položili dne 22. novembra ob 10. dopoldne na domačem pokopališču.

Šmartno ob Paki, 20. novembra 1938.

ŽALUJOČI OSTALI

Na obisku v Aldershotu

Rumunski kralj Karol si je med svojim bivanjem v Angliji ogledal tudi vojaške naprave v Aldershotu. Posebno so ga zanimali novi topovi (slika)

Tajni fondi bivše avstrijske vlade

Mesečna podpora za Otona Habsburškega — Jasli za uradnikovo ljubico

Dunajska kriminalna policija je po večtedenski težavni preiskavi zaključila uradno postopanje, ki je odkrilo baje poneverbe največjega sloga v bivšem avstrijskem zveznem kancelarskem uradu. Ta urad je imel na razpolago skrivne fonde, ki so jih dotirali letno s sedem do deset milijonov šilingov. Upravljal jih je ves čas ministerialni svetnik v pokoju Benjamin Schier, ki so ga najprvo osumili nekaterih manjših nerednosti. Ko so začeli te nerednosti preiskovati, so počasi odkrili malverzacije v neprimerno večjem obsegu in so na tej podlagi aretirali Schiera samega ter devet drugih oseb.

Fondi so bili namenjeni v prvi vrsti za dobrodelne in uradne namene, kakor pa je pokazala preiskava, so šli vsako leto stotisoči šilingov za politične namene, podpiranje oboroženih patriotičnih organizacij, za podkupovanje domačih in inostranih časnikov, a tudi za podpiranje zasebnikov in zasebnih podjetij, ki so bila Schieru in njegovim na srcu.

Iz tiskovnega fonda sta si določala n. pr. vsak mesec izredno visoke vsote Schier sam in bivši vodja zvezne tiskovne službe Eduard Ludwig, vpisi teh dotacij pa so skrajno nepopolni. Tisti, ki so razpolagali s tajnimi skladi, so imeli lahko delo, kajti vsakomesečni pregledi računov so bili zelo površni in dokazila zlasti iz tiskovnega fonda so se po bežnem pregledu uničevala.

Preiskava je med drugim ugotovila, da je šlo vsak mesec po odredbi kancelarja Schuschnigga na neko bruseljsko banko preko neke holandske 20.000 za Otona Habsburškega. Znatne vsote so dobivali stalno tudi Coudenhove-Calergi, ustanovitelj panevropskega gibanja in zastopniki drugih podobnih gibanj. Iz javnih sredstev je Schier ponovno finansiral zasebna podjetja, tako je dajal izdajatelju časnikov dr. Leu Fleischerju posojila do skupnega zneska 170.000 šilingov, o katerih ni ugotovljeno, da bi jih Fleischer redno vrnil.

S svojo tajnico Hermino Drzmisekovo je imel Schier dvajset let ljubavno razmerje in ji je dajal bogate darove, ki so izvirali nedvomno iz poneverjenega uradnega denarja.. Tako ji je dajal vsak mesec visoke vsote in za njeno »preskrbo« ji je daroval vrednostne papirje v nominalni vrednosti kakšnih 94.000 šilingov. On sam je imel precej veselo življenje. Tako je bil »predsednik« nekega omizja, ki se je stalno sestajalo in pri teh sestankih je redno plačeval zapitek za vso družbo dvajsetih do petindvajsetih oseb. Svojemu knjigovodji, vladnemu svetniku Viktorju Hanischu, je dajal iz skladov, ki jih je upravljal mesečne doklade in znatne remuneracije, a še na dan, ko so narodni socialisti prevzeli vlado v Avstriji, mu je nakazal za slovo 20.000 šilingov.

To so nekateri očitki, zavoljo katerih se bo moral Schier s svojimi sodelavci zagovarjati pred sodiščem. Posnemamo jih po dunajskih listih in izrečno pripominjamo, da temu viru prepuščamo vso odgovornost za njih resničnost.

Morski volkovi čuvajo zaklad

Zlato in srebro na dnu morja

Z ekspedicije, ki jo je poslalo beloitsko vseučilišče v Illinoisu v Južno Ameriko, se je vrnil kapitan John D. Craig, strokovnjak za dviganje potopljenih ladij. Craig poroča, da je ob obali San Dominga odkril trupa dveh španskih galeon, o katerih domnevajo, da sta vsebovali tovor zlatih in srebrnih palic v vrednosti 70 milijonov dolarjev, ko sta se potopili.

Ta vest je sicer podžgala podjetnost in fantazijo mnogih iskalcev zakladov, ki delujejo baš v tem področju, toda kapitan Craig jim daje le malo upanja, da bi mogli kaj doseči.

Po uradnih listinah, ki jih je proučil, je odjadralo v poletju 1632. šestnajst španskih galeon v spremstvu številnih vojnih ladij iz neke luke Novega sveta, da bi spravile velikanski zaklad srebra in zlata, denarja in draguljev v Španijo. Ob severni obali današnje republike San Domingo jih je presenetil vihar in dve galeoni sta treščili ob čer ter se potopili. Ostanke teh dveh ladij je sedaj odkril Craig. Ne ležita sicer globoko, toda v vodovju so tu silni toki in nešteti požrešni morski volkovi. Potapljači Craigove odprave, ki so poskusili priti do ladij, a niso mogli, so morali vzeti s sebjo posebne podmorske puške s stisnjenim zrakom, da bi se obranili neštevilnih volkov. Na zadnje pa so jim koralne skale preprečile dostop do ladij.

Pirow v Evropi

Južnoafriški vojni minister Oswald Pirow (slika) se je iz Anglije napotil v Nemčijo. Njegovo potovanje je baje v zvezi z nemškimi zahtevami po kolonijah

Nesreča ob Atatürkovem mrtvaškem odru

Kakor poroča uradna vest iz Carigrada, je nastala pretekle dni pred palačo Dolmo Bagčo, v kateri je ležal Kemal Atatürk na mrtvaškem odru, panika, ki je zahtevala celo vrsto žrtev. Stotisočglava množica se je hotela posloviti od mrtvega ustvaritelja nove Turčije, pa je predrla policijski kordon in rinila proti mrtvaškemu odru. Pri tem so ljudje pohodili in zmečkali 11 oseb večinoma žensk, mnogo pa jih je bilo ranjenih.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Okamenele oči

Ameriški zdravnik dr. Russell C. Simpson, vodja zavoda za optiko v Pasadeni, poroča o edinstvenem primeru očesne bolezni. Gre za 40-letnega poljedelca, ki mu oči v pravem pomenu besede okamenevajo. Moderni medicinski znanosti je znanih po Simpsonovi izjavi 71 primerov okamenevanja, toda okamenelih oči ni med temi primeri. Medicina si še ne more razložiti, kakšen je vzrok te skrivnostne bolezni, ki jemlje pacientu polagoma vid.

Smuški stadion v Beljaku

Beljaško planino in njeno predgorje nameravajo spremeniti v mednarodno zimsko sportišče. V kratkem bo 2000 članov beljaških narodno socialističnih organizacij prijelo za potrebna dela. Ozemlje ,ki obsega nad 40.000 štirijaških metrov, bodo uredili za gojitev vseh smuških disciplin. Zgradili bodo tudi dve skakalnici za 50 oziroma 70 m. Do februarja zgradijo del naprav, ki bodo zahtevale 180.000 mark. Stroški za celotno ureditev smuškega terena bodo znašali milijon mark.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Mama je vprašala petletno hčerkico, kaj si želi za rojstni dan. »Novo punčko«, je odgovorila. »Toda, Lizika«, je rekla mama, »saj je tvoja še dobra!« Nato Lizika: »A ti, mamica, si tudi kupila novo bebico in jaz sem tudi še dobra!«

Kraljica Farida — mati

Kakor poročajo iz Kaira je egiptska kraljica Farida (slika) kralju Faruku povila hčerko

Prej v Berlinu, zdaj v Rimu

Francoski poslanik pri rimski vladi Francois Poncet, bivši poslanik v Berlinu, je te dni izročil poverilne listine italijanskemu kralju in cesarju Abesinije

Smrt norveške kraljice v Londonu

Po uspeli operaciji slepiča je v Londonu nepričakovano umrla norveška kraljica Maud. Kraljico vidimo na gornji sliki s sinom, prestolonaslednikom Olafom in njegovo soprogo, princeso Marto

Potvorjena oporoka

Pol milijarde dinarjev je šlo po vodi

Pred pariško poroto se je moral zagovarjati te dni bivši ruski državni svetnik in notar Aleksander Staricki. Mož, ki šteje danes 84 let, je bil v carski Rusiji eden najbolj uglednih notarjev. Po boljševiški revoluciji je pobegnil najprvo na Litevsko, potem v Nemčijo in končno je prispel v Francijo, kjer je zašel v bedo. L. 1928. je menil, da se bo mogel sanirati na poseben način.

Kratko pred boljševiškim prevratom je v Petrogradu namreč umrl admiral Aleksejev. Zapustil je ogromno imetje, ki ni obsegalo samo velikih zemljišč, temveč tudi gotovino v vrednosti kakšne pol milijarde dinarjev. Ta denar je bil naložen v Morganovi banki. Enajst let ni nihče nastopil kot admiralov dedič. Admiral je bil veljal za nezakonskega sina carja Aleksandra II.

S pomočjo dveh genealogov je Staricki tedaj izdelal potvorjeno oporoko, po kateri naj bi imetje podedovala admiralova ljubavnica, neka gdč. Wolsfeldova. Z uradnimi pečati, ki jih je bil Staricki vzel v tujino, je dal tej ponarejeni oporoki videz uradne oporoke, ki naj bi bila nastala že pred svetovno vojno.

Oporoko so izročili potem pariškemu sodišču in so jo točno izpolnili. Od pol milijarde dinarjev je prejela Wolsfeldova 330 milijonov, 150 milijonov je pripadlo obema genealogoma, ostanek pa je obdržal Staricki. A tudi ta ostanek ni ostal v njegovih rokah, kajti njegova lastna žena je zahtevala vso vsoto kot molčnino. Ko se je denar na ta način razdelil, so vsi »dediči« izginili, ostal je samo Staricki.

Med tem je zvedela za dediščino, oporoko in razdelitev denarja admiralova sestra, princesa Olga Kopiltčeva in je v Parizu vložila tožbo. Po več zaslišanjih je Staricki končno priznal, kako je bilo z vso zadevo. Na razpravi pa se je skušal zagovarjati s tem, da je v bistvu izvršil le admiralovo poslednjo željo. Obsodili so ga na dve leti ječe in na plačilo enega milijona frankov princesi Kopiltčevi.

Aleksander Staricki

Francoska črna armada

šteje tri milijone mož ter ima tudi kvalitetno vrednost

Francija je l. 1934. uvedla v svojih afriških naselbinah tudi formalno splošno vojaško dolžnost za črne domačine. Gre za kakšnih 30 milijonov ljudi, ki so deloma berbersko-arabskega pokolenja, deloma zamorci. Za Maroko, Alžir in Tunis računajo število domačinov v starosti za vojaško službo na milijon, v ostalem afriškem kolonialnem področju na 2 milijona.

Oče francoske črne armade je general Mangin, ki je izrekel besedo, da Francozov ni 40 milijonov, temveč 100 milijonov. Tudi Daladier je prepričan o bojni vrednosti črne sile in izkušnje iz svetovne vojne niso slabe. Zelo energičen je v tem oziru sedanji kolonialni minister Mandel, ki se trudi za pospešitev in zavarovanje prevozov čet iz Afrike v Francijo. Na njegovo pobudo so v državni proračun vnesli postavko za zgraditev železnice preko Sahare od Gaa ob Nigru do Alžira, torej za progo 3000 km. Terenske prilike za zgraditev takšne proge niso težke, pač pa seveda silno primanjkuje vode in utegne zgraditev zelo zavleči. Razen te proge, ki bi vezala rekrutacijsko področje v Francoskem Sudanu z Alžirom, so pa že začeli graditi še drugo, nič krajšo progo med Senegalom ih Marokom. Gradnja te proge iz Dakarja preko St. Louisa ob senegalski obali (ta del proge obratuje že dolgo) in nato preko Adrarja in Tendrufa do Maroka bo požrla 6 milijard frankov.

Poroke v zraku

Veljavne ali neveljavne — to je vprašanje za Ameriko

Vlada Zedinjenih držav bo morala dognati s pomočjo posebne komisije, da-li so tako zvani zračni zakoni veljavni ali ne. Ameriška sodišča se v tem pogledu namreč ne morejo zediniti.

Pred nekaj časa je bila sklenjena nad Michiganom v višini 5000 m poroka, o kateri se mora vlada sedaj izjaviti, ali jo priznava ali pa odklanja. To novoto je hotela uvesti Jane Whistova s svojim zaročencem Edwardom. Sporazumela sta se s pilotom Richardom Bowmanom in ta je vzel na poročni polet drugega pilota kot spremljevalca s seboj. S tem je postal po svojem lastnem naziranju kapitan svojega letala in lastil si je tudi pravice ladijskih kapitanov, ki smejo po ameriških zakonih opravljati med drugim civilne poroke.

Ko pa sta Jane in nje ženin nekaj pozneje stopila na trdna tla, si oblasti niso bile na jasnem, da-li je njiju zakon veljaven ali ne. »Kapitan« Bowman se je pač trudil pri poročnem aktu ohraniti slovito razdaljo treh milj, ki je obvezna za ladijske kapitane, toda pri ladjah gre za razdaljo v vodoravni smeri, med tem ko je Bowman z ostalimi računal razdaljo v navpično smer.

Sodnik Still, ki je član najvišjega ameriškega sodišča, trdi, da ni nobene zakonite razlike, pa naj se poroka izvrši na zemlji, pod zemljo ali nad zemljo, nasprotno pa se je postavil drug višji sodnik, Burnell, na stališče, da poroka v tej obliki ne velja. Sedaj bo vlada odločila, kako je s stvarjo in ni izključeno, da se bosta morala ekscentrična zakonca znova poročiti, čeprav sta že »poročena«.

Odpoklicani poslanik

Berlinska vlada je pozvala dr. Hansa Dickhoffa iz Washingtona domov na »tiho« poročanje zaradi stališča Amerike v židovskem vprašanju

ANEKDOTA

Kant je po svoji vsakdanji navadi šetal po tako zvanem Nasipu filozofov v Kraljevcu, ko je nenadno planil proti njemu neki možakar z velikim mesarskim nožem v roki in zavpil: »Tebe moram zaklati!« Kant je takoj spoznal, da ima opravka z znorelim mesarskim pomočnikom, zbral se je pa hitro in dejal besnežu mirno in odločno: »Motiš se, dragi prijatelj, danes ni klavski dan — danes je sreda, ne pa petek!« Bilo je tedaj res tako, da so smeli klati samo ob določenih dneh v tednu. Blaznež je obstal, malo pomislil, nato pa zajecijal v veliki zadregi: »Saj res, imaš prav!« Roka z nožem je omahnila in mož je počasi odšel . . .

VSAK DAN ENA

»Vse je v redu in prav, kar pripoveduješ o svojih tegobah. Samo nekaj bi rad videl: da bi svoje solze potočil v lastno kupico. . .« (»Politiken«)

Kulturni pregled

Nova slovenska drama

Krstna predstava »Prevare« v Mariboru

V mariborski drami imamo vsako sezono krstno predstavo. Gledališka uprava kaže s tem vneto prizadevnost pri upoštevanju sodobne slovenske dramske literature. V letošnjem dramskem repertoarju je tudi uprizoritev »Prevare«, kmečke drame v treh dejanjih, ki jo je spisal Lojze Štandeker, član Narodnega gledališča v Mariboru.

Štandekerjeva drama ne predstavlja odrskega dela, ki bi pomenilo kakšno odkritje ali pa kulturno odrsko senzacijo. Je solidno, s toplo ambicijo zgrajena drama s prizoriščem v naših vinorodnih Slovenskih goricah, s precej močnimi in stopnjevanimi dramatičnimi in dinamičnimi učinki, aktualno deželsko problematiko, ki jo žgoče preveva dih po grudi in sladostrastju. Erotični kompleks se tukaj živahno prepleta z obrisi podeželske socialno strukturne podobe, kjer srečamo prelomno nasprotje med predstavniki veljavnega kmetstva na eni strani ter zaničevanega bajtarstva na drugi strani. V stikališču obeh stoji bajtarski sin in kmečki veljak Ivan Lemež, ki se neizogibno pogreza v tragedijo. Posamezni liki so plastično začrtani. Hibo bi morebiti videli v tem, da se odrske prikazni shematično, šablonsko delijo na dobre in slabe ter da so dušeslovno pomanjkljivo izgrajene ter dognane. Mojstrska režija bi te nedostatke nedvomno lahko zabrisala, lahko pa bi tudi ublažila preočitne oblike gangstrstva, kakršne označuje predvsem tretje dejanje. Režija pa bi lahko izravnala tudi strukturno neuravnovešenost treh dejanj. Tako je na primer poslednje, tretje dejanje v primeri s prvim in drugim nezadostno izklesano ter izgrajeno. Teh notranjih votlosti ne more prikriti niti valujoča dinamika množičnih nastopov.

Vsekakor pa se je Lojze Štandeker izkazal kot ostročuten opazovalec življenja na deželi. Razodel je smisel za razgibano dramatičnost, ki prehaja nemalokrat v naturalistične poteze. Njegov odrski prvenec bo spričo spretno nanizanih konfliktov in aktualnih problemov, ki preprezajo dejanje, žel povsod nedvoumen uspeh.

Krstna predstava »Prevare« na mariborskem odru je privabila številno občinstvo, ki je gledališče popolnoma zasedlo in ki ni štedilo s hvaležnim priznanjem avtorju, režiserju in igralcem. **Pavle Kovič** se je kot nosilec vodilne vloge Ivana Lemeža s polno ustvarjajočo silo zagrebel v borbo za grunt in Lonko. Duševni prelom v tretjem dejanju, ki pa ni po avtorju ustrezno utemeljen, je ponazoril z dovršenim prikazom. Kjer tekst ne bi mogel stopnjevati učinka, je zalegla P. Kovičeva mojstrska tehnika. Ema **Starčeva** je ognjevito zaživela v vlogi Lonke, na kateri je izklesala predvsem tiste poteze, ki prikazujejo to pol meščansko, pol kmečko dekle v vsem razmahu erotične žarkosti, neugnanega temperamenta in omamnega sladostrastja. V Pepi Elvire **Kraljeve** smo gledali umerjeno, pretehtano zasnovano podobo dobrohotne deželanke, ki skuša s svojevrstno, patriarhalno diplomacijo speljati hudournik narasle mržnje v mirno strugo, pa ji tok stvarnosti poruši njene idealne načrte. Drobežev Tone, predstavitelj poštenega fantovstva, plemenite prizanesljivosti ter velikodušnega odpuščanja, je našel v Radu **Nakrstu** prepričevalnega interpreta ter oblikovalca. Trezin lik je po avtorju razmeroma skopo očrtan. Slava **Gorinškova** mu je vdihnila toplo plemenitost, poteze trpkega, bolestnega razočaranja. Precej izrazita nosilca protibajtarske, konservativne miselnosti sta Tina M.**Zakrajškove** in njen mož Simon Danila **Gorinška.** Manjši odrski delež je pripadel ostalim sodelujočim, med drugim D. **Savinovi** kot pretresljivo doživljeni Tonetovi materi, **Košutj** in **Košiču** kot kmetoma, **Verdoniku** in **Crnoboriju** kot prežarjema, **Blažu** in **Lukežu** kot fantoma, **Tovornikovi** v vlogi kmetice, **Veldinovi** in **Križajevi** kot dekletoma, Danilu **Turku** kot orožniku.

Peter Malec se je kot režiser prizadevno potrudil, da bi izravnal gotove neuravnovešenosti Štandekerjevega odrskega prvenca. Posrečilo se mu je le delno. Uspelo dramo je povzdigovala plastična, živa scenerija, ki prikazuje pokrajino ob naši meji, kjer je tudi avtorjev rodni dom. Scenični zamislek je prispeval inž. arh. Franz.

—V.

Spor med zagrebškimi umetniki

Nedeljska »Politika« je priobčila obsežno poročilo iz Zagreba o značilnem sporu, ki je razcepil najelitnejši sloj hrvatskih umetnikov. V kratkem bi se imela v Zagrebu otvoriti razstava »Pola veka hrvatske umetnosti«, ki jo prireja »Hrvatsko društvo umetnosti« kot prvo razstavo v pravkar dograjenem paviljonu na Trgu kralja Petra. V zvezi s to reprezentativno razstavo je sklenila vrsta odličnih umetnikov, med njimi slikar Ljuba Babić, kipar Avguštinčić, slikar Krsta Hegedušić, da se ne udeleže razstave iz protesta zoper prireditelja in njegov paviljon. Ta motivacija se zdi v prvem hipu presenetljiva. Iz nadaljnjih podatkov, zlasti še iz osebnih izjav Ljube Babića in Krste Hegedušića pa je videti, da gre za značilna trenja med umetniki in umetniškimi skupinami in za problem razstavnih paviljonov, ki je zanimiv tudi glede na slovenske razmere (prim. razcep Narodna galerija — Moderna galerija).

»Hrvatsko društvo umetnosti« združuje v glavnem skupino slovečega kiparja Ivana Meštrovića. Že to dejstvo je pripomoglo, da se je ustvaril afront zoper društvo, kajti nekateri umetniki očitajo Meštroviću, da je samovoljen in da skuša preko omenjenega društva spraviti vse umetnike pod svoj »jarem« ter tako onemogočiti svobodo umetnostnega stvarjanja in razvoja, zlasti mlajšim in siromašnejšim umetnikom. Kdor pozna značaj umetniške individualnosti in umetnostno zgodovino, ve, da se taki očitki pojavljajo vedno in povsod, kjer močna umetniška individualnost prerase svoje okolje. S tem kajpak ni rečeno, da bi bil Meštrović že v naprej brez vsakršne krivde in človeških slabosti, vendar je treba take očitke reducirati na pravo mero. Zanimivejši in značilnejši je drugi očitek. »Hrvatsko društvo umetnosti« je pričelo pred časom graditi nov velik paviljon, nekako zagrebško Moderno galerijo. Ta paviljon so gradili s podporo raznih javnih institucij, posebej še zagrebške mestne občine. Izgrajen je po načrtih in pod vodstvom Ivana Meštrovića in je stal nekako deset milijonov din. V umetniških krogih je nastala zaradi tega paviljona znatna zaskrbljenost, češ da se bo oddajal po enostranskih merilih in da bo samo utrdil nadvlado Meštrovićeve skupine v zagrebškem umetniškem svetu. Poleg tega očitajo nekateri, da je zgrajen prerazkošno in da ima razne nedostatke. Ti očitki so pač zadeva okusa in gledanja, vsekako je uvaževanja vredna samo zahteva, da novi paviljon ne bodi v oblasti ene same umetniške skupine. Umetnike poleg tega razburja še dejstvo, da bo v novem paviljonu pobiralo vstopnino »Hrvatsko društvo umetnosti«, medtem ko bo stari paviljon na Trgu kralja Tomislava baje uporabila občina za mestno knjižnico. V starem paviljonu pa so umetniki dosihmal razstavljali zastonj in vstopnina je šla v njihovo korist.

Skratka: spor je zanimiv in značilen in zaradi njega bo pripravljajoča se razstava »Pola veka hrvatske umetnosti« znatno manj popolna, kakor bi lahko bila. Za nas je nauk tega spora v sklepu, da so že obstoječe in uvedene umetnostne institucije, če se primerno razširijo, boljše od takih, ki samo razcepljajo umetniške vrste in obenem tudi skromna sredstva, ki so sploh lahko na razpolago slovenski likovni umetnosti.

Zapiski

Literarna nagrada mesta Varšave je bila pravkar podeljena enemu največjih sodobnih poljskih pesnikov Leopoldu Staffu.

O vzrokih, da je dobila Pearl Buck letošnjo Nobelovo nagrado, navajajo »Les Nouvelles Littéraires« tri točke: 1. znatna kvaliteta njenih romanov, 2. želja pokazati simpatije do Kitajske, 3. stremljenje, da se ameriška literatura postavi na isto stopnjo, kakor so evropske književnosti. Ne pozabimo, da pred osmimi leti ni bil še noben ameriški pisatelj Nobelov lavreat. Sinclair Lewis je prejel to svetovno nagrado l. 1930, dramatik Eugen O' Neill pa l. 1936. Po nagraditvi Pearl Buckove so bile Zedinjene države ameriške postavljene na tretje mesto, torej za Francijo in Nemčijo in v isto vrsto z Anglijo in Italijo. — Pristavili bi samo, da imajo poleg teh vzrokov znaten vpliv na švedske akademike še nekateri drugi razlogi, predvsem ozir na politiko. Ni dvoma, da so Slovani v Stockholmu zapostavljeni. Kdo more na pr. zanikati, da ne bi ruska književnost po povprečni kvaliteti in pomenu prekašala ameriške? Vzlic temu so bili Rusi že pred revolucijo daleč zadaj v vrsti Nobelovih lavreatov in na tem nepravilnem mestu so še ostali. Ali ne bi bila vredna upoštevanja švedskih akademikov na pr. češka literatura, zlasti v letošnjem letu? Zdi se, da je stockholmskim učenjakom Kitajska bližja od Češkoslovaške.

Kulturno razčiščevanje med Čehi, o katerem smo na tem mestu že zabeležili nekatere podatke, napreduje in sedanja fuzija čeških strank bo nedvomno vplivala tudi na ideološke fronte in za dalje časa usmerila češko kulturno življenje v tako zvano narodno smer, ki bo absorbirala mnoge posebnosti in svoboščine ter znatno omejila prejšnji bujni razmah češkega kulturnega življenja. Značilno in čehom samo v čast je dejstvo, da tudi na desničarski strani, ki sedaj prevladuje, spoznavajo potrebo omejitve teh razčiščevanj. Tako je znani pisatelj Karel Horký objavil v »Fronti« (glasilu desničarske kulturne in politične ideologije) članek, v katerem zahteva, da naj se kulturno čiščenje izvaja s kulturnimi sredstvi in smotri. Horký nastopa zoper izvesten del praškega tiska, ki se je vedno »odlikoval« po svojem nestrpnem ščuvanju in ki zdaj zapovrstjo obglavlja razne pomembne kulturne osebnosti. Tako je napadel slovečega igralca Hugo Haasa, zaradi njegovega nearijskega porekla. Dr. Horký piše s tem v zvezi: »Lahko po sosednih vzorih posnemamo marsikaj, toda v kulturnem in duhovnem svetu veljajo tudi nekateri nenapisani zakoni, katerih izvrševanje je prav kulturna zadeva slehernega in tudi malega naroda. H kulturi spada med drugim spodobnost. Naj kdo skuša ustvarjati tako dobro kakor Haas in pokazati v filmski umetnosti vsaj stotino tega, kar je on pokazal! Tudi če bi bila kakšna kultura bolj arijska kakor sam krščeni Bog, si vendar ne morem zamisliti, da bi ob peščici človeškega čuvstvovanja dobila pravico vlačiti nekega umetnika po blatu samo zato, ker je kot človek nearijskega porekla igral dolga leta ob največjem odobravanju arijcev in ohranil sloves češkega filma. Prav tako nastopa K. Horký zoper one, ki skušajo obmetavati z blatom Karla Čapka, češ da je ob mobilizaciji pobegnil. Vsekako kažejo te polemike, da je češko kulturno življenje sicer močno prekvašeno z novimi fermenti, da pa bo vendarle prevladala linija zmernosti in kritičnega razuma nad histerijo maščevalnosti, zavisti in ozkosrčnosti.

Lepo uspela akademija JNAD Jugoslavije

Ljubljana, 20. novembra

V slavnostni dvorani in stranskih prostorih »Kazine« je snoči JNAD Jugoslavija priredila nadvse uspelo dobrodelno akademijo. Vabilu na akademijo se je odzvalo nad pričakovanje veliko število nacionalnega občinstva, ki so jih člani prireditvenega odseka pričakovali ob vhodu in jih prijazno pozdravljali. Prišli so med uglednimi gosti: zastopnik ljubljanskega divizionarja major dr. Žigan in pa zastopniki starešinske organizacije predsednik dr. Vrančič, ravnatelj prof. Jeran, dr. Fettich in prof. Breznik, katerim se je v pozdravnem govoru v imenu društva posebno zahvalil za udeležbo predsednik Igor Breznik.

Z zanimanjem in toplim odobravanjem je občinstvo, med katerim je bila posebno močno zastopana nacionalna akademska mladina, sledilo izvajanju umetniškega dela programa, kateremu so prispevali uspelo točke gdč. Polajnarjeva, ki je odpela arijo iz Tosce in Pavčičevo pesem, dalje gg. Lupša in Gostiša, ki sta zapela duet iz Prodane neveste in g. Demšar, ki je zaigral Lisztov Ljubavni sen. Vsi so želi aplavz in so bili nagrajeni s šopki. Umetniški del programa je zaključila sokolska godba, ki je zaigrala »Le naprej!«

Pod vodstvom plesnega mojstra g. Jenka se je nato razvila razgibana prosta zabava s plesom, kateremu se je posebno mladež z navdušenjem odzvala. Za starejše občinstvo je prireditveni odbor pripravil z najboljšimi jestvinami in pijačami založene buffete, na galeriji pa še okusno okrašen bar, kjer je bilo najti vsega, kar si je človek le mogel poželeti. Tako je vsakdo, ki se je akademije udeležil, prišel na svoj račun in je bil z večerom lahko povsem zadovoljen. Saj je znano, da so akademiki odlični gostitelji. Mladostno podjetni in zabavni so, pa je zato njih druščina prav prijetna vsakomur. Ker so čisti dobiček dobrodelne akademije namenili v fond, ustanovljen od starešinske organizacije za pomoč revnim tovarišem, so tudi oni, kakor so pokazale blagajne za vstopnine in blagajne posameznih buffetov, prišli na svoj račun. Ob težavah današnjega akademika, ki si le z velikimi napori preko študija skuša utreti pot v življenje, je ta pojav treba vsekakor pozdraviti.

★

V dvorani hotela Metropol so oficirji ljubljanske garnizije snoči priredili svoj običajni ples. Prireditev je živo izpričala, kako tesno je naša vojska povezana s civilnim prebivalstvom našega mesta. Med številnimi odličniki, ki so se udeležili plesa, so bili ban. predsednik občine, divizionar Lukić s svojim pomočnikom brigadnim generalom Dodićem in komandantom artiljerije brigadnim generalom Pavlovićem, častno pa so bili zastopani tudi naši rezervni oficirji, vojni dobrovoljci in ostala nacionalna javnost. Večer, na katerem je za ubrano razpoloženje skrbela vojaška godba, je v celoti dosegel prav lep uspeh.

Naše gledališče

D R A M A

Začetek ob 20. uri

Torek 22.: Zaprto

Sreda 23.: Potopljeni svet. Red Sreda

Četrtek, 24.: Trideset sekund ljubezni. Red Četrtek.

Nadvse zabavna komedija »Trideset sekund ljubezni« obravnava na humoren in dovtipen način posledice avtomobilske nesreče in zlagano meščansko moralo.

Krstna predstava izvirne slovenske drame, ki jo je napisal ravnatelj drame Pavel Golia, bo dne 30. t. m. na predvečer praznika Uedinjenja. Delo, ki obsega 10 slik, se imenuje **»Dobrudža 1917.«** ter prikazuje različne vesele in žalostne zgodbe naših legionarjev v Rusiji. Delo bo zrežiral prof. Šest.

O P E R A

Začetek ob 20. uri

Torek 22.: Zaprto. (Gostovanje v Celju: Ero z onega sveta)

Sreda 23.: Manon. Gostovanje gospe Zlate Gjungjenac. Izven

Ljubljanska opera bo gostovala drevi ob pol 20. v celjskem gledališču in bo izvajala eno najboljših del slovanskega repertoarja. Gotovčeva opera »Ero z onega sveta« je sijajno operno delo, ki je doseglo tudi v tujini izredne uspehe. Zasedba: v naslovni vlogi g. Francl, bogatega kmeta Marka bo pel Josip Križaj kot gost. ostale vloge Heybalova, Kogejeva, Janko. Dirigiral bo ravnatelj Polič. Režiser: ing. Golovin. Predstava je za abonma.

Ga. Zlata Gjungjenac-Gavella bo ponovno gostovala v naši operi v sredo 23. t. m. in sicer v Massenetovi operi »Manon«.

Gdč. Majdičeva bo gostovala v naslovni vlogi Verdijeve opere »Aida«, Gdč. Majdičeva je bila več let članica naše opere, nato pa je nastopala v tujini, predvsem v Nemčiji, kjer je imela sijajne uspehe. Brez dvoma bo zanimal Ljubljančane njen zopetni nastop na našem odru in v tako važni vlogi, kakor je ravno »Aida«. Opozarjamo na njeno gostovanje v petek 25. t. m.

Premiera Abrahamove operete »Roxy« bo v soboto 26. t. m. Delo je povsod izredno uspelo ter bo imelo prav gotovo velik uspeh tudi na našem odru. Naslovno vlogo bo pela gdč. Barbičeva, v ostalem so zaposleni v tem delu: ga Poličeva, ga. Japljeva ter gg.: Sancin, Golovin in prvič v tej stroki tudi g. Lipah.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 21. ob 20. Prevara. C.

Sreda, 22.: Zaprto.

Četrtek, 23.: ob 20. Boccaccio. B.

Štandekerjeva nova drama »Prevara« je sicer vzeta iz kmetskega življenja, vendar je namenjena tudi mestnim slojem, zlasti onim, ki izhajajo s kmetske rodne grude, kakor tudi onim, ki sicer nimajo prilike, poznati globine in sence rodbinskega življenja na kmetih. Sicer pa pravi povod te drame prihaja iz usode kmetskih proletarcev, živečih v mestu.

S P O R T

Lepši časi za plavalni sport

Zadnji občni zbor JPS v Zagrebu je izgladil vsa nasprotstva, nova uprava obeta nov razmah v plavanju

Potek in tudi rezultati letošnje redne glavne skupščine Jugoslovenskega plavalnega saveza daje naslutiti nove, boljše in lepše čase v našem plavalnem sportu.

Že nekaj let sem se je bolj in bolj pojavljalo in uveljavljalo prepričanje, da so mnoge temeljite remedure potrebne v organizaciji plavalcev — mnogo je bilo že misli in predlogov, pa so se vsi razblinili ob trdovratni vztrajnosti konservativcev in pa onih, ki jim predlagane novotarije iz čisto egoističnih razlogov niso šle v račun. Tudi te so prehiteli in prepričali dogodki sami, razvoj je šel preko njih in morali so se ukloniti.

Že samo dejstvo, da so bila soglasno sprejeta na skupščini poročila vseh odbornikov, dasi se je vodila o delovanju saveza v pretekli sezoni mestoma tudi precej ostra dolga debata, je pomenilo majhno senzacijo. V zraku je ležalo nastrojenje, preiti pač preko tega kar je bilo, pa z vsemi močmi iti na delo, složno in sporazumno, za izboljšanje in temeljito ureditev mestoma že obupnih razmer.

Debata o poročilih je še kazala na pogled neizgladljiva nasprotstva zlasti med Ilirijo in dubrovniškim Jugom, pa tudi med dvema zagrebškima skupinama. Tu pa tam v prav strupeno-zajedljivem tonu iznašani očitki in obračunavanja niso kazali nič kaj ugodnih perspektiv za delo in uspeh skupščine in kazalo je, da se bo tudi letošnje zborovanje zavleklo v nedogled, končalo pa, kakor že vsa zadnja, brez uspeha in brez pravih rezultatov!

Mučno napetost je zlasti ustvarjal predlog stare uprave saveza, da naj se ukine zbor plavalnih sodnikov, vrhovna, kolikor toliko avtonomna sodniška organizacija, in naj se naši plavalni sodniki podredijo direktno savezu. Gotovo se je upravni odbor prenaglil s tem svojim predlogom, dasi je bil v načelu kolikor toliko umesten, ker sodniška organizacija v pretekli sezoni nikakor ni delovala. Zagrabil pa je ta sodniški problem preveč radikalno in je ustvaril prav za prav več nerazpoloženja nasproti stari savezni upravi, kakor pa nasproti sodniškemu zboru. Razumljivo je torej, da je skupščina prešla preko njega in vprašanje rešila tako, da je naložila sodniškemu zboru, da sam sestavi predlog za svojo reorganizacijo in stavi ta predlog prihodnji redni glavni skupščini. S tem že tako dovolj elektrizirani atmosferi pa se je pridružilo še neprikrito nerazpoloženje vseh delegatov, ker na skupščini ni bil v času debate o njegovem poročilu navzoč savezni generalni tajnik Fischer, ki je po izvajanjih delegatov v svojem delu marsikje grešil in je glede njegovega poslovanja bilo izročenih daleko največ kritik.

Ko so delegati, zlasti oni iz Ljubljane, temeljito mrcvarili dva ogromna moralna neuspeha letošnje sezone, prvenstvo poedincev z znano »afero« Jugovih plavalcev v Ljubljani in pa meddržavno tekmo z Italijo na Bledu, so vsi tisti, ki so na obeh direktno ali pa indirektno bili krivi, skesano priznali, da je oboje pač bilo »dobra šola« in res je, da je bilo mnogo originalne pristnosti v vsej tisti skesanosti!

Priliko je porabil ljubljanski delegat dr. Skaberne, da je v teku debate o poročilih precej podrobno informiral skupščino o delovanju plavalne šole SK Ilirije v Ljubljani, ki je ne le priredila celo vrsto plavalnih tečajev za srednješolsko, meščanskošolsko in ljudskošolsko mladino, ampak tudi izobrazila tehnično in teoretično večje število plavalnih vzgojiteljev, razen vsega tega pa še vzgojila prvi kader strokovno izvežbanih moči za reševanje utopljencev in utapljajočih, od katerih si je četvorica že tudi pridobila članstvo po vsem svetu znane in razpredene organizacije »Deutsche Lebens-Rettungs Gesellschaft«.

Koliko koristen je bil odmor od sobote na nedeljo je pokazal nedeljski potek skupščine. V tem času se je namreč skupščina neoficielno nadaljevala na sestankih delegacij in šefov večjih delegatskih skupin in na teh sestankih je bilo morda doseženo več, kakor pa na vsej skupščini.

Gotovo največji uspeh je vsekakor bil ta, da so se slednjič vendar enkrat po dolgi vrsti let sporazumeli in organizirali za skupni nastop naši štirje največji klubi Viktorija, Jadran, Jug in Ilirija. Sporazum je bil dosežen celo tako daleč, da je Jug pristal na ligaški sistem državnega prvenstva, proti kateremu se je najbolj ogorčeno in z največjo zagrizenostjo boril, odkar se je ideja lige sploh pojavila in bila kasneje tudi izvedena v obliki tekmovanja za Jadranski pokal. Menda bo le naš rojak, sedanji dubrovniški plavalec Branko Žižek tisti, ki je s svojimi uspehi v preteklih sezoni okorajžil svoj klub, da je le pristal na to, da se pomeri v borbi za prvestvo Jugoslavije s svojim starim sovražnikom Jadranom, z odlično Viktorijo pa tudi z »osovraženo« Ilirijo.

Debelo pa je le gledal marsikateri poznavalec dosedanjih razmer, ko je v nadaljevanju skupščine po krajših pogajanjih bila predložena samo ena kompromisna lista za nov odbor in ko proti tej listi ni glasoval niti en delegat! Pomislite vendar, da je bil z glasom Juga izvoljen za tehničnega referenta Hrvoje Macanović, kar bi 24 ur poprej še vsak smatral za — kratko rečeno — absurd!

V novi upravi je nekaj novih ljudi — tudi nekaj starih na novih mestih. Nov je predvsem predsednik dr. Bregant in nov je blagajnik Macarol. V ostalih funkcijah so napravljene po veliki večini le rošade bivših odbornikov, izvršene tako, da menda niti eden lanskih odbornikov ni ostal na svojem mestu. Dobili smo torej res povsem nov odbor, veliko neznanko, ki pa o menda imela prilike dovolj, pokazati svojo pravo vrednost. Razveseljivo je, da je večni kamen spotike, funkcija tehničnega referenta vendar enkrat zasedena po občem sporazumu in menda ne bomo pogrešili, če po dosedanjem delu novega tehničnega referenta Macanovića, trdimo: dobro zasedena!

Obadva letošnja naša velika uspeha v Trstu sta vendarle dala tisto že nujno potrebno končno pobudo za temeljito reorganizacijo tehničnih prilik v našem plavalnem sportu, zlasti reorganizacijo državnega prvenstva. Zato je bil kar dobrodošel predlog Macanovića, ki gre v principu za tem, da v dveletni poizkusni dobi proučimo nov sistem ne le državnega prvenstva, ampak tudi kvalifikacije tekmovalcev in klubov, ki ga je v svojem predlogu v grobih obrisih obdelal. Po tem predlogu naj bi razen podsaveznih prvenstvenih tekmovanj, ki naj bi se, prilagodena razmeram v podsavezih, vršila še nadalje kot doslej, bila še naslednja prvenstvena tekmovanja: **prvenstvo klubov v obliki nacionalne lige,** ki naj bi zaenkrat obsegala klube Viktorijo, Jadran, Jug in Ilirijo, pozneje pa se morebiti povečala, nadalje **prvenstvo juniorjev,** kot doslej **prvenstvo poedincev** ter kot novo še **pokrajinsko prvenstvo.** Za održavanje tega prvenstva naj bi bilo področje saveza razdeljeno na tri pokrajine, startati pa bi smeli v tem pokrajinskem prvenstvu tudi klubi nacionalne lige, vendar ne s tekmovalci, s katerimi tekmujejo v ligi.

(Se bo nadaljevalo).

V nekaj vrstah

Mura : Železničar 1 : 1 (1 : 1)

V ponedeljski izdaji »Jutra« smo poročali o podsavezni tekmi med Muro in mariborskim Železničarjem, ki je bila odigrana preteklo nedeljo v Murski Soboti. Objavili smo rezultat 2:1 (1:1) v korist Mure, obenem pa pristavili, da še ni bilo jasno, ali je ta rezultat točen, ker sodnik ni dal nobene izjave, ali je priznal drugi in zmagonosni gol za Muro, ki je padel v zadnji sekundi. Tekmo je sodil g. Reinprecht iz Celja. V teku včerajšnjega dne smo se informirali v Celju in izvedeli, da je pravilni rezultat te tekme 1:1 (1:1). Drugega gola za Muro sodnik g. Reinprecht ni priznal, češ da je žogo potisnil igralec z roko v mrežo. Tako sta si torej Mura in Železničar v nedeljo razdelila obe točki.

Po nedeljskih obeh tekmah se je stanje v prvenstveni tabeli le malo spremenilo, in sicer je Mura z dvema tekmama več za točko prehitela Rapida, ki pa je seveda s prvenstvenim sporedom precej v zaostanku. Tabela pa je naslednja:

ČSK	7	5	2	0	15:6	12
Železničar	5	3	1	1	9:6	7
Mura	7	2	2	3	14:16	6
Rapid	5	2	1	2	13:11	5
Maribor	6	1	2	3	10:10	4
Slavija	6	0	2	4	8:20	2

V celjski skupini je bilo, kakor znano, odigranih preostalih 19 minut prvenstvene tekme med Celjem in Olimpom, ki ni prinesel nobenega gola in je torej končni rezultat ostal 2:0 v korist Celja. Prvenstvena tabela je zato ostala nespremenjena z naslednjim vrstnim redom: 1. Celje (8 točk), 2. Atletiki (7), 3. Amater (5), 4. Olimp, 5. Jugoslavija (oba 4 točke).

V ljubljanski skupini je bil spored popoln, vendar pa najvažnejša tekma med Bratstvom in Reko zaradi tega, ker je publika vdrla na igrišče, ni mogla biti končana in jo je moral sodnik 5 minut pred koncem prekiniti. Končni izid tega srečanja v nobenem primeru ne bo mogel iti v škodo Bratstva in se mora smatrati, da je tabela glede vrstnega reda posameznih mest nespremenljiva. Njena slika pa je takale:

Bratstvo	9	7	1	1	22:8	15
Hermes	11	6	2	3	28:22	14
Reka	9	6	1	2	30:15	13
Kranj	10	6	0	4	43:22	12
Jadran	10	5	2	3	24:23	12
Mars	9	2	1	6	19:24	5
Svoboda	8	2	0	6	12:21	4
Kovinar	10	0	1	9	11:54	1

V tekmovanju za prvenstvo LNP je za jesen konec tudi že v II. podsaveznem razredu, kjer je vrstni red klubov naslednji:

Grafika	5	5	0	0	30:3	10
Moste	5	3	1	1	14:11	7
Slavija	5	3	0	2	20:13	6
Korotan	5	2	1	2	12:23	5
Mladika	5	1	0	4	17:15	2
Adrija	5	0	0	5	7:35	0

Med nedeljskimi prvenstvenimi izidi je treba zabeležiti še rezultat juniorske tekme za točke med Korotanom in Mostami, ki je bil 0:0. — Popravljeno naj bo še, da je prvenstveno tekmo med Kranjem in Kovinarjem na Jesenicah sodil g. Dorčec iz Ljubljane, ne pa g. Doberlet, kakor je bilo objavljeno v »Jutru« z dne 21. t. m.

Pred dnevi smo pisali, da bo Sparta iz Zemuna ojačila moštvo in z njim pozicijo v družbi ligaških klubov po fuziji z nekaterimi manjšimi zemunskimi klubi. Glavni med njimi je bil Zašk, ki je imel obenem s Šparto že minulo nedeljo občni zbor glede te fuzije. Na teh občnih zborih je bila fuzija odklonjena in se bo torej Sparta morala naprej biti za obstoj v ligi z dosedanjim nogometnim materialom. Sportna javnost ni zadovoljna s to rešitvijo.

Izmed **vnanjih nogometnih rezultatov** je je treba zabeležiti še naslednje:

v češkem prvenstvu: Slavija : Šleska Ostrava 4:2, Sparta : Plzen 2:2, Liben : Viktorija Žižkov 5:3, Židenice : Bat'a 4:1, Pardubice : Kladno 4:1, Nachod : Bratislava 3:2.

v prvenstvu Ostmarke: Rapid : Sportklub (Gradec) 6:2, Wacker : Amateure (Steyr) 7:0, Admira : Austria 2:1, Vienna : Wacker (Wr.Neustadt) 3:0 in Sportklub (Dunaj) : Austro Fiat 3:1 ter

v madžarskem prvenstvu: Hungaria : Ujpest 6:1, Ferencvaros : Bocskay 5:1, Szeged : Kispest 2:0, Zuglo : Nemzeti 1:1, Szolnok : Budafok 2:1, Taxi : Phöbus 3:3, Elektromos : Salgo 4:0.

V Berlinu je reprezentanca Hamburga zmagala nad reprezentanco Berlina z 1:0, v Rotterdamu pa je mestna reprezentanca zmagala nad državno enajstorico s 3:2.

Znana holandska plavalka van Feggelen je v nedeljo v plavanju na 100 m hrbtno s časom 1:13 spet dosegla nov svetovni rekord.

SK Ilirija (hokejska sekcija). Danes ob pol 14. trening na igrišču za Kolinsko tovarno. Oprema!

Iz Hrastnika

h— **Pomlad v jeseni.** Krasno poznojesensko vreme je poklicalo iz zemlje tudi pri nas pomladne cvetlice. Tako so že cvetele na solnčnih travnikih trobentice in marjetice. Gdč. Klembasova Milka je našla pred hišo celo cvetoče vijolice.

PAUL RIPSON 41

Stratosferski pilot

Roman

Milijonska množica, zbrana okoli Le Bourgeta, je stala tiho, da je bilo čuti žvrgolenje škrjančkov v zraku. Bilo je prekrasno majsko jutro. Vlada je bila dala nalog, da med četrto in šesto uro zjutraj ne sme nad francoskim ozemljem nobeno letalo biti v zraku, da se čim prej dožene, kako leti »Stratosfer«. Vendar so bili na vseh vojaških in civilnih letališčih pripravljeni številni avioni za polet, v slučaju potrebe, da gredo »Stratosferu« na pomoč ali mu pa kažejo pot.

Redki Parižani. ki so bili ob pol petih na ulici, so se zato silno začudili, ko so naenkrat v lahni, prozorni jutranji meglici opazili, kako prihaja ogromen dvokrovnik iz višin in se polagoma spušča nad mesto. Slednjič je letel čisto nizko, komaj štiristo metrov visoko. Brez dvoma, to je moral biti newyorški dvokrovnik. Kot bi iskal smeri, je dvakrat letel ob Seini mimo Eiflovega stolpa, pote mjo je pa naenkrat zavil proti severu, v smeri Le Bourgeta.

Začudeni vojaški komandi na letališču je javila postaja na Eifflovem stolpu, da je »Stratosfer« ravnokar letel mimo stolpa in da se je usmeril proti Le Bourgetu. Ko so zvončiki to javili množici s pripombo, da bo takoj tu, je nastalo nepopisno navdušenje. Kot vihar se je dvignil en sam klic, a med tem se je začulo dromenje motorjev »Stratosfer« je prihajal iz višine komaj sto metrov, da, skoraj tik nad tlom in se postavil v sredo velikanskega letalskega prostora. Vrata so se odprla in prva je skočila na fracoska tla elegantna mlada dama v sportnem dresu. Temno blond so se ji vsipali preko usnjenega jopiča in z navdušenjem je z belim robcem mahala na vse strani. Galantna francoska publika je vzklikala tako navdušeno, kot še nikoli, in — čudež božji — obnašala se je pri pogledu na mlado damo neverjetno disciplinirano. Nikjer ni nihče izmed milijonske množice napravil poskusa, predreti vojaški kordon.

Vse je šlo kot po programu. Izpred hangarjev se več avtomobilov pripeljalo proti »Stratosferu«, ki je stal nepremično in z ustavljenimi motorji sredi letališča. V enem so bili tonfilmski operaterji, ki so bili snimali pristanek in se sedaj približali, da snimajo za zvočnofilmsko revijo tudi ostale prizore. V drugem avtomobilu so bile razne osebnosti, ki so hotele prišlece slovesno sprejeti, v tretjem so bili carinski in policijski uradniki, ki so imeli opraviti uradne zadeve pri letalu, katero je dospelo iz tuje države. Poleg tega se je približal velik poštni avto, ki je imel sprejeti pakete in pisma ter jih takoj odpremiti naprej.

Noč velikega poleta je napočila. Ves svet je bil ner

Pozdravljanje visokih osebnosti je trpelo nekaj minut. Bili so tu guverner mesta Pariza, pariški župan, letalski minister, poslanik Zedinjenih držav in drugi. Carinske formalnosti so bile urejene v trenutku. Nato je Fred odprl zadnji del kabine in dal poštarjem nalog, naj vzamejo natovorjeno pošto. Deset velikih vreč z napisom »First Transatlantic Stratosfer Mail, New York—Paris« so odnesli iz letala in natovorili v poštni avto. Poštar je nato podpisal Fredu potrdilo o prejemu teh desetih vreč, in poštni avto je prvi odbrzel. Vseh pet slavnih stratosferskih letalcev so nato naložili na avto in jih počasi, kot je navada, peljali enkrat po vsem letališču okoli, tik pred množico, tako da je ta lahko od blizu videla slavne Američane. Vzklikanja ni bilo ne konca, ne kraja, in na avto s eje sipal pravcati dež cvetlic. Tisoči fotografskih aparatov so snimali enega največjih dogodkov v zgodovini človeštva.

Letalce so nato spravili v sprejemno dvorano ter jim napili s šampanjcem. Ta pozdrav pa ni trajal več kot deset minut. Nato so zasedli avtomobile in v naglem diru je šlo v mesto. Na vsem potu so bile ovacije naroda prisrčne, in Pariz je spet doživljal Lindberghove dneve.

Američani so bili veseli, ko so bili v hotelu in so si mogli počiti. Po dogovoru je sprejel Fred samo enega poročevalca listov, in sicer reporterja New York Timesa. Intervju, ki ga je imel z njim, in ki ga je reporter takoj brezžično oddal v New York, se je med drugim glasil takole:

»Naš polet se je vršil v višini 20 do 25 km in sicer tako mirno in brez vsakih motenj, da večkrat celo uro ni bilo treba prijeti za krmilo. V tej višini ni viharjev, sploh ni nikakšnih zračnih struj, kajti zrak sam je silno razredčen. Leteli smo samo potom odbijalne sile turborakete in ves ta čas naši motorji sploh niso delovali. Takšno potovanje je naravnost idealno. Nismo imeli občutka, da letimo, temveč, da smo mirno na enem in istem mestu v vsemirju. Pod seboj nismo videli ničesar, nad seboj pa vedno zvezde in po njih bi se lahko bilo vsaj približno usmeriti. Toda za to smo imeli boljše pripomočke: radijske postaje na kopnem in na ladjah, ki so nam neprestano dajale na našo zahtevo svojo dolžino in širino, in smo tako po smeri, iz katere so prihajali znaki, točno od časa do časa ugotavljali, ali letimo v pravilni smeri.

Utrujeni nismo prav nič, saj smo leteli samo štiri ure. Naša kabina ima dvojna vrata in dvojna okna, ki ne prepuščajo zraka. Kurjena je električno ves čas poleta nismo občutili niti pomanjkanje zraka, niti mraza. Toplomer na zunanji strani trupa ob oknu je kazal mestoma 95 stopinj C pod ničlo, toda mi smo imeli ves čas 18 stopinj C nad ničlo v notranjosti kabine. Imeli smo za vsak slučaj s seboj tudi jeklen valj s stisnjenim kisikom, toda tega se nismo poslužili. Bilo je dovolj zraka v prostorni kabini za pet potnikov za štiri ure.

Kaj mislimo napraviti v Parizu? Ne dosti. Miss Mira in jaz se bova poročila ob pol eni uri v ameriški cerkvi, nato si bomo po poročnem kosilu malo ogledali mesto. Vse je pripravljeno, da se letalo napolni s potrebnim gorivom v teku današnjega popoldneva. Tudi pošto iz Evrope za Amerikobod o natovorili. Točno ob pol enih ponoči odletimo nazaj v New York, in prav nič ne dvomim, da bomo dospeli tja ravno tako točno in brez vsake neprilike, kot smo dospeli semkaj.

ZAHTEVAJTE POVSOD

IZDELEK »IKA« IZDELOVANJE VAFLOV ZAGREB

NOVOST! — Hišni posestniki!

Iz vsakega navadnega, tudi starega stikala, napravite svetlo stikalo

ACULAR

vedno svetleča — svetlobna cevka žari in pokaže pot k stikalu v temi. Enostavna montaža, nič popravil, poraba toka = 0, nizka cena.

Zastopstvo

HAVLIČEK FRAN elektrotehnično podjetje

Ljubljana — Sv. Petra c. 5 — telefon samo 34-21.

Obenem se priporoča za vsa elektro dela inštalacije in popravila.

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 Din. davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Mlajšega šoferja
spretnega, kateri bi bil v prostem času zaposlen v obratu, potrebuje industrija na Goreniskem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Industrija na Gorenjskem«. 27241-1

Krojaškega pomočnika
dobro moč za veliko delo in vajenca, takoj sprejme: Jelovšek, Gledališka 14. 26921-1

Krojaškega pomočnika
sprejmem takoj za velike in male komade. Žnidar, krojač, Senovo, pošta Rajhenburg. 27249-1

Postrežnico
za popoldne in v petek ves dan, iščem. Bukavec, Galetova 3. 27097-1

Frizerka
mlajša, dobra delavka, — dobi stalno službo v Ljubljani. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27181-1

Pekovskega pomočnika
in enega raznašalca, ki bi raznašal pecivo, sprejmem. Ivan Gantar, pekarna, Šenčur pri Kranju. 27265-1

Dva krojaška pomočnika
za fina velika in mala dela sprejme takoj L. Knol, Litija. 27253-1

Kdo bi prevedel
»Zakon o neposrednih davkih« na pisalnem stroju v nemščino. — Ponudbe pod »Honorar« na ogl. oddelek Jutra. 27252-1

Iščem kuharico
za pomoč šefu kuhinje in okretno vajenko. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27272-1

Mlinarskega pomočnika
samskega samostojnega — sprejmem takoj v službo. Predstaviti se je v valjčnem mlinu v Radečah pri Zid. mostu. 27258-1

Pomožna kuharica
mlajša dobi službo takoj. Hotel »Novi svet«, Maribor. 27268-1

Prodajalko
agilno, ki ima veselje in izvežbanost v papirni ali galanterijski stroki, prikupen nastop in ljubezniv pri postrežbi takoj sprejmem. Samo lastnoročno pisane ponudbe z navedbo izobrazbe, službovanja in zahteve plače na ogl. odd. Jutra pod »Papirnica«. 27245-1

Žagovodjo (Sageleitera)
in strojnika za žago Gomirje, a za Zagreb dobro pisarniško moč išče »Cer« d.d. ind. drva, Zagreb, Tomašičeva 10, tel. 36-79. 26960-1

Šoferja
kavcije zmožnega, iščem k lahko tovornemu avtomobilu za prevoz in inkaso blaga za Ljubljano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Zanesljiv - trezen«. 27256-1

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din; najmanjši znesek 17 din

Tekstilni tehnik
z večletno prakso v preji bombaževine, želi premeniti mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Verlässliche«. 27238-2

Kot gospodinja
k zakonskemu paru brez otrok ali družabnica k osamelimi dami gre 32-letno mirno dekle z dežele. Zna nemško. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ima meščansko šolo«. 25889-2

Tkalski mojster
vodja, v laneni in bombažni stroki, z večletno prakso v tu in inozemstvu, s teoretično izobrazbo, išče nameščenje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izvrsten strokovnjak«. 27239-2

Vajenci(ke)

Dekle
staro 16 let, se želi izučiti vseh gospodinjskih del, — najraje v Ljubljani. Naslov Grobelnik Frančiška, Arja vas št. 28 p. Petrovče pri Celju. 27270-4

Zaslužek

Glavno zastopstvo
za Slovenijo, oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zastopstvo«. 27260-3

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

ČERNE — juvelir Ljubljana Wolfova ul.

Knjige

Prodam
Mayrhofer: Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst, Mischler - Ulbrich: Oest. Staatswörterbuch. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27246-8

Prodam

Otroški voziček
globok, dobro ohranjen, naprodaj. Gosposka ul. 7, III., hiša A. Kunc. 27035-6

Poceni boste kupovali vse kar potrebujete ako zahtevate naš brezplačni katalog veleblagovnice Kastner & Öhler Zagreb, Ilica 4 in 6.

Kupim

Rabljene zaboje
raznih velikosti, kupimo. Čemažar, Igriška 6. 26807-7

Avto, moto

Avtomobile
tovorne, osebne in avtobuse dobro ohranjene, vseh jakosti, kupite pri O. ŽUŽEK, Krupp zastopstvo v Ljubljani, Tavčarjeva 11. 27129-10

4-sedežen avto
prvovrsten, prikladen, tudi kot mali tovorni avto, zelo poceni naprodaj. Express, Ljubljana, Emonska c. 2. 27263-10

Kapital

Beseda 1 Din davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Damska krojačica
perfektna, išče kompanjonko z mojstrskim izpitom za otvoritev lastnega atelja v Ljubljani. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Lastni atelje«. 27257-16

Izrabite priliko!
Za knjižice Kmetske posojilnice ljubljana prodam lepo, zelo solidno zidano hišo, ob cestni železnici, Zgor. Šiška. Izvanredna prilika za imetnike gori navedenih knjižic. RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledal. ul. 12. Telef. 38-10. 27261-16

V najem

Beseda 1 Din davek 3 Din; za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Mlin
na stalni vodi in prometnem kraju, vzamem v najem. — Grem tudi za mlinarja za tretjino. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27267-17

Iskali

Pisarno
v bližini glavnega kolodvora v Ljubljani vzamem takoj v najem. — Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Kolodvorski okraj«. 27146-19

Prevzamem galanterijo
z dobrim predmetom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Eksistenca v Ljubljani«. 27050-19

Posest

Štiristanovanjsko hišo
novo, z vrtom, poleg bežigrajske gimnazije, prodam za 300.000. Donos 30.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 25743-20

Stanovanje

Dvosob. stanovanje
lepo, oddam za takoj ali pozneje. Staretova ul. 26, Trnovo. 27273-21

Sobo odda

Opremljeno sobo
strogo separirano, za 1—2 osebi, oddam takoj. Nebotičnik, V. nadstr. 2240-23

Opremljeno sobo
v mestu (pritličje) oddam 1. decembra gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27237-23

Prazno sobo
poseben vhod, zelo prijazno, krasno, solnčno, prostorno, oddam 1. decembra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27254-23

Živali

Mladega psa
volčjaka, čistokrvnega, kupim. Ing. Kobler, Litija. 27259-27

Lovska psica
gladka istrijanka, belo odlakana, z rujavimi uhlji, se je zgubila 18. t. m. v okolici Kranja. Najditelj ali kdo bi kaj vedel, naj sporoči proti nagradi: ŠMID Gašte, p. Stražišče. 27251-27

Izgubljeno

Prosim gospo
ki je to nedeljo zamenjala rokavice v opoldanskem vlaku Murska Sobota - Ormož, da jih vrne na Lekarno, Gornja Lendava, sporoči naslov, da dobi svoje. 27271-28

Prodaje

Žaga naprodaj
23. novembra ob 11. dopoldne bo prodano na javni sodni dražbi pred sreskim sodiščem v Sl. Bistrici stavbišče z žago (parni pogon) in s strojnimi napravami. Izklicna cena 227.807 din, vadij 34.171 din. Podrobni pogoji pri sreskem sodišču v Sl. Bistrici. 27113-32

Dopisi

»VV«
Prosim petek popoldan. 27242-24

G. Edvard
Dvignite pismo pod od Vas določeno imensko šifro! 27255-24

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolikalnica

Prvovrstni trboveljski PREMOG
brez prahu, koks, suha drva nudi
I. Pogačnik,
BOHORIČEVA 5.
Telef. 20-59

MEDNARODNA ŠPEDICIJA
Emil JEDLOVČNIK, Dravograd
izvršuje na postaji Dravograd—Meža vsa uvozna in izvozna ocarinjenja po kulantni tarifi. — Priporoča se istočasno za prevoze, tarifske in carinske informacije.

†

Potrti javljamo tužno vest, da je preminul naš ljubljeni soprog, skrbni oče, stari oče, stric in svak, gospod

ANDREJ ČERNE

ZIDARSKI MOJSTER

Pogreb blagega pokojnika bo v torek 22. t. m. ob 4. uri popoldne izpred mrtvaške veže državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, 20. novembra 1938.

Žalujoča žena z otroci in ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

†

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, tašča itd., gospa

Karolina Habbé

VDOVA PO DELOVODJI TOB. TOVARNE

dne 21. t. m. po kratki mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti jo spremimo v sredo 23. novembra 1938, ob 2. uri pop. izpred mrliške veže Zavetišča Sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 21. novembra 1938.

ŽALUJOČI OSTALI

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozlostrelec gre leve lovit

3

In neko popoldne je mahoma poskočil s stola. »Filomena!« je vzkliknil. »Leve pojdem lovit!« — »Leve lovit? Ti??« je zavreščala Filomena in z grozo pogledala brata. »Človek božji, te prismojene bukve so ti zmešale glavo!« A kapitan jo je le zaničljivo pogledal in molčal.

PREPRIČAJTE SE in SODITE!
GIF—BATERIJA

Je izredno dolgo uporabljiva!
Ima neomejeno trajnost shranjevanja!
Ima odlično možnost regeneracije!
Radioposlušalci uporabljajo baterije samo brez kisline in salmijaka, in to so

GIF BATERIJA BEZ KISELINE

GIF — BATERIJE

Originalne edino z zaščitnim znakom »RDEČI PEČAT«. — Patenti prijavljeni.
Zahtevajte prospekte!

»KONTAKT« elektrotehnička tvornica
ZAGREB

ZAHVALA

DAKO MAKAR se ob nenadomestljivi izgubi ljubljene in dobre soproge

AGATE MAKAR

roj. ČEŠNOVAR

iskreno zahvaljuje vsem, ki so jo obsuli s cvetjem in jo v tako velikem številu spremili na njeni poslednji poti.

Posebna zahvala Sokolom, gasilcem in g. Turku za zadnji pozdrav in vsem številnim prijateljem in znancem za izraženo sožalje.

V METLIKI, dne 21. novembra 1938.

†

Potrtega srca javljamo tužno vest vsem sorodnikom in znancem, da je po dolgi mučni bolezni v 66. letu starosti preminul naš iskreno ljubljeni soprog, oče, stari oče, brat, svak, gospod

Jurij Terpotitz

Pogreb blagega pokojnika bo v torek 22. novembra, izpred mrtvašnice splošne bolnice.

ŽALUJOČI OSTALI

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.